



TAIPALSAARI, SAVITAIPALE, LAPPEENRANTA, LEMI JA SAVONLINNA
KOSTEIKKOARKEOLOGINEN INVENTOINTI

FT Satu Koivisto
Lost Inland Landscapes -projekti



Tiivistelmä

Taipalsaaren, Savitaipaleen, Lappeenrannan, Lemm ja Savonlinnan (ent. Kerimäen) alueilla tehtiin kosteikkoarkeologista inventointia osana Helsingin yliopiston Lost Inland Landscapes -hankkeen esiselvitystyötä, jossa pyrittiin saamaan lisätietoa Saimaan ja lähijärvien vedenpinnan alle jääneistä esihistoriallisista kohteista. Kenttätöitä eteläisellä Saimaalla tehtiin yhteensä kolmen viikon ajan 29.6–17.7.2015. Maastossa käytiin läpi tutkimusalueen rantoja, kosteikkoja, matalaa rantavettä ja turvetuotantoalueita. Tutkimusalueen muinaisjäänneksiä oli inventoitu viimeksi erityisesti Helsingin yliopiston Muinais-Saimaa -projektissa 1990-luvulla. Lisäksi alueella on tehty pienempiä kaavainventointeja ja tarkastuksia aivan viime vuosiin saakka.

Inventointi kattoi ajallisesti vain kivikautiset ja sijainniltaan hankkeen tavoitteiden kannalta mielenkiintoiset alueet, kuten turvemaat, kosteikot ja matalan rantaveden kohteet. Muun aikaisia tai täysin kuivalla maalla sijaitsevia kohteita löytyi ajoittain tutkimusalueella liikkussa ja niistä on kohdekuvaukset tässä inventointiraportissa. Uusia kohteita löytyi tutkimusalueelta vain muutamia ja suurin osa niistä sijaitsee kuivalla maalla. Monet ennalta tunnetut kivikautiset asuinpaikat osoittautuivat kuitenkin aikaisempaa huomattavaa laaja-alaisemmiksi ja muutamista saatiin merkkejä asuinpaikan jatkumisesta läheisen suon tai muut kosteikon puolelle. Inventoinnin tuloksena löytyi potentiaalisia alueita ja kohteita, erityisesti Savitaipaleen Rajalamminsuolta ja sen läheisyydestä, missä jatkettiin projektin tarkempia tutkimuksia vuosina 2017–18.

Kosteikkoarkeologinen inventointi

Taipalsaari, Savitaipale, Lappeenranta, Lemi ja Savonlinna

29.6.–17.7.2015

Sisältö

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Tutkimusalueet ja inventoinnin kattavuus	3
1. Johdanto	4
2. Lyhyesti vesistöhistoriasta	5
3. Inventoidut alueet	7
3.1 Taipalsaari	7
3.2 Savitaipale	10
3.3 Lappeenranta	11
3.4 Lemi	13
3.5 Kerimäki (Savonlinna)	14
3.6 Turvetuotantoalueet	14
4. Inventoinnin kulku	16
4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	16
4.2 Tutkimusmenetelmät	18
5. Tulokset	18
5.1 Rantasuot ja kosteikot	18
5.2 Kuivatetut järvet	20
5.3 Turvetuotantoalueet	20
5.4 Tunnetut kohteet ja läheiset kosteikot	22
5.5 Matala rantavesi	23
6. Yhteenveto	25
LÄHTEET	26
7. Kohdekuvaukset	30
7.1. Kiinteät muinaisjännökset	30
Lappeenranta Etu- ja Taka-Muntero	30
Lappeenranta Jängynjärvi-Leinniemenkärki	34
Lappeenranta Murheistenranta	36
Lappeenranta Rutola-Sahalahti 1	39
Lappeenranta Rutola-Sahalahti 2	41
Lappeenranta Saksanniemi Kärjenlampi	43
Lemi Jokela	46
Lemi Nuorajärvi	49
Savitaipale Kammarlahti 1-2	52
Savitaipale Pomperi 2	55
Savitaipale Rajalamminsuo 1	58
Savitaipale Rajalamminsuo 2	61
Savitaipale Rajalamminsuo 3	65
Savitaipale Rajalamminsuo 4	68
Savitaipale Rajalamminsuo 5	71

Savitaipale Rovastinoja	73
Savitaipale Rovastinoja E	76
Savonlinna (Kerimäki) Jussila	78
Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus	81
Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus 2	83
Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus 3	86
Taipalsaari Jänlampi	89
Taipalsaari Ketvele	92
Taipalsaari Konstunkangas	99
Taipalsaari Kujansuu	101
Taipalsaari Lahdenranta	104
Taipalsaari Pinnakka	106
Taipalsaari Syrjälä 2	109
Taipalsaari Taipaleenranta 2	111
Taipalsaari Vaateranta	113
7.2. Löytöpaikat	117
Savitaipale Marttila	117
Savitaipale Pomperi 3	119
Savitaipale Pyhäpaula	121
Savitaipale Ruokosuo	124

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuksen laji:	Kosteikkoarkeologinen inventointi
Tutkimusalueen kunnat:	Taipalsaari, Savitaipale, Lappeenranta, Lemi ja Savonlinna (ent. Kerimäki)
Tutkimuslaitos:	Helsingin yliopisto, Kulttuurien osasto / Arkeologia
Hanke:	Lost Inland Landscapes (LIL)
Inventoija:	FM Satu Koivisto (FT 2017) ja FM Tapani Rostedt. Kenttätöissä mukana: HuK Juuso Koskinen, professori Mika Lavento ja paikallisia harrastajia
Kenttätöaika:	29.6.–17.7.2015
Peruskartat:	M5314L, M5131R, M5114L, M5123L, M5131L, M5132L, M5141R, M5141L, M5114R, M5134L ja M5132R (TM35-lehtijako)
Tutkimuksen luonne:	Tutkimusinventointi
Rahoitus:	Helsingin yliopiston kolmivuotiset tutkimusmäärärahat
Alkuperäinen raportti:	Museoviraston arkisto, Helsinki
Raportin kopiot:	Helsingin yliopisto, Etelä-Karjalan museo (Lappeenranta), tutkimusalueen kunnat, Vapo
Löydöt:	KM 40598–40604 (diar. 24.11.2015)

Aikaisemmat inventoinnit
(muut kenttätöet ks. kohde-
kuvaukset):

MONTA KUNTA:

Timo Jussila 1992. Helsingin yliopiston Arkeologian laitoksen Saimaa-projektin rannansiirtymistutkimuksen vaaitustöiden yhteydessä löydetty uudet muinaisjäännökset ja muut löydöt

Petro Pesonen 1993. Muinais-Saimaa-projekti. Varhaisasbestikeraamisten asuinpaikkojen inventointi

KERIMÄKI:

Timo Sepänmaa 1991. Kerimäki inventointi

LAPPEENRANTA:

Timo Miettinen 1974. Lappeenrannan muinaisjäännösten perusinventointi

Timo Jussila 1998. Lappeenrannan muinaisjäännösten inventointi

Timo Jussila 2006. Lappeenranta Ruoholampi 3. Asemakaava-alueen muinaisjäännösinventointi

SAVITAIPALE:

Timo Miettinen 1981. Savitaipaleen muinaisjäännösten perusinventointi

Timo Jussila 1996. Savitaipale muinaisjäännösten inventointi

Petteri Pietiläinen 2003. Savitaipaleen kunnan Saimaan alueen rantayleiskaavan arkeologinen inventointi

Petteri Pietiläinen 2004. Savitaipaleen arkeologinen inventointi

Petri Halinen & Kenttätutkimuskurssi 2004. Savitaipaleen osainventointi

Timo Jussila & Timo Sepänmaa 2010. Savitaipale. Kaavoittamattomien vesistöjen muinaisjäännösinventointi

TAIPALSAARI:

Timo Miettinen 1975. Taipalsaaren muinaisjäännösten perusinventointi

Tuija Kirkinen 1992. Taipalsaari rautakauden ympäristöinventoinnin yhteydessä tarkastetut kohteet

Minna Koivikko 1998. Taipalsaaren vedenalainen inventointi

Tuija Kirkinen & Mika Lavento. Taipalsaaren inventointi 8.-12.5.2000

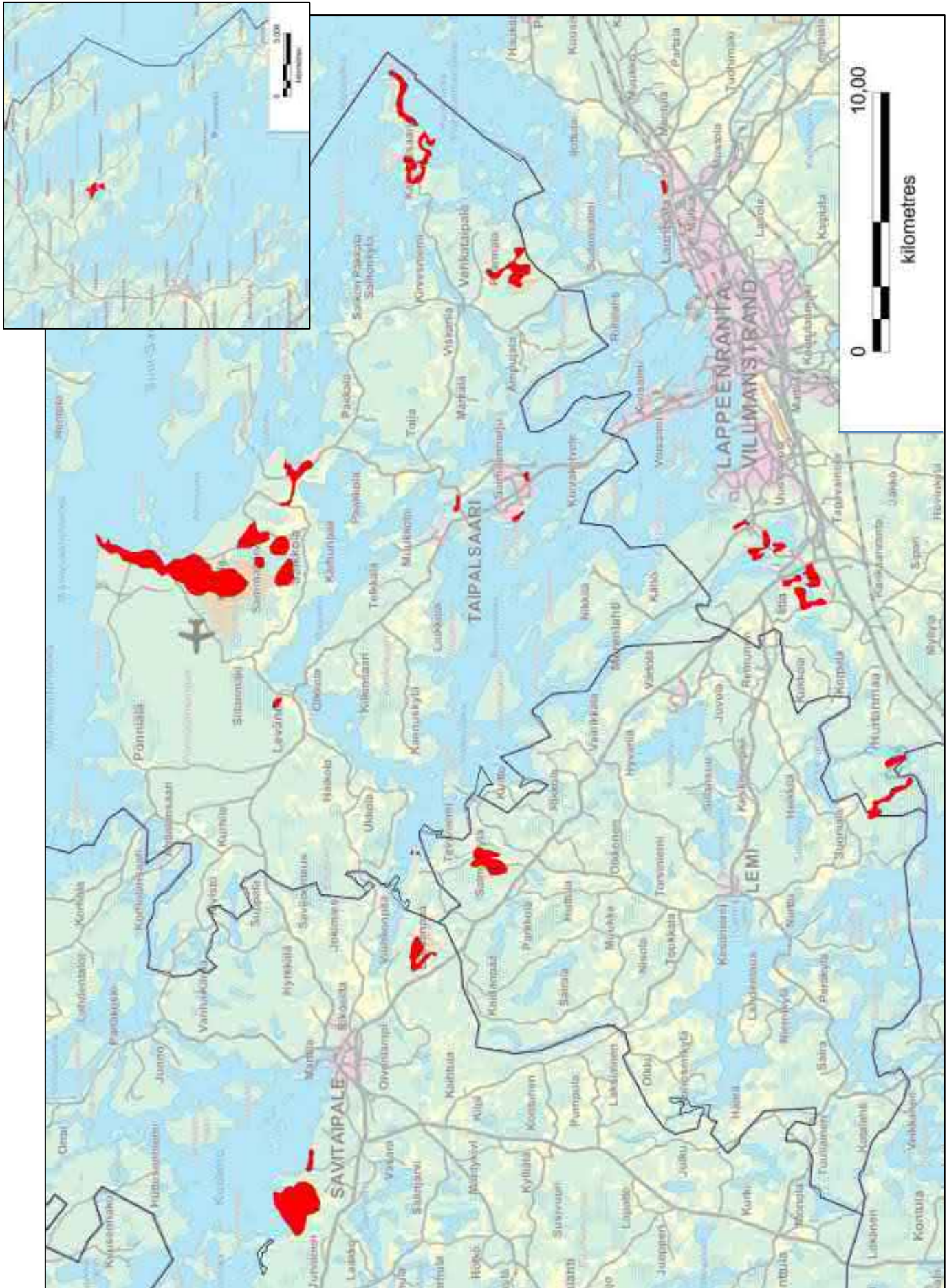
Timo Jussila 2009. Taipalsaari Sarviniemen ranta-asemakaavan muutosalueen muinaisjäännösinventointi

Kirsi Luoto 2012. Taipalsaari Kattelussaaren–Jänkäsalon osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi

Eveliina Salo & Maija Huttunen 2014. Taipalsaari Pappilanniemi. Arkeologinen vedenalaisinventointi

Tutkimusalueet ja inventoinnin kattavuus

Inventoinnissa läpikäydyt alueet merkittynä kartalle punaisella. Taustakarttasarja: MML, gps-tiedot: Satu Koivisto.



1. Johdanto

Saimaan järviällä on tärkeimpiä sisämaan vesistöjämme. Alueen varhaisen kivikauden tutkimuksessa on kuitenkin huomattavia aukkoja, koska eteläisen Saimaan alueelta tunnetaan vain vähäisiä viitteitä mesoliittiselta ja varhaisneoliittiselta kaudelta, ajalta ennen Vuoksen puhkeamista, 4000–3700 eaa. Koska kuitenkin tiedämme, että kivikauden pyyntiyhteisöt asuivat veden äärellä ja että Saimaan vedenpinta oli varhaisella kivikaudella huomattavasti nykyistä alhaisemmalla tasolla, mahdolliset säilyneet asuinpaikat voisivat löytyä nykyisen järven pohjasta tai rantakosteikoista veden kerrostamien sedimenttien alta.

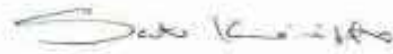
Eteläisellä Saimaalla ja Kuolimolla tehtiin kosteikkoarkeologista inventointia kesä-heinäkuussa 2015. Kenttätöitä tehtiin yliopiston kolmivuotisen Lost Inland Landscapes (LIL) -tutkimushankkeen esiselvitysvaiheen tarpeisiin. Maastossa liikuttiin Taipalsaaren, Savitaipaleen, Lemin, Lappeenrannan ja Savonlinnan (ent. Kerimäen) alueilla. Kenttätyössä pyrittiin löytämään esihistoriallisia kohteita ja arkeologisesti otollisia alueita, jotka ovat jääneet Muinais-Saimaan vedenpinnan alle. Koska tällaisia kohteita on hyvin vaikea löytää ja havaita perinteisessä inventointityössä, kenttätyövaihetta edelsi perusteellinen esityövaihe, missä selvitettiin tutkimusalueen yleispiirteitä ja ympäristön kehityshistoriaa viimeisen jääkauden jälkeiseltä ajalta nykypäivään saakka. Kenttätyön suunnittelemiseksi ja otollisten alueiden valitsemiseksi hyödynnettiin monipuolisesti erilaisia paikkatietoaineistoja sekä geologisia ja arkeologisia aineistoja nykyisen Saimaan ja sen lähijärvien alueilta. Erityisesti GTK:n turvevararaportteja, arkeologista arkistoaineistoa ja kirjallisuutta, ilmakehäaineistoja sekä historiallisia karttoja kerättiin systemaattisesti ja käytiin läpi esityövaiheessa tutkimusalueen kokonaiskuvan muodostamiseksi.

Ennen kenttätöitä inventointitilanne kohdealueen kunnissa oli suhteellisen hyvä. Erityisesti Timo Jussilan ja Helsingin yliopiston Muinais-Saimaa -projektin kenttätöitä oli tehty eteläisellä Saimaalla ja lähijärvillä 1990-luvun kuluessa melko systemaattisesti. Myös FL Anne Vikkulan ja FM Minna Koivikon vedenalaisarkeologiset inventoinnit, joissa tavoitteena oli löytää Saimaan pinnan alle jääneitä kohteita, olivat osin kohdistuneet tutkimusalueelle. Kuitenkaan useimmissa aiemmissa Saimaan ns. kuivanmaan arkeologisissa tutkimuksissa kohteiden kosteikkopotentiaalia, esim. niiden suo- tai matalaa vesistöyhteyttä, ei ollut otettu juuri lainkaan huomioon. Siksi myös vanhojen kohteiden tarkastus ”uudesta näkökulmasta” osoittautui mielenkiintoiseksi avaukseksi. Inventoinnista vastasi FM Satu Koivisto (FT 2017) Helsingin yliopistosta avustajinaan FM Tapani Rostedt ja osan aikaa HuK Juuso Koskinen.

Saimaan rantasoiden muodostumiseen ja transgression etenemiseen liittyen haluaisin kiittää erityisesti tekn. lis. Matti Hakulista Lappeenrannasta ja GTK:n FT Hannu Pajusta Kuopiosta, jotka auliisti jakoivat Saimaa-tietämystään ja auttoivat ymmärtämään järviältaan vesistöhistoriaa ja muinaisrantojen muodostumista. Lisäksi paikallinen urheilusukeltaja ja norppa-aktivisti Ismo Marttinen auttoi suuresti vedenalaisten kantoalueiden paikannuksessa ja tietojen keräämisessä sekä tarjosi ystävällisesti ottamiaan vedenalaiskuvia projektin käyttöön. Kenttätyössä Etelä-Karjalassa avustivat ja vinkkejä antoivat useat paikalliset asukkaat, mökkiläiset ja arkeologian harrastajat, joille myös kuuluu suuri kiitos. Yhteistyöstä ja mahdollisuudesta inventoida Taipalsaaren ja Savitaipaleen turvetuotantoalueita haluan kiittää Vapo Oy:n kaakon tuotantoaluetta ja sen tuotantovastaava Markku Hulkkosta työn käytännön järjestelyistä ja yhteistyöstä kenttätyön aikana.

Ennen kenttätöitä laadittiin lehdistötiedote alkaneesta projektista ja sen tavoitteista. Projektista pidettiin lisäksi yleisöluento Etelä-Karjalan museolla kesäkuussa 2015, joka kokosi Lappeenrantaan luentosalillisen arkeologiasta kiinnostuneita paikallisia ja mökkiläisiä. Tilaisuuden jälkeen saatiin mukavasti myös yleisöviikkoja. Kenttätöiden aikana projektista ilmestyi useita lehti- ja nettiartikkeleita niin paikallis- kuin maakuntatasolla ja sen kuulumisia päivitettiin hankkeen fb-sivulle <https://www.facebook.com/lostinlandlandscapes/>. Inventoinnin löytöaineiston puhdistivat ystävällisesti arkeologian oppiaineen jälkityökurssilaiset ja loput jälkityöt ja raportin laati allekirjoittanut projektin päättyessä vuonna 2018.

Helsingissä 30.4.2019,

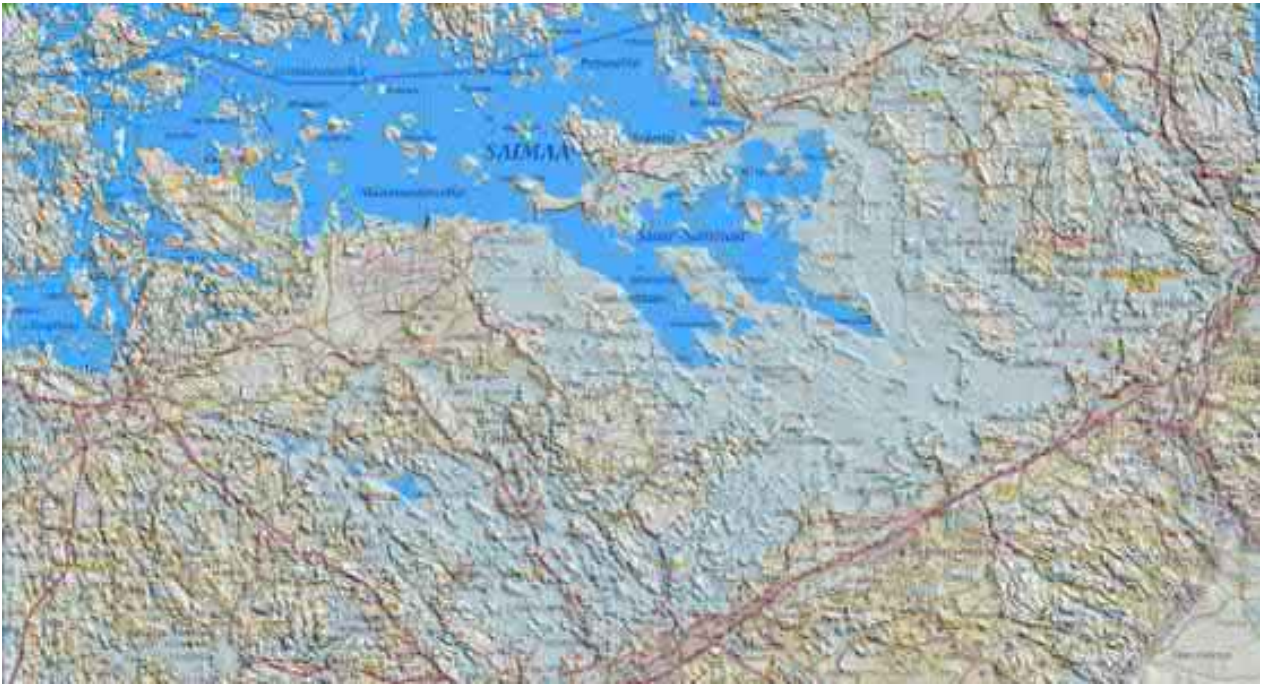


Satu Koivisto, FT

2. Lyhyesti Saimaan vesistöhistoriasta

Suomen järvien jääkauden jälkeisen kehityshistorian tutkimuksissa Saimaa on ollut pääosassa, koska se on vaikuttanut merkittävästi useimpien suurjärviemme muodostumiseen. Saimaan vaiheita on tutkittu perusteellisesti jo vuosikymmenien ajan geologien toimesta (mm. Hellaakoski 1922, Lappalainen 1962, Saarnisto 1970; 1971, Tikkanen 1990, Saarnisto *et al.* 1999, Pajunen 2004, Hakulinen 2009; 2012). Saimaan vesistöhistoria, ihmisasukkeen leviämisreitit ja sopeutuminen muuttuvaan ympäristöön sekä sen tarjoamiin resursseihin on kiinnostanut pitkään myös arkeologeja. Näistä lähtökohdista Helsingin yliopisto toteutti monivuotista ja -tieteistä Muinais-Saimaa -projektiaan 1990-luvulla, jossa perehdyttiin rannansiirtymisen lisäksi keramiikka-, ympäristö- ja innovaatiotutkimukseen (mm. Vikkula 1994, Jussila 1995, Karjalainen 1996, Kirkinen 1996ab). Alueella tehtiin myös paljon kenttätöitä ja hankkeen tuloksena kuva järvioltaan varhaisvaiheista ja ihmisasukkesta tarkentui ja tarjosi käyttökelpoista aineistoa myöhemmälle tutkimukselle.

Eteläisen Saimaan sedimentaatioympäristön muuttumista on tutkinut erityisesti FT Hannu Pajunen (2004; 2005; 2006), jonka tutkimuksiin seuraavat tiedot vesistöalueen kehityshistoriasta pitkälti perustuvat. Viimeisen jääkauden jälkeen Salpausselkien välissä sijaitseva osa nykyisen Lappeenrannan ja Taipalsaaren alueilla kuroutui Yoldiamerestä noin 11 000 vuotta sitten (Kuva 1) ja II Salpausselän luoteispuoleinen osa Ancylusjärvestä noin 10 700 vuotta sitten. Kuroutumisen seurauksena vedenpinta oli Saimaan kaakkoisosassa, ns. Ala-Saimaalla, huomattavasti nykyistä alempana ja sen luoteisosassa taas hieman nykyistä korkeammalla tasolla. Tässä vaiheessa veden laskivat Pohjanlahteen luoteessa ja maankuoren kallistumisen myötä vedenpinta kaakossa alkoi vähitellen kohota. Lisäksi Pihlajaveden tulvan seurauksena vedenpinnan nousu nopeutui Salpausselkien välisellä osalla noin 10 000 vuotta sitten. Vedenpinnan nousun eli transgression myötä varhaisemmat pienvedet kasvoivat ja yhdistyivät muodostaen lopulta muinaisen Suur-Saimaan, joka laajimmillaan ulottui jopa nykyisen Lappeenrannan alueelta Iisalmen pohjoisosiin saakka (Kuva 2).



Kuva 1. Salpausselkien välinen ns. Ala-Saimaan alue noin 11 000 vuotta sitten. Kyläniemen kynnys Taipalsaassa on jo kohonnut merenpinnan yläpuolelle. Ala-Saimaan pinta-ala oli noin 66 m² ja Taipalsaaren ympäristössä vedenpinta oli 16 m nykyistä alempana. Kartta: Hannu Pajunen/GTK 2006.

Järven laajenemisvaihe ajoittuu 10 500–6900 vuotta sitten ja nopeinta ilmiö oli kaakkoisosan loivapiirteisillä alueilla. Noin 6900 vuotta sitten kasvavat vesimassat kuluttivat uuden lasku-uoman luoteeseen, kun Ristiinan Matkuslammen kautta kulkenut väylä puhkesi. Tämä ei kuitenkaan pysäyttänyt vedenpinnan kohoamista kaakossa ja siksi Lappeenrantaan puhkesi noin 6300 vuotta sitten toinen rinnakkaisuoma Kärenlammen kohdalle (ks. Kuva 8). Kärenlammen lasku-uoman vaikutus päätti vedenpinnan kohoamisen suuressa osaa Saimaata, mutta nousu jatkui edelleen altaan kaakkoisimmassa pohjukassa Ala-Saimaalla. Lopullisesti vedenpinnan kohoaminen päättyi sen nykyisen lasku-uoman Vuoksen puhkeamiseen kaakossa 6000–5700 vuotta sitten. Vesimassat kuluttivat kuitenkin Vuoksen laskukynnystä voimakkaasti laskien vedenpintaa nopeasti noin kolmella metrillä ja ehdyttäen siten sekä Matkuslammen että Kärenlammen vanhat uomat. Vuoksen puhkeamisen jälkeen vedenpinnan lasku on ollut alueella epätasaista. Voimakkainta vedenpinnan aleneminen on ollut lännessä Mikkelin tienoilla.

Saimaan ja sitä edeltävien vesistövaiheiden virtaussuunnan muutos luoteesta kaakkoon on lukuisien muiden ympäristömuutosten lisäksi vaikuttanut merkittävästi myös järvaltaan merkitykseen vesireittinä. Ennen virtaussuunnan muutosta Saimaa oli Pohjanlahdelle johtavan pitkän vesireitin latvajärvi. Suunnan muuttuessa sen asema vaihtui melko nopeasti, noin 6900–6300 vuotta sitten, pitkän vesireitin alaosassa sijaitsevaksi reittijärveksi, mikä on luonnollisesti vaikuttanut myös järven kalakantaan ja muuhun eliöstöön. Voimallisen ympäristömuutoksen heijastuminen järven ja sen latvavesien arkeologiseen materiaaliin sekä kohteiden sijoittumiseen on vielä tarkemmin selvittämättä ja ne tarjoaisivat mielenkiintoisen lähtökohdan erilaisille monitieteisille lähestymistavoille.



Kuva 2. Ala-Saimaan transgression maksimivaihe juuri ennen Vuoksen puhkeamista kaakossa, noin 5700 vuotta sitten. Salpausselkien välisen vesistön pinta-ala oli tässä vaiheessa noin 730 m², eli se oli laajentunut alkuperäiseen nähden 11-kertaiseksi. Kartta: Hannu Pajunen 2006/GTK.

LIL-projektin inventoinnissa päätettiin tutkimusaluetta laajentaa Saimaan lisäksi Kuolimon puolelle, joka on ollut osa Muinais-Saimaata kahdesti. Yoldiameri ulottui Kuolimolle noin 11 400 vuotta sitten, jonka vedenpinta aleni kuitenkin nopeasti maankohoamisen vaikutuksesta. Itse Kuolimo kuroutui ensimmäisen kerran itsenäiseksi altaaksi Yoldiavaiheessa, noin 11 000 vuotta sitten, jolloin sen vedenpinta oli noin tasolla 70 m mpy. Tätä varhaisvaiheen vedenpintaa ei vielä nykyisellään tunneta kovin hyvin ja em. pinnankorkeus on LIL-projektissa myöhemmin (2017–18) saatujen havaintojen mukainen arvio (M. Hakulinen, pers. com. 2018). Suurimmat muutokset vesistössä tapahtuivat noin 9000 vuotta sitten, kun Parta- ja Kärnäkoski avautuivat koillisessa ja vedenpinta alkoi laskea. Sen sijaan kohoavan Suursaimaan vedenpinta tavoitti Kuolimon pinnan kaakossa noin 7400 vuotta sitten. Muinaisjärven maksimivaiheessa vedenpinta nousi useita metrejä nykyistä korkeammaksi, eteläosassa noin tasolle 84 m mpy, peittäen alleen laajoja aikaisempia kuivan maan alueita. Muinais-Saimaan pienempien lasku-uomien, Matkuslammen ja Kärenlammen vaikutus laski ajoittain hieman vedenpintaa. Lopullisesti Kuolimo kuroutui Saimaasta itsenäiseksi altaaksi noin 3000 vuotta sitten.

3. Inventoidut alueet

3.1 Taipalsaari

Taipalsaarella inventoidut alueet sijoittuivat kunnan etelä- ja keskiosiin, mm. Kattelussaareen ja Päihäniemeen (Kuva 6), Vehkataipaleensuon ja Suursuon eli Heinäsuon turvetuotantoalueille, Konstunkankaan ja Vaaterannan tuntumaan, Koneenselän rannoille ja vedenalaisten kantohavaintojen äärelle Pieneen Sarvi-

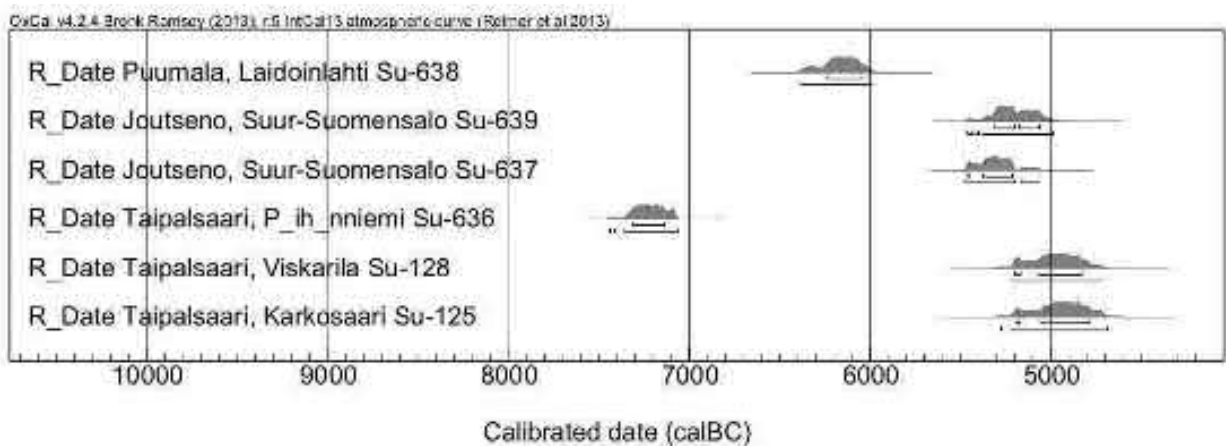
niemeen sekä Syrjälän laaja-alaisen asuinpaikan ympäristöön. Alueiden valintaan vaikuttivat mm. aikaisemmat geologiset ja arkeologiset tiedot sekä turvetuotantoalueiden sijainti Saimaan rantasoidilla. Inventoidut alueet on merkitty yleiskartalle (s. 3).

Geologisten tutkimusten perusteella (Pajunen 2004; 2005) eteläisen Saimaan paikalla sijainneiden pikkujärvien vedenpinta oli ennen vedenpinnan kohoamista, noin 10 000 vuotta sitten, paikoin jopa 20 metriä nykyistä alemmalla tasolla. Matalan vesistövaiheen jälkeen vedenpinta alkoi kohota voimakkaasti maankohoamisen ja vesistöjen kallistumisen myötä. Tämän seurauksena Taipalsaaren tuntumassa Saimaan valuma-



alue laajeni yli 700 neliökilometrin laajuiseksi, eli lähes 11-kertaiseksi järvioltaaksi (ks. Kuvat 1 ja 2). Näin voimakkaan transgression myötä hyvin huomattavia maa-alueita varhaiselta kivilkautelta on jäänyt vedenpinnan alle. Ala-Saimaan vedenpohjasta onkin turvekerrosten lisäksi lukuisia havaintoja kivilkautisista kannoista ja juurakoista (Kuva 3), joista muutamista on myös radiohiiliajoitukset. Kaikkien ennen vuotta 2015 tutkittujen kantojen ajoitukset ovat mesoliittisia tai varhaisneoliittisia (Kuva 4).

Kuva 3. Vedenalainen kanto Taipalsaaren Pienen Sarviniemen edustalla on edelleen juurillaan pohjahiekassa. Kuva: Ismo Marttinen.



Kuva 4. Saimaan vedenalaisten kantojen radiohiiliajoitukset ennen LIL-projektin vedenalaiskenttätöitä ja uusia ajoitustuloksia (Lappalainen 1962, Heikkinen 1971).

Suuri osa Taipalsaaren inventointialueista sijaitsee Salpausselkien vyöhykkeessä ja siten niiden maalajien kerrossuhteet ovat melko mutkikkaita (ks. kartta s. 3). Korkeussuhteet vaihtelevat 75 ja 120 m mpy välillä ja Baltian jääjärven tason (n. 105–110 m mpy) yli ulottuvia, vedenkoskemattomia alueita on vain vähän. Pohjamoreeni on hiekkamoreenia ja sitä esiintyy yleensä ohuina kerroksina. Paksumpia moreeniesiintymiä on

erityisesti Saikkolassa 1800-luvulla kuivatetun Sammaljärven tuntumassa sekä Suursuon turvetuotantoalueen eteläpuolella paikoin jopa yli 40 m paksuna moreenipatjana. Konstunkankaan–Saimaanharjun jäätikkö-jokimuodostuma Taipalsaaren keskustan eteläpuolella on merkinä I Salpausselkää nuoremmasta ja II Salpausselkää vanhemmasta reunamuodostumasta. Jauhialan Pikku-Punkaharju on reunamuodostumana edellisiä nuorempi. Seisovan veden kerrostumia on erityisesti maaston alavilla paikoilla ja notkelmissa. Tutkimusalueen maa-alasta noin 3,9 % on eloperäisiä kerrostumia ja suot ovat pääasiassa saravaltaisia ja pieniä ja ne ovat kerrostuneet moreenimaille, osin savimaille sekä hiekkamuodostumien yhteyteen. Suurin osa soista on ojitettu metsätalouden tarpeisiin tai raivattu pelloiksi. Inventoinnissa tutkitut Vapo:n turvetuotantoalueet on perustettu II Salpausselän juurella sijaitsevalle Suursuolle sekä etelämpänä lähellä Lappeenrannan rajaa sijaitsevalle Vehkatakaleensuolle. Liejualueet ovat syntyneet vesistöjen umpeenkasvun seurauksena. Alueen kallioperä on lounaassa rapakiveä, muualla esiintyy vaihtelevia kivilajeja, kuten gneissejä, gabbroa, granodioriittia ja amfiboliittia. Noin neljännes alueen maa-alasta on viljelyksessä. (Rainio et al. 1984.)



Kuva 6. Sininen Saimaa kuvattuna Taipalsaaren Päihäniemen rannasta. Kuva: Satu Koivisto.

Kivikautisen ihmistoiminnan varhaisimpia merkkejä Taipalsaareissa on saatu mm. Vaaterannasta, josta on löytynyt pääasiassa tyyppillistä kampakeramiikkaa, mutta myös muutamia paloja varhaiskampakeramiikkaa, joka ajoittuu Vuoksen puhkeamista edeltävään aikaan (n. 5250–4200 eaa). Vaaterannasta on myös kivikautisia hautoja, joista yhden radiohiiliajoitus, 4850–4300 eaa., viittaa paikalle haudatun jo ennen Lappeenrannan Kärenlammen uoman puhkeamista varhaiskampakeramiikan ajalla (Etelä-Karjalan liitto 2006b). Suurin osa Taipalsaaren tunnetuista kivikautisista asuinpaikoista on ollut käytössä tyyppillisen kampakeramiikan aikana ja niiden käyttö on paikoin jatkunut vielä varhaismetallikaudelle.

Irmeli Vuorela ja Tuovi Kankainen selvittivät Taipalsaaren luonnon- ja kulttuurimaiseman kehitystä siitepöly- ja hiilihiukkasanalyysien sekä radiohiiliajoitusten avulla (1993). Näytesarjat otettiin suppakuopan pohjalta kunnan keskiosassa sijaitsevasta Laukniemestä. Paikan läheisyydessä sijaitsevat runsaslöytöiset Syrjälän (Syrjälä 1 ja 2) ja Kujansuun kivikautiset asuinpaikkakompleksit, joista on löytynyt runsaasti erityisesti tyyppillistä kampakeramiikkaa ja Suomessa harvinaisempaa piiesineistöä, mm. pieni piikarhu (KM

31289:584). Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää esihistoriallisen asutuksen luonnetta ja jatkuvuutta Taipalsaassa sekä sen suhdetta jääkauden jälkeisiin luonnonoloihin. Tutkimuksen tuloksena selvisi, että jään sulaessa noin 10 000 vuotta sitten ruohovartinen kasvullisuus valtasi alaa tutkimusalueella ja metsittymisvaihe alkoi varpumaisella kasvillisuudella, lähinnä vaivaiskoivulla. Ruohojen osuus pysyi suhteellisen runsaana koivuvaltaisen metsäkasvillisuuden vähittäin lisääntyessä. Mäntymetsät alkoivat levitä noin 9000 vuotta sitten, jolloin myös haapa ja leppä yleistyivät. Lehmus lisääntyi lämpökaudella noin 8000 vuotta sitten, kuten myös jalava ja pähkinäpensas. Lehmuksen runsaus Saimaan alueen siitepölydiagrammeissa (mm. Lappalainen 1965, Lappalainen & Vasari 1962) viittaa paikallisilmaston suosineen jaloja lehtipuita. Kuusen siitepölyt ilmestyvät noin 6000 vuotta sitten ja Vuoksen puhkeamista seurannut pohjaveden lasku ja siitä aiheutunut maaperän kuivuminen vaikuttivat ilmeisesti myös lepän häviämiseen tai ainakin selvään laskuun. Noin 2700 eaa. kuusi valtasi kaikkien muidenkin jalojen lehtipuiden kasvualueet. Kivikautisen ihmistoiminnan vaikutuksen oletetaan erottuvan Taipalsaassa kohoavina hiilihiukkaspitoisuuksina, ruohonpölyosuuksina sekä selkeänä kuolleenkouransaniaisen (*Pteridium*) itiöiden lisääntymisenä noin 6000–3700 eaa. välisellä ajanjaksolla. Asutusindikaattorikasvien osuuksissa havaittiin myös jatkumoa siirryttäessä kivi-kaudelta varhaismetallikaudelle. Ensimmäiset merkit viljelystä ovat varhaismetallikauden alusta, noin 1400 eaa., ja voimistuva viljanpölykäyrän vaihe alkaa vasta rautakaudella, noin 400 jaa. Tästä eteenpäin näytteissä erottuu myös kaskeamisen vaikutus, jonka lajeina esihistoriallisena aikana oli ohra ja historiallisena aikana mukaan tuleva ruis. (Vuorela & Kankainen 1993.)

3.2 Savitaipale

Savitaipaleen inventoidut alueet sijoittuivat lähinnä Kuolimojärven etelärannoille Rajalamminsuon ja Kammarlahden ympäristöön. Myös Vapo:n Kiihansuon turvetuotantoaluetta käytiin tarkastelemassa yhden päivän ajan. Alueiden valintaan vaikuttivat erityisesti Rajalamminsuon sijainti ja kehityshistoria sekä alueen voimakas arkeologinen signaali Vuoksen puhkeamisen jälkeiseltä ajalta. Savitaipaleen inventoidut alueet on merkitty yleiskartalle (s. 3).

Rajalamminsuon tutkimusalueen kallioperä on pääosin rapakivigraniittia ja paikoin esiintyy kiillegneissia, dioriittia ja granodioriittia. Korkeussuhteet ovat tasoilla 75–160 m mpy. Moreenien paksuus vaihtelee puolesta metrillä 4-5 metriin ja muutamaa pientä katkosta lukuun ottamatta II Salpausselkä kulkee lähes yhtenäisenä lounais-koillisuuntaisena vyöhykkeenä yli tutkimusalueen. Harjukerrostumiin on Kuolimon rannoilla syntynyt useiden eri-ikäisten Muinais-Saimaan rantojen sarjoja, jotka edelleen erottuvat maastossa selkeinä valleina ja terasseina (Kuva 7). Alueella on tasaisesti soita, jotka ovat kuitenkin suhteellisen pienialaisia. (Rainio 1980.) Noin kolmannes GTK:n Savitaipaleella tutkimista soista on syntynyt vesistöjen umpeenkasvun seurauksena (Mäkilä et al. 1984).

Alueen yleisin kivennäismaalaji on moreeni ja savikot liittyvät lähinnä järvien ranta-alueisiin. Kallioperä muodostuu graniiteista ja liuskeista ja erityisesti järvien rannoilla esiintyy kalliopaljastumia. Topografia on pienimuotoista ja vaihtelevaa. Soiden korkeudet vaihtelevat 80–120 m mpy välillä ja yli 20 hehtaarin laajuisia soita on kunnan maa-alasta vain noin 5,2 %. Suoala on melko vähäinen kunnan pohjoisosien rikkonaisuuden ja eteläisen Salpausselän suuren läpäisykyvyn takia. Suurimmat suot sijoittuvat Salpausselän eteläpuoleiselle alueelle ja niiden yleisimmät tyypit ovat isovarpu- ja tupasvillarämeet.

Eräs Suur-Saimaan maksimivaihetta edeltävä lyhytaikainen purkautumisväylä johti Savitaipaleen Lavikanlahdelta Kivijärvelle ja sieltä edelleen Itämereen. Samaa vesistöön lukeutui myös kunnan eteläosassa sijaitseva Jäkäläjärvi, jonka rannalta on löytynyt Savitaipaleen varhaisin löytökokonaisuus; mesoliittinen poik-

kiteräinen kirves ja asuinpaikka. Läheiseltä pellolta on myös runsaasti kvartsiaineistoa, joka rannansiirtymisen perusteella ajoittuu mesoliittiselle kaudelle noin 7000–5100 eaa. Järven rannoilta tunnetaan lisäksi vesipähkinä löytöjä ja läheiseltä Ruuniemeltä kalliomaalaus. (Etelä-Karjalan liitto 2006b.)



Kuva 7. Kuolimon etelärannalla on havaittavissa lukuisia eriaikaisia ja -tyyppisiä rantamuodostumia. Rantapalteita Lepänkannonlahden rannalla. Kuva: Satu Koivisto.

Luonnontilaisen Rajalamminsuon rannoilta tunnetaan kymmenkunta kivi- ja/tai varhaismetallikautista asuinpaikkaa. Lähes kaikki kohteet ovat löytyneet Timo Jussilan inventoinnissa (1996) ja vain yhtä niistä, Rovastinojan suurikokoista asumuspainannetta, on tutkittu kaivauksin vuonna (Jussila 1997). Rajalamminsuon kohteiden ajoitukset perustuvat lähinnä keramiikkatypologiaan ja rannansiirtymiseen. Lisäksi suon länsi-, etelä- ja itäpuolelta on kivikautisia irtolöytöjä, mm. eteläisen Ruokosuon kuivatuksen yhteydessä löytyneet tuohipunoksiset verkon painokivet.

3.3 Lappeenranta

Inventoidut alueet Lappeenrannassa sijoittuivat lähinnä kaupungin luoteisosiin, I Salpausselän pohjoispuolen Rutolasta Kivijärvelle johtavalle ns. väliväylälle ja sen suulle, mm. Ruoholammen ja Munteron sekä Kärenlammen vanhan lasku-uoman ympäristöön, sekä kaakossa Murheistenrantaan. Alueiden valintaan vaikuttivat paikallinen topografia, otolliselta vaikuttavat kosteikot, Saimaan kehityshistorialliset seikat sekä tunnettu arkeologinen signaali. Useat tutkimusalueen suot ovat syntyneet muinaisten vesistöjen umpeenkasvun seurauksena ja siten niiden rannoilta voisi olla mahdollista löytää varhaisimman asutuksen merkkejä. Lappeenrannassa alueet on merkitty yleiskartalle (s. 3).

Lappeenrannan tutkimusalueen vesistöjen lasku-uomissa on tapahtunut mannerjäätikön reunan siirtymisen ja epätasaisen maankohoamisen takia suuria muutoksia. Transgression johdosta vedenpinta nousi alueella useita metrejä nykyistä korkeammalle. Tämän merkkeinä ovat järvenpohjissa yhä esiintyvät puunkannot sekä rannoilla parin metrin syvyydelle hiekkaan hautautuneet kivet ja puiden jäännökset. Tutkimusalueen korkeus merenpinnasta vaihtelee 62–110 m mpy välillä ja Baltian jääjärven korkeimman rannan yli ulottuvia, vedenkoskemattomia alueita on vain vähän. Laajin jäätikkökjikerrostuma on I Salpausselän osa, jolle lähes koko Lappeenrannan keskusta on rakennettu. Karkeinta maa-aines on pohjoisluoteessa, josta se vaihettuu vähittäin hienommaksi kohti eteläkaakkoa. Muinais-Saimaan hieman yli 80 m mpy ranta erottuu monin paikoin edelleen maastossa selkeänä törmänä, pallekivikkona tai rantavallina. I Salpausselän etelärinteellä, noin 95 m mpy, on Baltian jääjärven loppuvaiheessa syntynyt usean sadan metrin levyinen selkeä rantaterassi. Kaikki seisovan veden kerrostumat ovat syntyneet Baltian jääjärveen. Eloperäisiä kerrostumia

on noin 4,6 % alueen kokonaismaa-alasta, joista valtaosa on rahka- ja saravaltaisia turvemaita. Suot sijoittuvat läpäisykykyisen Salpausselän ulkopuolisille hietta- ja hiesualustoille. Valtaosa soista on ojitettu metsätalouden tarpeisiin ja osa sarasoista on raivattu pelloiksi. I Salpausselkä on seudun merkittävin pohjavesivarasto, mutta nykyään se on hyvin tiiviisti rakennettu. Kalliomaat sijoittuvat lähinnä Salpausselän pohjoispuolelle ja kallioperä on suurelta osin rapakiveä, granodioriittia, gneissejä sekä pienillä alueilla muita kivilajeja, kuten myös kalkkikiveä. (Rainio et al. 1984.)

Suurin osa Lappeenrannan kivikautisista asuinpaikoista sijoittuu juuri Suur-Saimaan rannoille, ajanjaksolle noin 4000–3500 eaa., jolloin suurjärven vedenpinta oli noin neljä metriä nykyistä korkeammalla. Tutkimusalueen varhaisinta asutuskerrostumaa edustaa Lappeenrannan Saksanniemi Kärenlammen lasku-uoman pohjoisrannalla (Kuva 8), josta on löytynyt nuorempaa varhaiskampakeramiiikkaa (KA I:2), tyypillistä kampakeramiiikkaa (KA 2) ja sen asbestisekoitteisia variantteja. Kärenlammen uoma oli auki noin 4300–3700 eaa. (Hakulinen 2012) ja Saksanniemen kohde on ajoitettu ajanjaksolle noin 4300–4000 eaa., eli juuri lasku-uoman ajankohtaan. (Etelä-Karjalan liitto 2006b.) Saksanniemi, kuten lähes kaikki Kärenlammen rannat, ovat pahasti Salpalinjan rakenteiden turmelemia. Kivikautisia asuinpaikkoja on tuhoutunut mittavissa määrin hiekkamaille perustetun Salpalinjan rakentamisen yhteydessä talvisodan jälkeen vuosina 1940–1941 ja 1944.



Kuva 8. Lappeenrannan Kär(j)enlammen kautta kulkenut Muinaissaimaan lasku-uoma oli auki vain noin 600 vuoden ajan, noin välillä 4300–3700 eaa. Sen rannat ovat nykyään laajalti Salpalinjan rikkomia. Kuva: Satu Koivisto.

Kärenlammen lasku-uoman koillispuolella sijaitsevan Ruoholammen alueelta tunnetaan myös runsaasti kivikautta. Runsaimmin havaintoja on saatu Ruoholammen pohjoisrannan Etu- ja Taka-Munterosta. Ruoholampi oli Muinais-Saimaan lahti ja Munteron hiekkaharjanne järveen pistävä niemi. Munterosta on löytynyt pääosin tyypillistä kampakeramiiikkaa (KA II), jonka koristelussa on nähty läntisiä piirteitä, kun taas läheisen Saksanniemen asbestisekoitteinen keramiikka viittaa itäisiin raaka-ainelähteisiin. Munterosta on saatu talleen melko paljon myös itäistä piitä olevia nuolenkärkiä. Munterosta on lisäksi löytynyt runsaasti nuorempaa ns. Jäkärän varhaiskampakeramiiikkaa (KA I:2), jota esiintyy erityisesti Länsi-Suomessa, sekä varhaista

asbestikeramiikkaa (vasb). Kuoppakoristeinen myöhäiskampakeramiikkaa viitanee myös läntiseen vaikutukseen. Löytöaineistojen valossa nykyisen Ruoholammen rannat vaikuttaisivat sijainneen jo kivikaudella hyvien yhteyksien solmukohdassa. (Etelä-Karjalan liitto 2006b.)

3.4 Lemi

Otoksena valitut inventointialueet Lemillä sijoittuivat lähinnä kunnan pohjoisosiin kuivatetun Nuorajärven alueelle. Paikan valintaan vaikuttivat topografiset ja geologiset seikat sekä kivikautisen asutuksen merkit viljelymaaksi kuivatetun Nuorajärven rannoilla (Kuva 9). Nykyään paikalle on ennallistettu kosteikko. Lemillä läpi käyty alue on merkitty yleiskartalle (s. 3).

Tutkimusalueen kallioperä on lähes kokonaan rapakivigraniittia. Pinta on rapautunutta ja moroa on kallion pinnalla yleensä parikymmentä senttiä, joillain paikoin jopa pari metriä. Alue sijaitsee I ja II Salpausselän välivyöhykkeellä, jonka kerrossuhteet osoittavat mannerjäätikön reunan liikkuneen edestakaisin. Lemin kartta-alueen korkeus vaihtelee 75–120 m mpy välillä ja Baltian jääjärven pinnan yli ulottuvia (110 m mpy), vedenkoskemattomia alueita on monin paikoin. Moreenipeite on yleensä hiekkamoreenia, jonka paksuus on muutamia metrejä. Salpausselkien vyöhykkeellä on myös runsaasti jäätikköjokikerrostumia, joiden pääaineksena on hiekka. Kaikki alueen hiesut ja savet ovat kerrostuneet Baltian jääjärveen. Eloperäisiä kerrostumia on noin 14 %, joista valtaosa on soiden rahka- ja saravaltaisia turvemaita. (Rainio et al. 1984.)



Kuva 9. Viljelymaaksi 1800–1900 -luvuilla kuivatettu Nuorajärvi on hiljattain muutettu vesilintujen suosimaksi kosteikoksi. Järven itärannalta tunnetaan kivikautisia asuinpaikkoja. Kuva: Satu Koivisto.

Lemin muinaisjäännöskanta on muita tutkimusalueita huomattavasti niukempi, mikä lienee osin seurausta myös tutkimushistoriallisista syistä. Kuivatetun Nuorajärven länsirannalta on löytynyt hieman kvartssia ja löydöt viitanee kivi- ja/tai varhaismetallikautiseen asutukseen (Jussila 2000). Kivijärven rannoilla sijaitsevilta asuinpaikoilta on myös tyypillistä kampakeramiikkaa. Läheisten kalliomaalausten ja asuinpaikkojen korkeusasemaa on pidetty mielenkiintoisena, koska kivikautisia löytöjä on kerätty myös rantavedestä ja alimmat maalaukset ovat aivan vedenpinnan tuntumassa. Kivijärven vedenpinta on siis todennäköisesti

noussut joskus kivikauden jälkeen ja peittänyt alleen asuinpaikkoja palautuen myöhemmin kalliomaalaus-ten tasoon. Kivijärven pinnanvaihtelua ei ole vielä kunnolla selvitetty, lukuun ottamatta Lahnajärven Kivijär-vestä erottavalta kannakselta tehtyä siitepölyanalyysiä. (Etelä-Karjalan liitto 2006b.) Sen mukaan paikalla on ollut ainakin kaksi kosteampaa vaihetta, joita erotti kuivempi jakso, jolloin paikalla on ollut mm. sarakas-villisuutta ja puustoa. Kuiva kausi lienee samanaikainen kalliomaalausten kanssa, joten on mahdollista, että Lemminkäinen on samanaikaista muualla Saimaalla tehtyjen kalliomaalausten kanssa. On oletettu, että sekä Lemminkäisen kivikautiset asuinpaikat, että kalliomaalaukset ajoittuisivat aikaan ennen Suur-Saimaan vesien purkautumista Kärenlammen lasku-uoman kautta Kymijoen vesistöön, eli ajanjaksoon ennen 4300 eaa. Ar-keologinen toiminta kunnan alueella on kuitenkin ollut niin vähäistä, että asutuksen tunnuspiirteet ja ajoitus voivat vielä muuttua.

3.5 Kerimäki (Savonlinna)

Inventoidut alueet Kerimäen entisen kunnan alueella nykyisessä Savonlinnassa sijoittuivat pienimuotoisesti vain Puruveden Pohja-Puntusen rannoille ja viereiselle Puntusensuolle. Kerimäellä ei liikuttu enempää sen takia, että muuten ajomatkat Lappeenrannan tukikohdasta olisivat tulleet kohtuuttoman pitkiksi ja aikaa kulunut hukkaan autossa istumiseen. Inventoidut alueet Pohja-Puntusen rannoilla on merkitty yleiskartalle (s. 3).

Kerimäen pinta-alasta yli kolmannes on järviä ja niistä suurin on Puruvesi alueen itä- ja kaakkoisosassa. Suuri osa Kerimäen maa-alasta on loivasti kumpuilevaa moreenimaastoa, jossa kalliopaljastumia on niu-kasti. Korkeimmat mäet ovat kunnan pohjoisosassa (noin 150 m mpy) ja kolme kapeaa harjujaksoa kulkee alueen halki kaakosta luoteeseen. Etelässä Puruveden alueella kallioperä on pääasiassa graniittia ja keski-osassa on kiille-gneissivyöhyke, jonka eteläreunalla on kapea amfiboliittikaari. Ruokojärven tienoilla on myös kalkkikiviesiintymiä. Inventointialueeseen kuulunut Puntusensuo Puruveden vesistöalueella rajoittuu keskeltä Pohja-Puntusen lahteen, pohjoisessa ja saarekkeissa harjuun ja muualla moreenimaastoon. Suon kaakkois- ja luoteisosat on raivattu pelloiksi. Puntusensuo on ojitettu kauttaaltaan ja sen vedet valuvat Pohja-Puntuseen. Turvekerrostuman keskipaksuus on 1,2 m ja suo on kerrostunut hiekkapohjalle. (Leino 1987.) Kyseessä on siis Puruveden umpeenkasvanut lahti.

Puntusensuon ja Pohja-Puntusen ympäristöstä tunnetaan useita kivikautisia kohteita, mm. kunnan hiekkakuopan reunalla sijaitsevat Puntusentaus, Jussila ja Puntusentaus 2. Kohteet ajoittuvat löydetyin keramiikan ja rannansiirtymäkronologian perusteella lähinnä tyypillisen kampakeramiikan aikaan.

3.6 Turvetuotantoalueet

Inventoinnissa päästiin tutkimaan myös Vapo:n turvetuotantoalueita Taipalsaarella ja Savitaipaleella. Kaikki inventoidut suot liittyvät Vuoksen vesistöalueeseen ja ne sijaitsevat Ala-Saimaan valuma-alueella. Tutkitut turvetuotantoalueet on merkitty yleiskartalle (s. 3).

Turvetuotantoalueiden keskeinen tuote Suomessa on tällä hetkellä jyrshinturve, jolla tarkoitetaan suon pin-nalta ohuina kerroksina jyrsimellä irrotettua turvetta. Jyrshinturpeen kannattava tuotanto edellyttää laajojen tuotantoalueiden perustamista riittävässä määrin raaka-ainetta sisältäville turvemaille. Keskeisiä jyrshintur-peen jalostusmuotoja ovat turvepelletti ja kasvuturve. Heikosti maatumutta rahkaturvetta käytetään lisäksi kuiviketuotantoon karja- ja maataloudessa. Turvetuotantoalueiden valintaa ohjaa edelleen pitkälti GTK:n turvevaratutkimukset (<http://www.gtk.fi/asiantuntijapalvelut/energia/turve/turvetutkimukset/>). Tuotanto-alueeksi ehdotetun suon tulisi olla riittävän turvevarannon lisäksi mahdollisimman vähäpuustoinen.

Inventoidut turvetuotantoalueet valittiin niiden sijainnin, syntyhistorian ja lähistön tunnetun muinaisjään-
nöskannan perusteella. Luvat tuotantoalueiden inventointiin saatiin keväällä 2015 Vapo:n pääkonttorista
Vantaalta ja työn käytännön järjestelyistä sovittiin Kaakon alueyksikön kanssa. Maassamme ei aiemmin ole
tarkasteltu turvetuotantoalueita arkeologian lähtökohdista, joten siksi LIL-projektin avausta voidaan pitää
uraaurtavana. Potentiaalia arkeologisten kerrostumien tai esineistön säilymiselle kosteassa, hapettomassa
ympäristössä on olemassa, sillä laajoja muinaisjärven ranta-alueita on soistunut vuosituhansien saatossa
transgression, pohjaveden nousun, maankohoamisen sekä muiden turpeenkasvua edistävien tekijöiden vai-
kutuksesta. Suurimpana ongelmana on, että turvemaille hautautunut arkeologinen resurssi saattaa olla hy-
vin syvällä ja siten sitä voi olla hyvin vaikea havaita perinteisessä inventointityössä. Siksi huolellisen esityö-
vaiheen lisäksi kenttätöön ”oikea ajoitus” on tärkeimpänä edellytyksenä tällaisten löytöjen tekemiselle.
Vaikka tehtävä on erittäin haastava ja kiinni monista arkeologista riippumattomista tekijöistä, haluttiin in-
ventoinnissa saada alkuun tämä meillä vielä tuntematon kenttätöyksen osa-alue, jota esim. naapurimaas-
samme Ruotsissa on jo harjoitettu muutamien vuosikymmenten ajan (mm. Skooneen Rönneholmin ja Vissin
laajoilla turvetuotantoalueilla; Larsson & Sjöström 2010).

Suursuo (peruskartalla Suurisuo) sijaitsee II Salpausselän juurella Taipalsaaren Kuhalan, Sammaljärven ja
Peltoin välisessä notkelmassa noin 12 km kunnan keskustasta pohjoisluoteeseen (Kuva 10). Suursuon
Vapo:n turvetuotantoalueen pinta-ala on 390 ha ja se on otettu käyttöön vuonna 1979 (Ritari 2013). Turve-
kerroksen paksuus vaihtelee 1–2,4 m välillä ja syvin havaittu turpeen paksuus on 5,5 m (Rainio et al. 1984).
GTK on tehnyt yksityiskohtaisia turvetutkimuksia myös läheisillä Suolahdensuolla, Pyhälahdensuolla, Tyryn-
suolla, Vetelillä ja Karhusuolla. Nämä turvemaat ovat muodostuneet II Salpausselkään kuuluvan Taipalsa-
aren reunatasanteen juurelle sekä sen eteläpuoleiselle moreenialueelle. Suursuo ja viereinen Suolahdensuo
ovat syntyneet mahdollisesti jo hyvin varhaisessa vaiheessa ainakin osittain II Salpausselän hiekkamuodos-
tumasta tihkuneen pohjaveden vaikutuksesta (Hannu Pajunen, pers. kom. 2015). Suolahdensuon syntyyn
on lisäksi vaikuttanut Maaveden Suolahden pohjukan osittainen umpeenkasvu. Muinais-Saimaan transgres-
sio on ulottunut ainakin osittain Suursuolle ja Suolahdensuolle. Vuoksen vesistöalueella järvisedimenttien
hiilipitoisuus on hieman muita vesistöalueita korkeampi, mikä johtuu muinaisen Suur-Saimaan vedenpinnan
kohoamisen aikana tapahtuneesta rantasoiden eroosiosta (Pajunen 2004:268).

Vehkataipaleensuo sijaitsee Taipalsaaren Paarmalassa, noin 10 km Lappeenrannan keskustasta koilliseen ja
noin 10 km Taipalsaaren keskustasta itäkaakkoon. Peruskartalla Vehkataipaleensuosta käytetään niin ikään
nimeä Suursuo. Vapo:n toimesta turvetuotanto alkoi paikalla vuonna 1999 ja tuotannossa on tällä hetkellä
noin 67 ha. Suolta otetaan sekä pala- että jyrshinturvetta. Tuotannon on arvioitu kestävän noin vuoteen
2025 saakka. Vehkataipaleensuon lähiympäristö on pääasiassa metsätalousaluetta ja sen luoteis- ja koillis-
puolella on myös peltoja.

Kiihansuon turvetuotantoalue sijaitsee Savitaipaleen kunnassa Vuoksen valuma-alueella Ala-Saimaalla. Kii-
hansuon tuotantoalueen pinta-ala on 71,5 ha ja se otettiin käyttöön vuonna 1999. Kiihansuon korkeus on
86–92 m mpy ja sen pinta viettää itään. Suo rajoittuu idässä ja etelässä peltoihin ja moreenimäkiin ja sen
pohjoispuolella on hiekkapeitteisiä kalliomäkiä. Suurin mitattu turpeen paksuus on 8,3 m. Yleisimmät poh-
jamaalajit ovat savi suon keskiosassa ja reunoilla hiekka. Liejua on tavattu muutamasta tutkimuspisteestä
suon keskellä. Turve on pääosin saravaltaista (77,8 %). (Mäkilä et al. 1984.)



Kuva 10. Turvetuotantoalueiden inventointi aloitettiin LIL-projektissa Saimaan rannalla sijaitsevalla Taipalsaaren Suursuolla. Turvekerrosta jyrsitään ohuina, vain muutaman sentin kerroksina kesäisin, jätetään kuivumaan ja korjataan. Yhden kesän aikana turvetta poistetaan vain muutamia kymmeniä senttimetrejä tuotantolohkoittain. Kuva: Satu Koivisto.

Kiihansuo on syntynyt moreenimaaston painanteeseen todennäköisesti jo myös hyvin varhaisessa vaiheessa. Saimaan transgressiomaksimin aikaan siinä oli turvetta mahdollisesti jo pari kolme metriä. Saimaan tulvan ulottuminen suolle on epävarmaa, eikä nousevalla vedenpinnalla liene tekemistä sen synnyn kanssa. Kiihansuon ja Taipalsaaren Suursuon välillä on useita pieniä rantasoita, joista jotkut ovat voineet saada alkunsa Muinais-Saimaan transgressiosta, mutta niiden syntyajankohdat saa luotettavasti selville vain tekemällä radiohiiliajoituksia pohjaturpeesta. (Hannu Pajunen, pers. kom. 2015.)

4. Inventoinnin kulku

4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

LIL-projektin tavoitteena on ollut yhdistää ja kehittää kuivan maan, kosteikkojen ja vedenalaisen arkeologian tutkimusmenetelmiä järviympäristössä. Pieniä viitteitä tutkimusalueen vedenalaisista asuinpaikoista on jo saatu ennen projektin alkua (Koivikko 1999; 2000), mutta systemaattisempi etsintä ja kartoitus olivat vielä tekemättä. Vuoden 2015 kenttätöiden pääasiallisena tavoitteena oli luoda yleiskuva tutkimusalueesta ja sen kosteikko- ja vedenalaisarkeologisesta potentiaalista. Tarkoituksena oli myös osoittaa sopivia alueita hankkeen tuleville kenttätöille. Tutkimusalueelta pyrittiin paikantamaan kivikautisia kohteita, löytökeskittyymiä tai rakenteita, jotka sijaitsevat rantasoidella, muilla kosteikoilla tai matalassa rantavedessä.



Kuva 11. Tiukkaa vääntöä kairanvarressa Taipalsaaren Ketveleen kivikautisen asuinpaikan edustalla. Venäläistä suokairaa soistuneeseen lahteen rutistamassa Juuso Koskinen (vas.) ja Tapani Rostedt. Kuva: Satu Koivisto.

Etsittävät kohteet Saimaalla ja siitä myöhemmin kuroutuneilla pikkujärvillä voisivat oletettavasti sijaita muinaisilla järvenranta-alueilla, niiden reunoilla, kosteikoissa tai saarekkeissa, sekä suotuisilla paikoilla vesistöjen pohjassa. Tutkimusalueen suot ovat muodostuneet monin paikoin moreenimaille tai savikoille. Rantasoiden kehityshistoria ja soistumisajankohdat olivat erityistarkastelussa esityövaiheessa. Hyväksi onneksi aineistoa oli melko paljon saatavilla, sillä GTK on tehnyt laajoja selvityksiä tutkimusalueen turvevaroista ja sedimentaatioympäristön kehityksestä jääkauden jälkeen. Esimerkiksi Savitaipaleen Kiihansuolla turvekerroksen paksuus on paikoin jopa yli 8 m, jollaisen kasvuun noin yhden millimetrin vuosivauhdilla kuluu aikaa ainakin 8000 vuotta. Luonnollisesti turpeenkasvu ei ole ollut kaiken aikaa tasaista vaan se on ollut riippuvainen vaihtelevista ilmasto-oloista ja pohjaveden korkeudesta. Silti useiden tutkimusalueen rantasoiden ke-

hityshistoria liittyy keskeisesti Muinais-Saimaan tulvan aiheuttamaan pohjaveden kohoamiseen järven lähiympäristössä. Myös pohjaveden tihkuminen Salpausselkien välisellä alueella on edistänyt monin paikoin soistumista. Kivikautisten kohteiden sijoittuminen rantasoiden laidoille, niiden keskellä oleville mineraalimaapitoisemmille saarekkeille, niemiin ja salmiin olisi ainakin teoreettisesti mahdollista. Turvetuotantoalueiden inventointia haluttiin sen tähden testata, koska siten syvempien kerroksien tarkastelu laajoilta alueilta oli mahdollista eikä merkkejä ihmistoiminnasta tarvinnut etsiä vain pienialaisesti sijoittuvien kuivatusojien leikkauksista tai ohuesta kairanputkesta.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Esitöissä tutkimusalueen luonnetta, kehityshistoriaa ja arkeologista tutkimushistoriaa selvitettiin erilaisten arkisto- ja paikkatietoaineistojen avulla. Lisäksi tutustuttiin aluetta käsittelevään tutkimuskirjallisuuteen, ilmakuviin sekä historiallisiin kartta-aineistoihin. LiDAR-aineistoja käytettiin hyväksi maastonmuotojen sekä muinaisten rantavaiheiden tarkastelussa sekä kohteiden etsinnässä. Kenttätyössä maastossa kuljettiin pääosin jalan ja autolla sekä ajoittain kahlaamalla ja soutuveneellä. Havainnoille mitattiin gps-koordinaatit käsigps:illä (tarkkuus vähintään ± 5 m) ETRS-TM35FIN-projektiossa. Kohteet ja havainnot dokumentoitiin lisäksi valokuvaamalla ja muistiinpanoin. Sedimenttejä tarkasteltiin ja kohteita etsittiin lisäksi koekuopin ja -pistoin, kuivatusojien leikkauksia tarkastelemalla, turvetuotantoalueita pintapoimimalla sekä kairaamalla perinteisellä maaperäkairalla (putken halkaisija 50 mm) ja ns. venäläismallisella suokairalla, joita oli käytössä kapeampi- ja leveämpilaippainen versio (Kuva 11). Uusia kohteita etsittiin ensisijaisesti esitöissä potentiaalisiksi merkityiltä maastonkohdilta, tunnettujen kohteiden läheisyydestä sekä maastohavaintojen perusteella mielenkiintoisilta alueilta. Myös muutamia paikallisten ilmoittamia havaintoja käytiin tarkastamassa paikan päällä.

Ajankohta inventoinnille kesä-heinäkuussa 2015 oli hyvä, koska ranta-alueet ja kosteikot olivat tuolloin suhteellisen kuivia. Toisaalta rehevä kasvillisuus häiritsi monin paikoin havainnointia. Parina päivänä hyvin voimakas sade hankaloitti maastossa liikkumista ja dokumentointia, mutta muuten ilmat olivat suopeat ja työ saatiin päätökseen suunnitelman mukaisesti.

Jälkityövaiheessa inventoinnin kuvat, gps-tiedot, kartat ja muistiinpanot työstettiin raportiksi. Tunnettujen kohteiden sijaintitietoja tarkennettiin ja tarvittaessa korjattiin uusien havaintojen perusteella ja uusille kohteille laadittiin kuvaukset. Lopullisen muinaisjäännösstatuksen ja suojelurajauksen määrittää lopulta suojeluviranomainen. Kaikki ehdotetut rajaukset ovat ohjeellisia ja ne perustuvat ainoastaan inventointihavaintoihin, kuten pinnalle erottuviin rakenteisiin, löytöihin, säilyneeseen kulttuurikerrokseen tai alueen topografiaan. Tarkemmat rajaukset on mahdollista määrittää vain koekaivausten tai muiden prospektointimenetelmien avulla.

5. Tulokset

Kenttätöön tuloksena saatiin havaintoja kosteikkoarkeologisesti mielenkiintoisista kohteista tai alueista, joiden jatkotutkimukset voisivat tuoda uutta tietoa nousevan veden alle jääneestä kivikaudesta. Yhtään uutta selkeästi suoarkeologista kohdetta ei tutkimusalueilta vielä inventoinnin perusteella löytynyt. Inventoinnissa pyrittiinkin löytämään otollisia alueita tai kohteita hankkeen jatkotutkimuksille, joita toteutettiin vuosina 2017–2018. Yhdeksi keskeiseksi kokonaisuudeksi valikoitui Savitaipaleen Rajalammin suo ympäristöineen, missä tehtiin suo- ja vedenalaiskaivauksia vuosina 2017 ja 2018. Myös otolliset alueet vedenalaisarkeologisten tutkimusten kohteeksi Saimaalla määritettiin Taipalsaaren Pienen Sarviniemen edustalle.

5.1 Rantasuot ja kosteikot

Esitöissä otollisilta vaikuttaneita rantasuota ja kosteikkoja käytiin tarkastamassa maastossa. Maastossa kävi pian ilmi, että suuri osa tutkimusalueen rantasuista on jo kauan sitten ojitettuja ja kuivatusoajat umpeenkasvaneita, mikä vaikeuttaa huomattavasti havainnointia. Lisäksi rannat ovat erittäin tiheän kasvillisuuden vallassa tai ne kasvavat sankkaa metsää, joten inventointi on työlästä ja aikaa vievää sekä näkyvyys huono. Kartalla hyvin potentiaaliselta vaikuttaneet alueet osoittautuivat maastossa lähes toivottomiksi ryteiköiksi, joiden systemaattinen kairaaminen tai koekuopitus ei olisi tullut kyseeseen.

Työn tuloksena voidaan siis kiteyttää, että esityöt ovat erittäin oleellisia tämän kaltaisten ympäristöjen arkeologisissa inventoinneissa. Muinaisten vesistövaiheiden mallinnus ja keskittyminen vain potentiaalisimmille ranta- tai turvetuotantoalueille (joissa laajat alueet ovat valmiiksi avoimia ja helpommin tarkasteltavia) tarjoavat parhaat lähtökohdat rantasoiden ja muiden kosteikkojen inventoimiseksi. Luonnollisesti kaivojen menetelmien, kuten systemaattisen kairauksen tai koneellisten kaivantojen avulla, mahdollinen säilynyt arkeologinen resurssi olisi helpoimmin löydettävissä. Kuten kaikessa inventointityössä, ajankäyttö ja menetelmät ovat rajalliset sekä alueet usein laajoja, joten kunnollisten esitöiden merkitys korostuu. Tämä on kuitenkin erityisen oleellista haastavien ympäristöjen, kuten kosteikkojen inventoinnissa.



Kuva 12. Rajalamminsuon Kuolimon etelärannalla on ollut Muinais-Saimaan lahti kivikaudella. Sen rannoilta tunnetaan useita kivikautisia asuinpaikkoja, mm. Rovastinojan suuri nelikulmainen asumuspainanne. Kuva: Satu Koivisto.

Otollinen alue hankkeen jatkotutkimuksille löytyi kuitenkin Savitaipaleen Rajalamminsuolta (kuva 12). Kuolimon etelärannalla sijaitseva luonnontilainen suo on ollut aikoinaan muinaisen Suur-Saimaan suojaista lahti, jonka rannoilta tunnetaan runsaasti merkkejä esihistoriallisesta ihmistoiminnasta ja -asutuksesta. Erityisen kiinnostavaksi alueen tekee myös, että monet kivikautisista asuinpaikoista sijaitsevat aivan suon äärellä, kuin jatkuen matalapiirteisinä turvekerroksiin. Onkin mahdollista, että pitkällisen soistumisprosessin aikana asuinpaikkojen reuna-alueita on hautautunut kasvavaan turpeeseen, joka säilyttää kerrostumia – ja hyvässä tapauksessa myös orgaanisia materiaaleja – kosteissa, hapettomissa oloissa. Lisäksi seikka, että Rajalamminsuon on vielä luonnontilainen ja ojittamaton on yksi avaintekijä sen mahdollisen suoarkeologisen aineiston säilymiselle.

5.2 Kuivatetut järvet

Tutkimusalueen kuivatettuja järviä ja niiden ympäristöä käytiin myös tarkastamassa pienimuotoisesti. Esi-töissä sopiviksi täsmäkohteiksi valikoituivat Lemin Nuorajärvi ja Taipalsaaren Sammaljärvi. Kuten rantojen kosteikot, myös kuivatettujen järvien rannat oli jo kauan sitten ojitettu ja otettu maa- tai metsätalouskäyttöön. Lisäksi Nuorajärvi oli hiljattain muutettu kosteikoksi. Tuoreita kuivatusojia löytyi vähäisessä määrin tutkimusalueilta, mutta ne olivat pääsääntöisesti niin syviä ja veden vallassa, että edes ojaprofiilit eivät erottuneet tummasta humuspitoisesta vedestä. Alueilla oli myös erittäin tiheä kasvillisuus, mikä hankaloitti inventointia. Lisäksi vetinen ja upottava maasto estivät monin paikoin kulkemisen erityisesti järven keskiosassa. Myös näiden ympäristöjen osalta kunnolliset esityöt, ympäristön mallinnus ja kenttätyön kohdentaminen otollisille paikoille, myös mieluiten kajoavin keinoin, olisivat lähtökohtana arkeologiselle tutkimukselle.

5.3 Turvetuotantoalueet

LIL-projektin testaama turvetuotantoalueiden inventointi oli uusi ja mielenkiintoinen avaus Suomessa. Kolme Vapo:n tuotantoaluetta Taipalsaassa ja Savitaipaleella käytiin tarkastamassa maastossa. Kaikki valitut alueet ovat Muinais-Saimaan rantasoiita, joita inventoitiin pintapoimimalla sektoreittain, tarkastelemalla kuivatusojien profiileja sekä paikoin kairaamalla. Tavoitteena oli turpeen paksuuden ja mahdollisten vanhojen rantamuodostumien havainnointi sekä arkeologisten kerrostumien ja ihmisen työstämien esineiden tai rakenteiden etsiminen. Koska kyseessä oli ensimmäinen yritys tällä saralla, työ oli lähinnä tunnustelevaa ja sen avulla etsittiin sopivia menetelmiä ja käytäntöjä maastotyön suorittamiseksi ja laajojen alueiden läpikäymiseksi. Myös yhteistyö turvetuotantoyhtiön kanssa oli uutta molemmille osapuolille, mutta se sujui hyvin ja mutkattomasti.

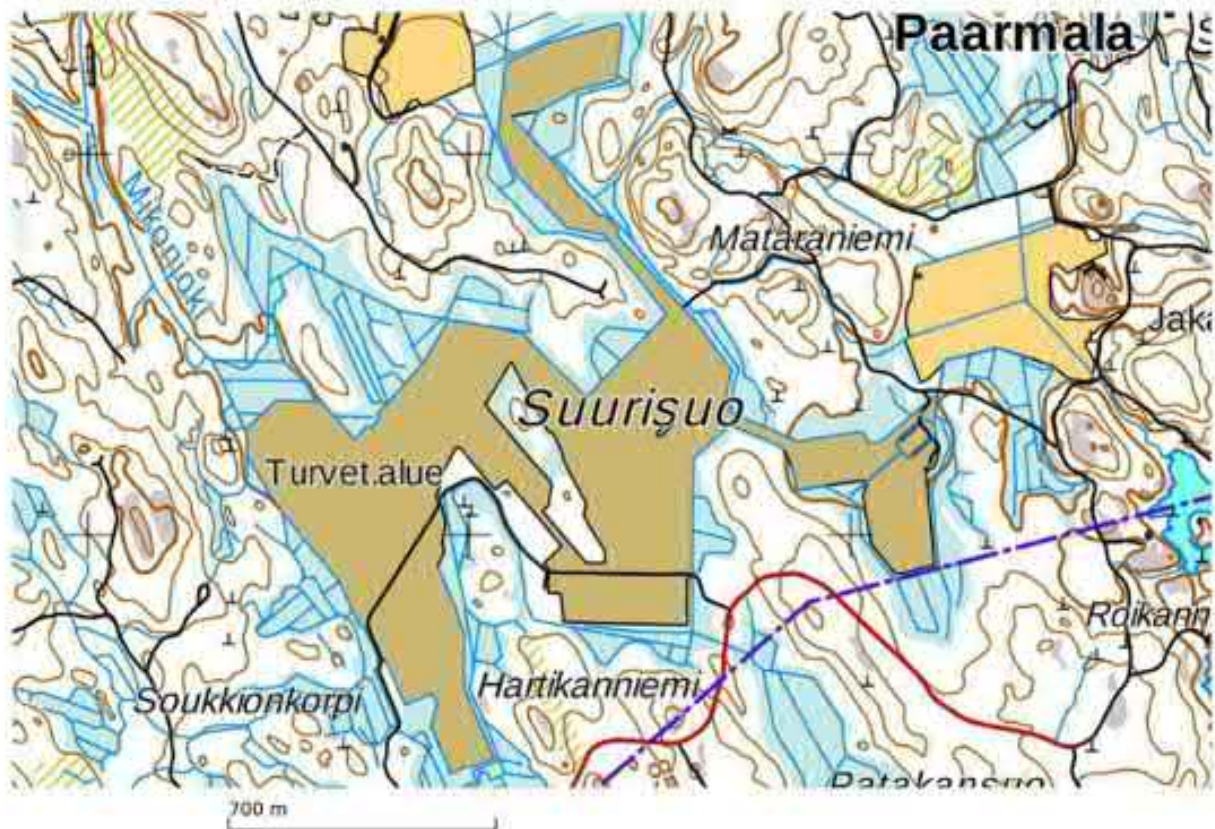
Tuotantoalueilta ei vielä saatu arkeologisesti kiinnostavia havaintoja. Yllätyksenä oli, kuinka vähän turvetta oli tähän mennessä poistettu. Suomessa nykyisin käytössä olevan jyrskintekniikan takia turvetta otetaan vain muutaman senttimetrin paksuisina tasaisina kerroksina lohkoittain. Kaikilta inventoiduilta tuotantoalueilta turvetta oli tähän mennessä poistettu vain noin metrin kerros, vaikka ne oli perustettu jo 1970–90 -luvulla. Siten on mahdollista, että arkeologisesti kiinnostavat kerrostumat ovat vielä syvällä turpeen kätköissä. Toisaalta jatkuva ojitus ja pintakerrosten kuivuminen laskevat jatkuvasti pohjaveden pintaa ja siten ainakin orgaanisten arkeologisten aineistojen tuhoutuminen tuotantoalueiden uumenissa on vain ajan kysymys.



Kuva 13. Suurisuo:n turvetuotantoalue Taipalsaassa.

Taipalsaaren Suursuolla (Kuva 13) käveltiin viiden henkilön voimin kursorisesti läpi lohkot 5 ja 6. Tuotanto oli jo osin päättymässä lohkojen liekoisuuden ja paikoin kivisyyden takia. Pintaturve oli inventointihetkellä

kuivaa ja vasta rouhittua noin muutaman sentin syvyydeltä. Jyrsimisen jälkeen irtonainen turve saa kuivua paikallaan noin 3 vrk, jonka jälkeen se korjataan ja kerätään suuriksi aumoiksi. Inventoinnissa turvetuotantoalueelta valittiin kartan perusteella potentiaalisimmat alueet, kuten mineraalimaapitoisemmat saarekkeet soiden keskellä ja niiden reunat. Itse saarekkeille kaivettiin koekuoppia ja tehtiin kairauksia. Suursuolta ei tehty muita havaintoja, kuin yksi kvartsisuoni kivenlohkareessa Kotisaaren kaakkoisreunalla, josta oli irronnut runsaasti kvartsilohkoja ja lastuja saarekkeen ympäristöön. Tarkastelun jälkeen voitiin todeta, että irralliset kvartsit olivat kuitenkin isojen työkoneiden tuottamia.



Kuva 14. Vehkakaipaleensuon (=Suurisuon) turvetuotantoalue Taipalsaarassa.

Taipalsaaren Vehkakaipaleensuolla (Kuva 14) kehitettiin menetelmää turvetuotantoalueen systemaattisemmaksi läpikäymiseksi. Kuivatusojat oli kaivettu lohkoille systemaattisesti noin 15 m välein, ja niiden reunoja kävelemällä voitiin tarkastella helposti sekä koko lohkon pintaa, että itse ojaleikkausta. Pohjukanniemen ja Papinrasinsuon välisestä kapeikosta löytyi mahdollinen veistetty puu. Halkaistun puun pintapuoli oli luonnollinen ja sen sisäpinnalla oli useita mahdollisia veistojälkiä. Puun mitat olivat noin 80 x 25 x 12 cm, veistojälkien kohdalla pinta oli tasainen ja toinen pää oli kärkimäisesti kavennettu. Puu oli mahdollisesti työstetty kirveellä tai taltalla. Puuta ei otettu talteen vaan se jätettiin lohkolle ojan reunalle.



Kuva 15. Suokairojen testaamista pölyväällä Kiihansuolla. Kuvassa (vas.) professori Mika Lavento, Tapani Rostedt ja Satu Koivisto. Kuva: Juuso Koskinen.

Savitaipaleen Kiihansuolla tarkastettiin tasainen yhtenäinen alue turvetuotantoalueen koillisosassa lohkolla 3 (Kuvat 15 ja 16). Alueita tarkastettiin systemaattisesti kahden henkilön voimin kävelemällä läpi kuivatusojien varret sekä alueen potentiaaliset saarekkeet ja niemet sekä salmi alueen pohjoispuolella. Paikalta ei saatu havaintoja. Myös Kiihansuolla turvetta oli otettu vasta noin metrin paksuudelta. GTK:n kairausten perusteella turvekerroksen paksuus on paikoin yli 8 metriä.



Kuva 16. Kiihansuon turvetuotantoalue Savitaipaleella.

5.4 Tunnetut kohteet ja läheiset kosteikot

Inventoinnissa käytiin tarkastamassa myös tunnettuja kohteita ja niiden ympäristöä, koska niiden kosteikkoyhteyttä ei ollut aiemmissa inventoinneissa otettu huomioon. Esityövaiheessa huomio oli kiinnittynyt tiettyihin kohteisiin tai alueisiin, jotka sijaitsevat soiden, mataloituvien järvenlahtien tai salmien rannoilla. Eräät kohteista sijaitsivat matalapiirteisinä myös aivan suon laidoilla, kuin jatkuen turpeenalaisiin kerrostuksiin. Kapillaari-ilmion vaikutuksesta turve voi kasvaa myös kuivalle maalle peittäen esim. asuinpaikan reuna-alueita. Tällaisesta saatiin mahdollisia viitteitä Taipalsaaren Ketveleen kivikautiselta asuinpaikalta sekä muutamilta Savitaipaleen Rajalamminsuon rannoilla sijaitsevilta kohteilta.

Jotkut tunnetuista kohteista osoittautuivat aikaisempaa huomattavasti laaja-alaisemmiksi. Taipalsaaren Ketveleen asuinpaikan halki kulkevan metsätien reunalle oli hiljattain kaivettu oja, jonka leikkauksessa oli runsaasti kivikautisia löytöjä. Löytöjä tuli huomattavan laajalta alueelta ja asuinpaikan laajuus venyi lähes kaksinkertaiseksi. Ketvele sijaitsee hyvin matalapiirteisen, soistuneen Kylälahden rannassa, joten nopeasti heräsi ajatus, että asuinpaikan edustaa olisi mielenkiintoista tutkia tarkemmin esimerkiksi kairaamalla. Vaikka työtä ei suunniteltu tehtävän muinaisjäännöksen suojelurajauksen piirissä (vaan siitä noin 60 m itäkaakkoon), Museovirasto edellytti kairauksille tutkimuslupaa. Lupa-asia saatiin kuitenkin nopeasti hoidettua ja Ketveleen edustalle luotiin systemaattinen linja rantalinjan vastaisesti, jota kairattiin tavallisella maaperäkairalla noin 2 m välein. Suokairaa ei voitu paikalla käyttää, koska se ei uponnut kunnolla juuria ja oksia sisältäneisiin maakerroksiin. Selkeästä soistumasta, metsäautotiestä noin 6 m etelään, löytyi kairasta turvekerroksen alta kvartsi-iskos (KM 40603) sekä orgaanispitoista, hiilipartikkeleita sisältävää likaisenharmaata hiekkaa. Asuinpaikan reuna-alueet saattavat siten olla soistuneita ja jatkua turpeenalaisina nykyisen Kylälahden rantaan (Kuva 17). Asuinpaikan todellinen laajuus soistuneen lahden alueella on mahdollista selvittää vain koekaivauksin tai systemaattisin kairauksin.



Kuva 17. Soistunutta Kylälahden rantaa Taipalsaaren Ketveleen asuinpaikan edustalla. Kuvattu etelälounaaseen. Kuva: Satu Koivisto/HY.

Rajalamminsuon Savitaipaleella on taas luonnontilainen suo, jonka ympärillä on useita kivi- ja/tai varhaismetallikautisia kohteita. Jotkut kohteista sijaitsevat matalapiirteinä aivan suon äärellä. Myös syntyhistoriansa puolesta alue vaikuttaa kosteikkoarkeologisesti erittäin potentiaaliselta. Rajalamminsuon 2, 3 ja 4 sekä Rovastinojan ja Kammarlahti 1-2 edustoille haettiin Museovirastolta tutkimuslupia kairaamista varten. Luvat saatiinkin, mutta koska Rajalamminsuon on Natura2000-alue, työtä varten olisi tarvittu vielä poikkeamislupa ELY-keskukselta. Sellaista ei voitu näin nopealla aikataululla myöntää, joten kairaukset jäivät inventoinnin yhteydessä tekemättä. Rajalamminsuolla toteutettiin kuitenkin vuosina 2016–2017 kajoavampia arkeologisia tutkimuksia (Koskinen 2018, Koivisto 2019).

5.5 Matala rantavesi

Inventoinnissa haluttiin tarkastella myös mahdollisuuksia löytää ns. rantakvartsikohteita matalasta vedestä. Työtä varten käytiin läpi muutamia hiekkarantoja Taipalsaassa ja Lappeenrannassa, mutta tällä kertaa tuloksetta. Vastaavia löytöjä on erityisesti Puumalasta, Luumäeltä, Taipalsaaresta ja Ruokolahdelta, mutta alueita ei tarkasteltu laajemmin tämän inventoinnin yhteydessä. Puumalan rantakvartsipaikoilla on tehty myös sukellustutkimuksia Anne Vikkulan toimesta (1994). Selkeitä havaintoja ei tuolloin vielä saatu ja työ jäi keskeneräiseksi, mutta tällaiset löytöpaikat tarjoaisivat mielenkiintoisen tutkimuskohteen vedenalaisarkeologiselle inventoinnille tulevaisuudessa.

Lappeenrannan Murheistenrannan tarkastuksessa erityistä huomiota kiinnitettiin itse hiekkarannalle ja matalaan rantaveteen, mistä pyrittiin löytämään kvartseja. Kvartseja oli matalassa rantavedessä melko paljonkin, mutta kaikki olivat kuitenkin täysin veden pyöristämiä, eikä niistä voitu havaita edes pyöristynyttä iskoksen tai kvartsiesineen muotoa. Murheistenranta on sijainniltaan melko avoin ja tuulinen ja siten altis rantavoimille. Monin paikoin oli havaittavissa tuoreempia rantamuodostumia ja aallot ja jäät puskevat edelleenkin hiekkavalleja ranta-alueelle.



Kuva 18. Taipalsaari Päihäniemi. Satamahiekan länsiosasta pyrittiin löytämään kivikautista löytöaineistoa hiekkarannalta ja matalasta rantavedestä, mutta tuloksetta. Kuva: Satu Koivisto/HY.

Inventoinnissa käytiin myös läpi hiekkarantoja Jänniemessä ja Satamahiekalla matalassa rantavedessä (kuva 18). Päihäniemenselältä on löytynyt eteläisen Saimaan vanhin vedenalainen kanto, jonka ajoitus on noin 7200 eaa. Siksi pidettiin mahdollisena, että ranta-alueelta voisi olla löydettävissä vedenalaisiin mesoliittisiin asuinpaikkoihin liittyvää löytöaineistoa. Lähes kaikki löydettyt kvartsit olivat kuitenkin pyöreitä veden ja rantavoimien kuluttamia. Yksi mahdollinen iskos löytyi Satamahiekan keskiosasta koordinaattipisteestä P=6782648 I=574106. Paikalta ei saatu kuitenkaan muita havaintoja ja kvartseja ei otettu talteen. Päihäniemen eteläranta on hyvin avoin ja altis tuulille. Myös aaltoeroosio on voimakasta ja monin paikoin on havait-

tavissa tuulen ja jäiden pakkaamia hiekkaisia ja kivisiä rantamuodostumia pitkin rantavyöhykettä. Jos pohjassa olisi säilynyt arkeologisia kohteita, ne olisivat todennäköisesti melko syvälle pohjasedimentteihin hautuneita tai täysin pois erodoituneita.

Läheisellä Ketveleenlammella käytiin etsimässä liistekatiskoja sen keskiosan kapeassa salmessa, joista saatiin vinkki paikalliselta asukkaalta. Vesi oli kuitenkin niin tummaa, ettei kalastusrakenteista saatu havainoja. Puurakenteet olivat näkyneet erityisen hyvin varhain keväällä heti jäidenlähdön jälkeen, kun vesi oli vielä kirkasta.

Myös Taipalsaaren Konstunkangasta tarkasteltiin pintapuolisesti eteläpuoleisen hiekkarannan ja matalan rantaveden osalta. Rannalta tai rantavedestä ei löytynyt kuin pyörityneitä kvartseja ja tie käytiin läpi kursorisesti. Minna Koivikko teki asuinpaikan edustalla vedenalaistutkimuksia vuonna 1998. Pohjan maalaji todettiin tuolloin sopivaksi kivi-kautiselle asuinpaikalle. Näkyvyys oli kuitenkin vain noin 2 m ja jatkotarkastelut olisivat vielä tarpeen. Heinäkuussa 2015 näkyvyys vedessä oli todella huono, vain noin metrin luokkaa – vesi ”kukki” tummana, kuten Pien-Saimaalla nykyisin on tavanomaista vesistön rehevöitymisen myötä.

Johtopäätelmänä rantakvartsipaikkojen inventoinnista voidaan ehdottaa, että olisi mielenkiintoista käydä läpi kaikki rantavedestä löydetty kvartsiaineistot systemaattisesti ja selvittää, kuinka vedenpyörityksiä ne ovat ja käydä läpi myös niiden löytöyhteyttä ja sijaintipaikkoja. Osa löydöistä on melko suurella varmuudella ajautunut rantaveteen kuivalta maalta jäiden, vedenpinnan vaihteluiden ja muiden rantavoimien vaikutuksesta. Osa voi kuitenkin olla peräisin nousevan veden alle jääneistä asuinpaikoista tai löytökeskittymistä, mutta tällaisten erottaminen toisistaan voi olla ilman kunnollisia vedenalaiskaivauksia hyvin vaikeaa.

6. Yhteenveto

Helsingin yliopiston kolmivuotinen Lost Inland Landscapes (LIL) -projekti teki kosteikkoarkeologista inventointia Taipalsaaren, Savitaipaleen, Lappeenrannan, Lemin ja Kerimäen (nyk. Savonlinnan) alueilla kolmen viikon ajan kesä-heinäkuussa 2015. Projektin tavoitteena oli löytää ja tutkia Saimaan transgression alle jääneitä arkeologisia kohteita. Rahoitus projektille oli Helsingin yliopiston kolmivuotisista tutkimusmäärärahoista ja sen vastuullisena johtajana olivat meriarkeologian apulaisprofessori (tenure track) Marcus Hjulhammar vuonna 2015 ja FT Satu Koivisto vuosina 2017–2018. Kolmen viikon kestoisesta kosteikkoarkeologisesta kenttätöistä vastasi Satu Koivisto apunaan FM Tapani Rostedt. HuK Juuso Koskinen (FM 2018) osallistui kenttätöihin viikon ajan. Pääpaino inventoinnissa oli löytää potentiaalisia kohteita ja alueita hankkeen jatkotutkimuksille. Ensimmäisen vuoden kenttätöissä keskityttiin erityisesti ranta-alueisiin, soihin, matalaan rantaveteen ja kuivatettuihin järviin. Myös aiemmin tunnettuja kohteita käytiin läpi niiden kosteikkoarkeologisen potentiaalin selvittämiseksi. Kenttätöitä edelsi perusteellinen esityövaihe, missä käytiin läpi mm. Maanmittauslaitoksen ilmalaserkeilausaineistoja, GTK:n turvevara- ja maaperäaineistoja sekä geologisia ja arkeologisia arkistoaineistoja sekä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Inventointi kattoi pääosin kivi-kautiset kohteet ja rannankorkeudet. Muun aikaisiin kohteisiin ei kiinnitetty juurikaan huomiota ajankäytöllisistä syistä, mutta paikoin tietoja havaituista kohteista tai rakenteista on liitetty kohdekuvauksiin.

Kosteikkoarkeologisen inventoinnin maastotöissä dokumentoitiin yhteensä 34 kohdetta, joista valtaosa oli entuudestaan tunnettuja. Suurin osa hankkeen tavoitteiden kannalta mielenkiintoisista havainnoista tehtiin tunnetuilta kohteilta, joiden kosteikkoarkeologista potentiaalia ei ollut aiemmin huomioitu. Myös usean vanhan kohteen laajuus osoittautui aikaisempaa laajemmaksi. Ahkerasta etsimisestä huolimatta tutkimusalueelta löytyi vain kolme uutta kiinteäksi muinaisjäännökseksi ehdotettavaa kohdetta ja yksi kivi-kautinen

löytöpaikka, jotka kaikki kuitenkin ovat ns. kuivan maan kohteita. Mesoliittiseen ihmistoimintaan liittyvää arkeologista evidenssiä ei vielä tutkimusalueelta saatu, mutta potentiaalisia alueita uusien havaintojen tekemiselle voidaan nyt osoittaa.

Ensimmäisen vuoden kenttätyö auttoi saamaan realistisen kuvan kosteikkoarkeologisen inventoinnin luonteesta, lähtökohdista sekä erityisesti sen lukuisista haasteista, jotka vaikeuttavat kenttätöitä ja havaintojen tekoa. Valtaosa tutkimusalueen kosteikoista on nykyään ojitettuja ja ne kasvavat tiheää puustoa, joten tarkasteluolosuhteet olivat monin paikoin vaikeat tai jopa mahdottomat. LIL-projektissa aloitettua turvetuotantoalueiden arkeologista inventointia voidaan kuitenkin pitää Suomessa uutena ja merkittävänä avauksena, joka mahdollistaa soiden ja muiden kosteikkojen huomioon ottamisen arkeologian lähtökohdista. Vaikka uusia merkittäviä löytäjä ei vielä saatukaan, inventoinnin tuloksena saatiin paljon uutta tietoa Saimaan vedenpinnan alle jääneen arkeologisen resurssin säilymisestä sekä työkaluja projektin jatkotöiden suunnittelulle. Erityisesti Savitaipaleen Rajalamminsuon ja Kammarlahden arkeologinen potentiaali todettiin hyvin suureksi ja hankkeen kenttätöitä jatkettiin siellä vuosina 2017-2018.

LÄHTEET

Etelä-Karjalan liitto 2005. *Suur-Saimaan luonto- ja virkistysalue selvitys*. Työryhmäraportti. Lappeenranta.

Etelä-Karjalan liitto 2006a. *Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuuriselvitys*, osa 1. Vesistöjen kehitys (Anja Gerdt). Lappeenranta.

Etelä-Karjalan liitto 2006b. *Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuuriselvitys*, osa 2. Kiven, pronssin ja raudan muokkaajat – Etelä-Karjalan asuttaminen (Jukka Luoto ja Ville Laakso). Lappeenranta.

Hakulinen, M. 2009. *Saimaan jääjärvet. Sininen hetki – yli 10 000 vuotta sitten*. Mikkeli.

Hakulinen, M. 2012. *Suursaimaa – Hiekkarantojen elämää 6000 vuotta sitten*. Mikkeli.

Heikkinen, A. 1971. Geological Survey of Finland. Radiocarbon measurements V. *Radiocarbon* 13(2): 432-441.

Hellaakoski, A. 1922. Suursaimaa. Deutsches Referat. *Fennia* 43(4).

<http://www.gtk.fi/asiantuntijapalvelut/energia/turve/turvetutkimukset/>

Jussila, T. 1995: The Shorelevel Displacement of the Prehistoric Dwelling Places in the Ancient Lake Saimaa Complex. *Fennoscandia archaeologica* XII.

Jussila, T. 1996. Savitaipale. Muinaisjäännösten inventointi. Painamaton raportti, Museoviraston arkisto, Helsinki.

Jussila, T. 1998. Lappeenrannan muinaisjäännösten inventointi. Painamaton raportti, Museoviraston arkisto, Helsinki.

Jussila, T. 2000. Lemi Huttula osainventointi. Painamaton raportti, Museoviraston arkisto, Helsinki.

Karjalainen, Taisto 1996: Outokumpu Sätös ja Orov Navolok 16, talo 3. *Muinaistutkija* 1/1996.

Kirkinen, Tuija (toim.) 1996a. *Environmental Studies in Eastern Finland. Reports of the Ancient Lake Saimaa Project*. Helsinki Papers in Archaeology 8.

Kirkinen, Tuija (toim.) 1996b. *Pithouses and Potmakers in Eastern Finland. Reports of the Ancient Lake Saimaa Project*. Helsinki Papers in Archaeology 9.

Koivikko, M. 1998. *Taipalsaaren vedenalainen inventointi*. Painamaton raportti Museoviraston arkistossa.

Koivikko, M. 1999. *Etelä-Saimaan vedenalaiset asuinpaikat. Kivikautisten kohteiden inventointi ja topografin mallin rakennus*. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Kulttuurien tutkimuksen laitos, arkeologia.

Koivikko, M. 1999. *Taipalsaari Salmenkylä Simolinna. Vedenalainen imurointihanke*. Painamaton raportti Museoviraston arkisto, Helsinki.

Koivikko, M. 2000. Hukkunut kivikausi – vedenalaiset asuinpaikat, uusi muinaisjäännöstyyppi. *Muinaistutkija* 1:4–11.

Koivisto, S. 2019. Savitaipale Rajalamminsuu. Rajalamminsuu 2 esihistoriallisen asuinpaikan edustan suon koekaivaus 14.–25.8.2017. Painamaton raportti, Museoviraston arkisto, Helsinki.

Koskinen, J. 2018. Suon peittämän esihistoriallisen maaston mallinnus – Paikkatietomenetelmän arviointi Savitaipaleen Rajalamminsuon kenttämittausten avulla. Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/235623>

Lappalainen, V. 1962. The shoreline displacement on southern Lake Saimaa. *Acta Botanica Fennica* 64.

Lappalainen, V. 1965. The Ulmus decline in postglacial pollen diagrams from southeast Finland. *Geol. Soc. America, Inc. Special Paper* 84:79–94.

Lappalainen, V. & Vasari, A. 1962. A bog profile of Polttimonsuo, near Lauritsala, S.E. Finland. *Arch. Soc. 'Vanamo'* 17(4):197–202.

Larsson, L. & Sjöström, A. 2010. Mesolithic research in the bog of Rönneholms mosse, southern Sweden. *Mesolithic Miscellany* 21(1):2–9.

Leino, J. 1987. Kerimäellä tutkitut suot ja niiden turvevarat, osa II ja yhteenveto. Geologian tutkimuskeskus, maaperäosasto, turveraportti 193. Kuopio.

Mäkilä, M., Lehmuskoski, K. ja Grundström, A. 1984. *Savitaipaleen turvevarat*. Geologian tutkimuskeskus, maaperäosasto, raportti P 13.4/84/161. Espoo.

Pajunen, H. 2004. *Järvisedimentit kuiva-aiheen ja hiilen varastona* (Summary: Lake sediments as a store of dry matter and carbon). Geologian tutkimuskeskus, Tutkimusraportti 160. Vammalan Kirjapaino Oy 2004.

Pajunen, H. 2005. Ala-Saimaan sedimentaatioympäristön muuttuminen jääkauden jälkeen (Early Holocene change in the sedimentation environment at lower Lake Saimaa). *Terra* 117: 1, 33–46.

Pajunen, H. 2006. Vesistöjen kehitys Saimaan alueella. Teoksessa Lappalainen E. (toim.) *Suur-Saimaa, Ihminen 10 000 vuotta Muinais-Saimaan rannoilla*. Varkauden kaupunki, Kuopion kulttuurihistoriallinen museo ja Sukuseura Suomen Lappalaiset.

Rainio, H. 1980. *Selostus Savitaipaleen karttalehden n:o 3132 maaperäkartoituksista kesällä 1978 ja 1979*. GTK Maaperäosasto.

Rainio, H., Stén, C.-G., Lehmuskoski, K., Taka, M. ja Erviö, R. 1984. *Lappeenrannan maaperäkarttojen 3134 01-12 selitykset*. GTK. Maaperäosasto. Raportti P 13.1.084. Espoo.

Ritari, J. 2013. *Vapo oy:n Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella sijaitsevien turvetuotantoalueiden velvoitetarkkailujen yhteenvedot vuodelta 2012*. Saimaan vesi- ja ympäristötutkimus Oy. Lappeenranta. [http://www.vapo.fi/filebank/1770-Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueen paasto ja vesistotarkkailu 2012_osa1.pdf](http://www.vapo.fi/filebank/1770-Kaakkois-Suomen_ELY-keskuksen_alueen_paasto_ja_vesistotarkkailu_2012_osa1.pdf)

Saarnisto, M. 1970. *The Late Weichselian and Flandrian History of the Saimaa Lake Complex*. Societas Scientiarum Fennica, Commentationes Physico-Mathematicae 37.

Saarnisto, M. 1971. The upper limit of the Flandrian transgression of Lake Päijänne. *Societas Scientiarum Fennica, Commentationes Physico-Mathematicae* 41: 149-170.

Saarnisto, M., Simola, H. & Kuusisto, E. 1999. Muinaisuus. Teoksessa: Kuusisto, E. (toim.) *Elävä Saimaa*. Helsinki: Tammi, 10–20.

Tikkanen, M. 1990. Suomen vesistöjen jääkauden jälkeinen kehitys. Abstract: Postglacial history of Finnish watercourses. *Terra* 102: 239–255.

Vikkula, Anne 1994. Ecological Approaches to the Stone Age of Ancient Lake Saimaa. *Fenno-ugri et slavi* 1992. Prehistoric economy and means of livelihood. Museovirasto. Arkeologian osaston julkaisu no 5.

Vuorela, I. & Kankainen, T. 1993. *Luonnon- ja kulttuurimaiseman kehitys Taipalsaarella*. Raportti P34.4.107. GTK maaperäosasto. Espoo.

7. Kohdekuvaukset

7.1 Kiinteät muinaisjäänökset

Lappeenranta Etu- ja Taka-Muntero, 405010002

Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
ETRSTTM35FIN:	P: 6768510, I: 556827, Z: 80–83
TM35-lehtijako:	M5131D
Etäisyystieto:	Lappeenrannan kirkosta 7 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäänösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Ruoholammen pohjoispuolella, hiekkaisen harjun länsipäässä ja etelälaidalla. Neljä löytökeskittymää (Etu-Muntero) sijaitsee talojen pihapiirissä ja yksi on metsärinteessä (Taka-Muntero). Asuinpaikka jatkuu Järviiniitynsuon rannalle ja käsittää ilmeisesti koko hiekkakankaan alueen 79 ja 82 m mpy korkeustasojen välillä. Munterontie kulkee asuinpaikan halki. Paikalta on löytynyt mm. kampakeramiikkaa (Ka II) ja varhaista asbestikeramiikkaa (ns. Kaunissaaren keramiikkaa). Asuinpaikalla on todettu ja tutkittu useita tulisihoja. Lähikohteita ovat Lappeenranta Rutola-Sahalahti 1 ja 2

Vuoden 2015 inventoinnissa pyrittiin tarkastelemaan läheisen Ruoholammen länsirantoja ja Munteronjoen maastoa. Ruoholampi on aikoinaan ollut osa muinaista Suur-Saimaata ja se on sijainnut Kärenlammen lasku-uoman suulla. Kohteella on tehty joitain vuosia sitten (2012 ja 2013) koekaivauksia ja kaivauksia. Vuoden 2013 kaivausalueet tien pohjoispuolella olivat vielä inventointihetkellä erotettavissa maastossa. Kohteella on vielä runsaasti tutkimattomia osia, erityisesti Munterontien ja Munteronsuon välisellä alueella. Maaperä niemekkeellä on hiekkaa. Lisäksi tarkasteltiin kohteen eteläpuoleista rantaa sekä pohjoisessa sen Munteronsuon puolella olevaa reunaa kosteikkoarkeologisesti mielenkiintoisilla alueilla. Eteläistä ranta-aluetta tutkittiin koepistoin ja kairaamalla, mutta maa-aines vaikutti monin paikoin sekoittuneelta. Myös tiheä kasvillisuus häikäisi jonkin verran havainnointia. Munteronsuon puolella, asuinpaikan pohjoispuolella, olisi ollut useita kivikautiselle asutukselle soveltuvia niemiä ja tasanteita, mutta koekuopituksesta ja -kairauksesta huolimatta mitään asuinpaikkaan viittaavaa ei löytynyt. Ruoholammen länsirannoilta ei myöskään saatu uusia havaintoja, lukuun ottamatta runsaita Salpalinjan linnoiterakenteita ja vanhaa kaskea/peltoa mataline kivilatomuksineen tuoreella hakkuuaukealla (keskipisteen koordinaatit P=6768031, I=556782). Vastaavia sammalpeitteisiä kivrakenteita on myös Järviiniitynsuon koillispuolelta, jossa on vanhan peruskartan mukaan ollut pelto vielä 1940-luvulla.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 16339, Asuinpaikkalöytö
	KM 19458, Asuinpaikkalöytöjä
	KM 19459, Asuinpaikkalöytöjä
	KM 19460, Asuinpaikkalöytöjä
	KM 19461, Asuinpaikkalöytöjä
	KM 20285, Asuinpaikkalöytöjä
	KM 27821, Palanutta luuta
	KM 30718, Saviastianpaloja
	KM 31265, Asuinpaikkalöytöjä

KM 31453, Asuinpaikkalöytöjä
KM 34494:1–32, Asuinpaikkalöytöjä
KM 35816, Asuinpaikkalöytöjä
KM 35927:1–74, Asuinpaikkalöytöjä
KM 36744, Saviastianpaloja
KM 37252:1–4, Asuinpaikkalöytöjä
KM 37780:1–76, Asuinpaikkalöytöjä
KM 37975:1–11, Saviastianpaloja
KM 37988:1–228, Asuinpaikkalöytöjä

Tutkimukset:

1974, Timo Miettinen, inventointi
1976, Matti Huurre, tarkastus
1988, Matti Huurre, tarkastus
1993, Petro Pesonen, inventointi
1994, Jukka Luoto, tarkastus
1997, Jukka Luoto, tarkastus
1998, Timo Jussila, inventointi
1998, Jukka Luoto, kaivaus
2004, Jukka Luoto, kaivaus
2006, Timo Jussila, inventointi
2006, Päivi Kankkunen, koekaivaus
2006, Esa Mikkola, tarkastus
2007, Päivi Kankkunen, tarkastus
2007, Esa Mikkola, koekaivaus
2008, Esa Mikkola, koekaivaus
2009, Petro Pesonen, kaivaus
2009, Jukka Luoto, tarkastus
2010, John Lagerstedt, inventointi
2012, Timo Jussila, inventointi
2012, Tapani Rostedt, koekaivaus
2012, Timo Jussila et al., inventointi
2013, Esa Mikkola, kaivaus
2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Lappeenranta Munteronsuo. Satu Koivisto kairaa suon etelärantaa. Kuvattu koilliseen. Kuva: Tapani Rostedt.



Lappeenranta Muntero Ruoholampi. Salpaliinjaa ja bunkereita on runsaasti lammen rannoilla. Kuva: Satu Koivisto.



Lappeenranta Etu- ja Taka-Muntero, 405010002

Lappeenranta Jängynjärvi-Leinniemenkärki, 405010029

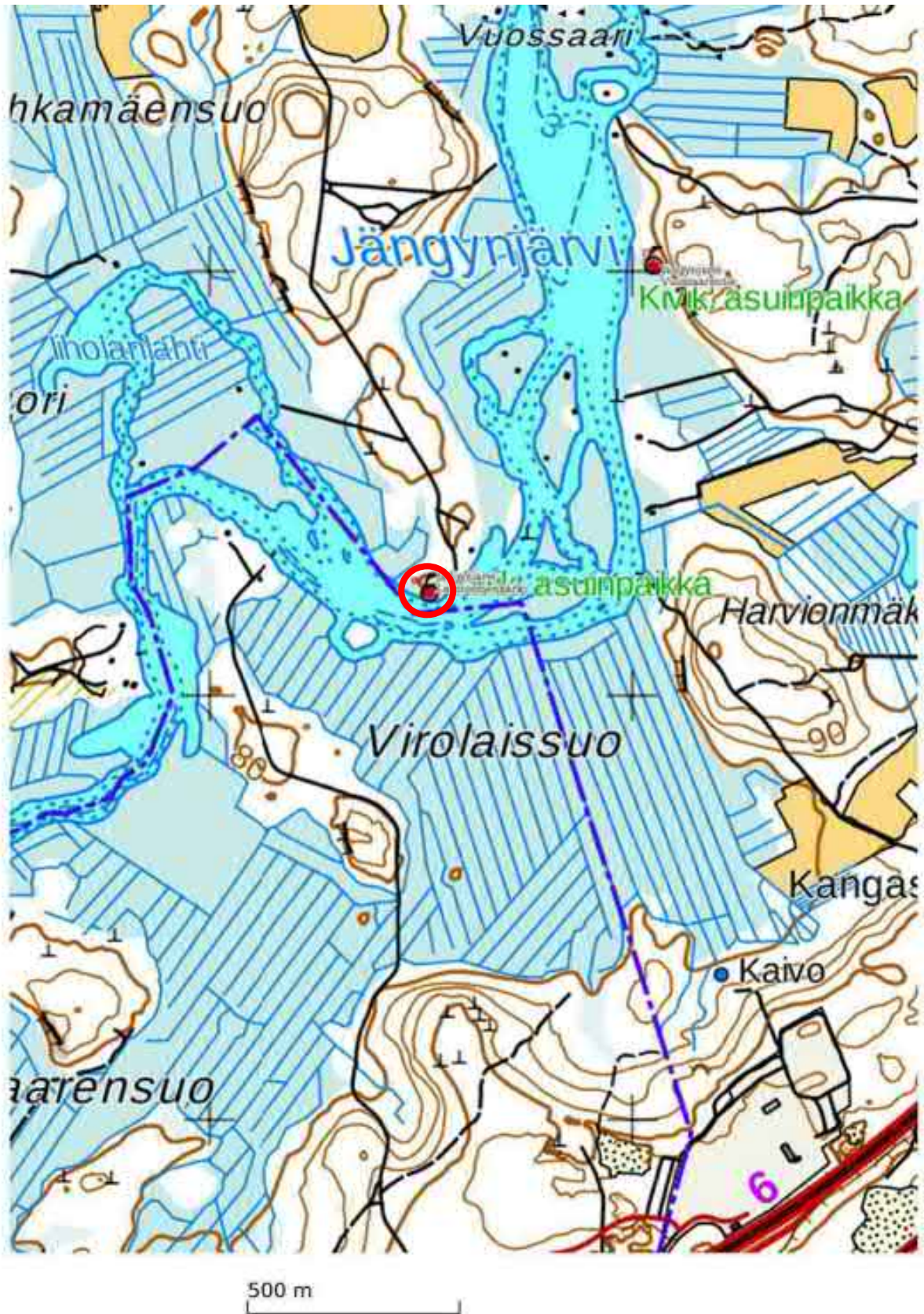
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinajäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6763242, I: 548520, Z: 79
TM35-lehtijako:	M5131A
Etäisyystieto:	Lappeenrannan keskustasta 17 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinajäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Lappeenrannan, Lemm ja Luumäen rajalla, Kivijärven ja Kotajärven yhdistävällä vesireitillä, laajojen suoalueiden ympäröimällä niemellä. Niemen eteläkärjestä on inventoinnissa vuonna 1998 löytynyt koekuopasta kivikautisia asuinpaikkalöytöjä. Paikalla on kesämökki ja siihen liittyviä muita rakennelmia. Lähes koko niemi on Salpalinjan runtelema. Maaperä niemekkeellä on hiekkaa. Lähikohteita ovat Lappeenranta Leinniemi, Saareksienvuori ja Jängynjärvi-Vuossaarentie.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkastettiin pintapuolisesti sen mielenkiintoisen topografian ja vesistöllisen sijainnin sekä ympäröivien laajojen suoalueiden takia. Itse kohteella ei tavattu muutoksia vuoden 1998 inventointitietoihin. Niemeä kuljettiin läpi etelästä pohjoiseen ja sopiville maastonkohdille kaivettiin koepistoja. Alueella oli runsaasti taistelukaivantoja, joista suuri osa sijaitsi kivikautiselle asutukselle soveltuvilla maastonkohdilla. Myös Jängynjärven laajat suoalueet olivat järjestäen ojitettuja ja niillä kasvoi tiheää puustoa tai taimikkoa.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 31254, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1998, Timo Jussila, inventointi 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Lappeenranta Jängynjärvi-Leinniemenkärki, 405010029

Lappeenranta Murheistenranta, 405010011

Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	asumuspainanteet
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
ETRS'TM35FIN:	P: 6772558, I: 570562, Z: 78
TM35-lehtijako:	M5131H
Etäisyystieto:	Lappeenrannan kirkosta 7,5 km itäkoilliseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäänösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Lappeenrannan Lauritsalan kaupunginosan itäpuolella, Saimaan kanavan suun läheisyydessä, eteläisen Saimaan Laihianselän etelärannalla. Paikalla on noin 350 m leveä kaupungin hiekkaranta, jonka eteläpuolella hiekkainen rinne kohoaa järven muinaisrantamuodostumina asteittain noin 90 m mpy korkeudelle. Rinteen alaosassa olevalla tasanteella, alueen halkovan soratien eteläpuolella, on kivikautinen asuinpaikka. Löytöinä on saatu kampakeramiikkaa (Ka II), kvartsia ja palanutta luuta. Koekaivauksessa vuonna 2009 löytyi kampakeramiikkaa (Ka II), kuopin koristettua keramiikkaa ja jopa yksi pala nuorakoristeista keramiikkaa sekä kvartsia. Alueella on myös asumuspainanne (halkaisija noin 10 m, syvyys 0,1 m). Rinteellä kasvaa harvahkoa kangasmetsää ja sen eri tasanteilla risteilee polkuja. Maaperä paikalla on hiekkaa. Lähikohteita ovat Lappeenranta Laihianranta ja Pontuksen kaivanto.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkasteltiin sen topografian ja vesistöhistoriallisen sijainnin sekä asuinpaikalta talteen saatujen löytömaterialien takia. Itse kohteella ei tavattu muutoksia sitten vuoden 2012 tutkimusten. Aluetta tarkasteltiin rikkoutuneilta maastonkohdilta ja monin paikoin havaittiin kvartsia ja palanutta luuta. Maasto on epätasaista ja mj-rekisterissä mainittua asumuspainannetta on vaikea erottaa. Paikalla voi olla useampiakin painanteita, jotka ovat menettäneet muotoaan myöhemmän maankäytön ja rantavoimien vaikutuksesta. Erytystä huomiota kiinnitettiin itse hiekkarannalle ja matalaan rantaveteen, mistä pyrittiin havainnoimaan kvartseja. Kvartseja oli matalassa rantavedessä melko paljon, mutta kaikki olivat kuitenkin täysin veden pyöristämiä. Murheistenranta on sijainniltaan melko avoin ja tuulinen ja siten altis rantavoimille. Monin paikoin oli havaittavissa tuoreempiakin rantamuodostumia ja aallot ja jäät puskevat edelleenkin hiekkavalleja ranta-alueelle. Paikalla on myös taistelukaivantoja, jotka sijaitsevat ylempänä rinteessä.

Inventointilöydöt:

–

Aiemmat löydöt:

KM 19469, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 19865, Asuinpaikkalöytö
 KM 31263, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 37963:1–179, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 38390, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 39245:1–140, Asuinpaikkalöytöjä

Tutkimukset:

1974, Timo Miettinen, inventointi
 1976, Matti Huurre, tarkastus
 1998, Timo Jussila, inventointi
 2009, Jukka Luoto, koekaivaus
 2010, Jukka Luoto, koekaivaus
 2012, Jukka Luoto, kaivaus
 2012, Timo Jussila, inventointi
 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Lappeenranta Murheistenranta. Rantavalleja ylempänä rinteessä. Kuvattu koilliseen. Kuva: Satu Koivisto.



Lappeenranta Murheistenranta, 405010011

Lappeenranta Rutola-Sahalahti 1, 405010022

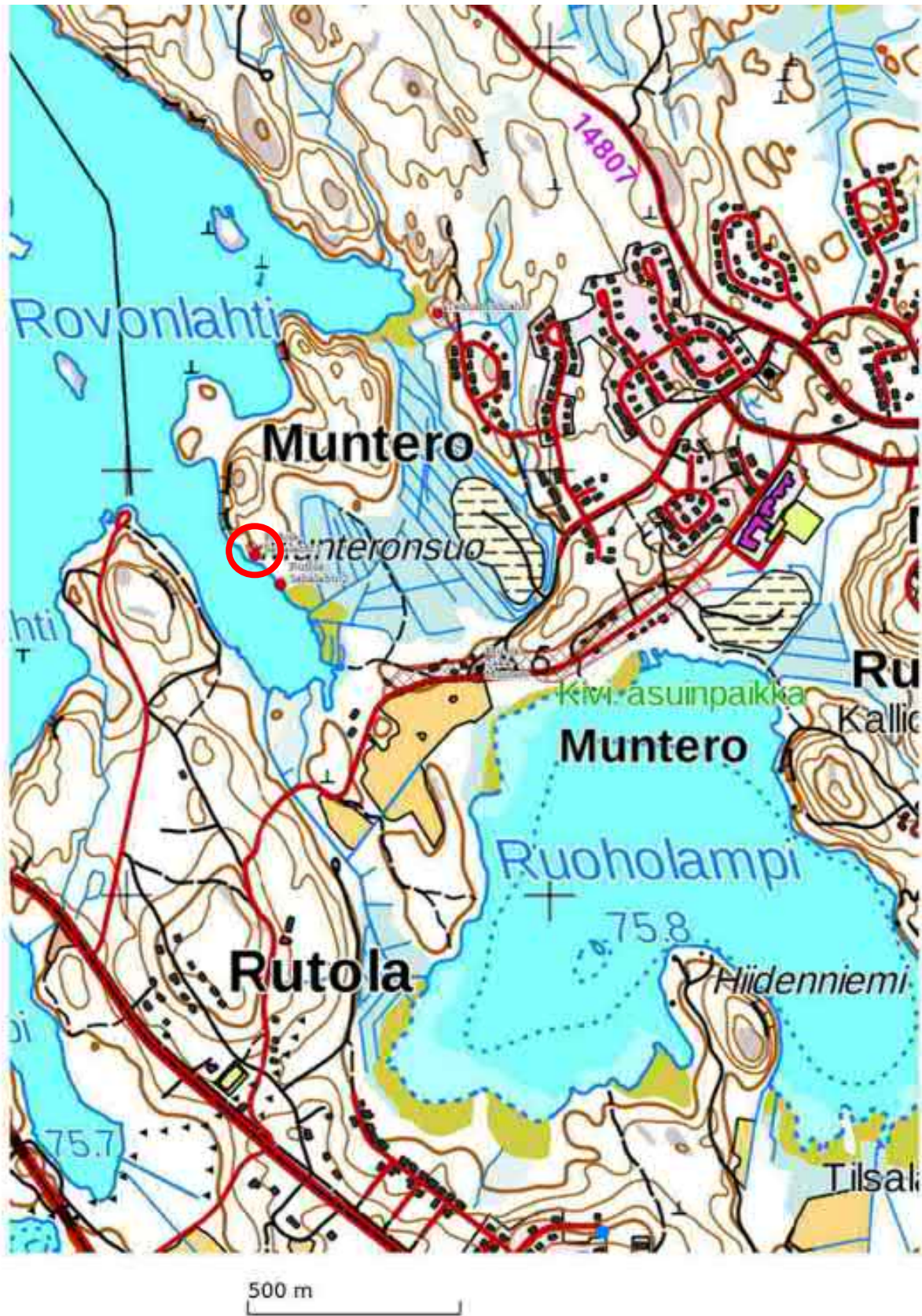
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS'TM35FIN:	P: 6768800, I: 556307, Z: 81
TM35-lehtijako:	M5131D
Etäisyystieto:	Lappeenrannan keskustasta 7,9 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Lappeenrannan Ruoholammen pohjoisrannalla, Munteronsuon länsipuolella aukeavan Sahalahden rannalla, muinaisen Kärenlammen uoman suulla. Paikalla on polveileva, paikoin kallioinen saareke, jonka eteläkärjessä on hiekkaisempi alue. Alueella kasvaa kangasmetsää ja sen itäreunalla oli hiljattain tehty metsänuudistusta. Maaperä niemekkeellä on hiekkaa ja kivikkoa. Löydöt tyyppillistä kampakeramiikkaa, varhaista asbestikeramiikkaa ja palanutta luuta. Lähikohteita ovat Lappeenranta Rutola-Sahalahti 2, Etu- ja Taka-Muntero, Tenhamoinlahti ja Muntero.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkasteltiin läheisen Munteronsuon ja Kärenlammen lasku-uoman sijainnin perusteella. Itse kohteella ei tavattu muutoksia vuosien 1998 ja 2012 inventointitiedoista. Asuinpaikan ja läheisen Rutola-Sahalahti 2 -kohteen ympäristöä tarkasteltiin niiden kosteikkoarkeologisen potentiaalin selvittämiseksi. Myös hiljattain laikutettu asuinpaikkojen itäpuoleinen metsänuudistusalue tarkastettiin rikkoutuneessa maanpinnassa erottuvien löytöjen toivossa. Tunnetut asuinpaikat sijaitsevat kuitenkin selkeästi hiekkaisen niemekkeiden harjalla ja niiden soistuneilta edustoilta ei saatu uusia havaintoja koepistoista ja kairauksista huolimatta. Alueelta ei tullut esiin löytöjä tai tehty uusia havaintoja ja siten olemassa olevaan suojelurajaukseen ei ole vuoden 2015 inventoinnin perusteella tarpeen tehdä muutoksia.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 31246, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1998, Timo Jussila, inventointi
	2012, Timo Jussila, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Lappeenranta Rutola-Sahalahti 1, 405010022

Lappeenranta Rutola-Sahalahti 2, 405010023

Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen, pronssikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN:	P: 6768730, I: 556367, Z: 78
TM35-lehtijako:	M5131D
Etäisyystieto:	Lappeenrannan keskustasta 7,9 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäänösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Lappeenrannan Ruoholammen pohjoisrannalla, Munteronsuon länsipuolella aukeavan Sahalahden rannalla. Paikalla on polveileva, paikoin kalliainen saareke, jonka eteläkärjessä on hiekkaisempi alue. Mäki on muinainen pieni saari. Korkeuden perusteella asuinpaikka on vanhemmalta metallikaudelta. Löydöt palanutta luuta. Asuinpaikka on koskematon ja ehjä. Alueella kasvaa kangasmetsää ja sen itäreunalla oli hiljattain tehty metsänuudistusta. Maaperä niemekkeellä on hiekkaa ja kivikkoa. Lähikohteita ovat Lappeenranta Rutola-Sahalahti 1, Etu- ja Taka-Muntero, Tenhamoinlahti ja Muntero.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkasteltiin läheisen Munteronsuon ja Kärenlammen lasku-uoman sijainnin perusteella. Itse kohteella ei tavattu muutoksia vuosien 1998 ja 2012 inventointitiedoista. Asuinpaikan ja läheisen Rutola-Sahalahti 1 -kohteen ympäristöä tarkasteltiin niiden kosteikkoarkeologisen potentiaalin takia. Myös hiljattain laikutettu asuinpaikkojen itäpuoleinen metsänuudistusalue tarkastettiin rikkoutuneessa maanpinnassa erottuvien löytöjen toivossa. Tunnetut asuinpaikat sijaitsivat kuitenkin selkeästi hiekkaisen niemekkeiden harjalla ja niiden soistuneilta edustoilta ei saatu uusia havaintoja koepistoista ja kairauksista huolimatta.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 31247, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1998, Timo Jussila, inventointi
	2012, Timo Jussila, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Lappeenranta Rutola-Sahalahti 2, 405010023

Lappeenranta Saksanniemi Kärjenlampi, 405010001

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	poistettu kiinteä muinaisjäännös
ETRSTM35FIN:	P: 6767271, I: 555448, Z: 80–82
TM35-lehtijako:	M5131C
Etäisyystieto:	Lappeenrannan kirkosta 9,5 km länsilounaaseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Poistettu kohde sijaitsee Lappeenrannan Rutolassa Kärenlammen pohjoisrannalla hiekkaisella, etelään pistävällä niemellä. Lappeenrannan Kärenlampena tunnettu Muinais-Saimaan lasku-uoma on sijainnut tällä kohdalla noin 6400–6000 vuotta sitten. Paikalla on tasainen hiekkainen ranta, missä sijaitsee metsästysseuran huvilakiinteistö piharakennuksineen. Huvilan pohjoispuolella rinteessä ja metsässä on järeitä Salpalinjan rakenteita, mm. suuri bunkkeri. Rannan läheisyydessä kasvaa harvahkoa mäntyvaltaista kangasmetsää ja maanpinta on monin paikoin rikkoutunutta. Maaperä niemekkeellä on hienoa hiekkaa. Paikalta on löytynyt kampakeramiikkaa I:2, II:2, asbestikeramiikkaa (mahdollisesti Pöljän keramiikkaa), lisäksi mahdollisesti muutamia paloja nuorakeramiikkaa. Asuinpaikan sijainti Saimaan muinaisen Kärenlammen lasku-uoman varrella on tutkimuksellisesti mielenkiintoinen. Vuoden 2012 inventoinnissa todettiin, että paikalla olevat Salpalinjan varustukset ovat laajoja ja järeitä, ja maasto Salpamajan ympäristössä vaikuttaa olevan täysin käsiteltyä eikä aiemmin kivikautiseksi asuinpaikaksi rajatulla alueella ole alkuperäistä, koskematonta maastoa. Sen ympärillä ei havaittu merkkejä esihistoriasta, itäpuolella maasto on asuinpaikalle huonosti sopivaa. Lähikohteita ovat Lappeenranta Saksanniemi, litiä ja Rutola.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkasteltiin läheisen Kärenlammen lasku-uoman sijainnin perusteella. Itse kohteella ei tavattu muutoksia viimeisten, vuosien 1998 ja 2012 inventointitiedoista.

Muinaisjäännösrekisteristä poistetun asuinpaikan ja läheisen Kärjenlammen ympäristöä käytiin läpi niiden kosteikkoarkeologisen potentiaalın takia. Kärenlammen uoman rantoja koekuopitettiin melko tiheästi. Myös hiljattain laikutettuja metsänuudistusalueita ja tuulenkaatoja tarkastettiin uusien asuinpaikkamerkkien toivossa. Alueelta ei kuitenkaan saatu uusia havaintoja kivikautisesta asutuksesta. Kärjenlammen rannat olivat monin paikoin kivikkoisia ja romelikkoisia ja asutukselle soveltuvia pieniä hiekkataskuja oli melko vaikea löytää peitteisestä maastosta. Saksanniemi on ollut kivikaudella todennäköisesti soveliaın paikka asua Kärenlammen lasku-uoman äärellä. Pienialaisia leiripaikkoja voisi varmaankin olla vielä löydettävissä, mutta niiden havaitseminen edellyttäisi systemaattista ja tiheää koekuopitusta muinaisen lasku-uoman ranta-alueilla.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 11180, 19 saviast.pal. kk as.p. KM 11190, Kivik. as.p. KM 11576, Kivik. as.p.l. KM 12169, Kivik. asp. KM 25189, Asuinpaikkalöytö KM 27820, Keramiikkaa
Tutkimukset:	1940, Jouko Voionmaa, irtolöytö 1940, ei tiedossa, irtolöytö 1946, ei tiedossa, irtolöytö 1949, C.F. Meinander, kaivaus 1974, Timo Miettinen, inventointi

1976, Matti Huurre, tarkastus
1989, Matti Huurre, tarkastus
1992, Timo Jussila, tarkastus
1993, Petro Pesonen, inventointi
1998, Timo Jussila, inventointi
2012, Timo Jussila, inventointi
2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Lappeenranta Kärenlampi. Hienoa hiekkamaata tuulenkaadossa. Kuva: Satu Koivisto.



Lappeenranta Saksanniemi Kärjenlampi, 405010001

Lemi Jokela, 1000005607

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6779847, I: 544763, Z: 80
TM35-lehtijako:	M5114G
Etäisyystieto:	Lemin kirkosta noin 11 km pohjoiseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee aikoinaan kuivatetun ja nykyisin kosteikoksi palautetun Nuorajärven luoteisrannalla Tevaniemen Hiukkasuon eteläpuolella, Jokelan talon eteläpuolisella pellolla. Maaperä paikalla on hienoa hiekkaa. Lähikohde on Lemi Nuorajärvi.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkasteltiin kuivatetun Nuorajärven ja sen kosteikkoarkeologisen potentiaalın takia. Melko tuoreita kuivatusojia oli kaivettu asuinpaikan ja Nuorajärven kosteikon väliselle alueelle, mutta niiden leikkauksissa ei havaittu mitään arkeologisesti mielenkiintoista. Järven länsireuna katsottiin melko systemaattisesti läpi, sekä kuivatus- että uudet suo-ojat Jokelan asuinpaikan alapuolella (kaivettu marraskuussa 2014). Tarkastimme myös Jokelan perunamaan, jossa oli esillä kvartseja siellä täällä ja ne jätettiin paikalleen.

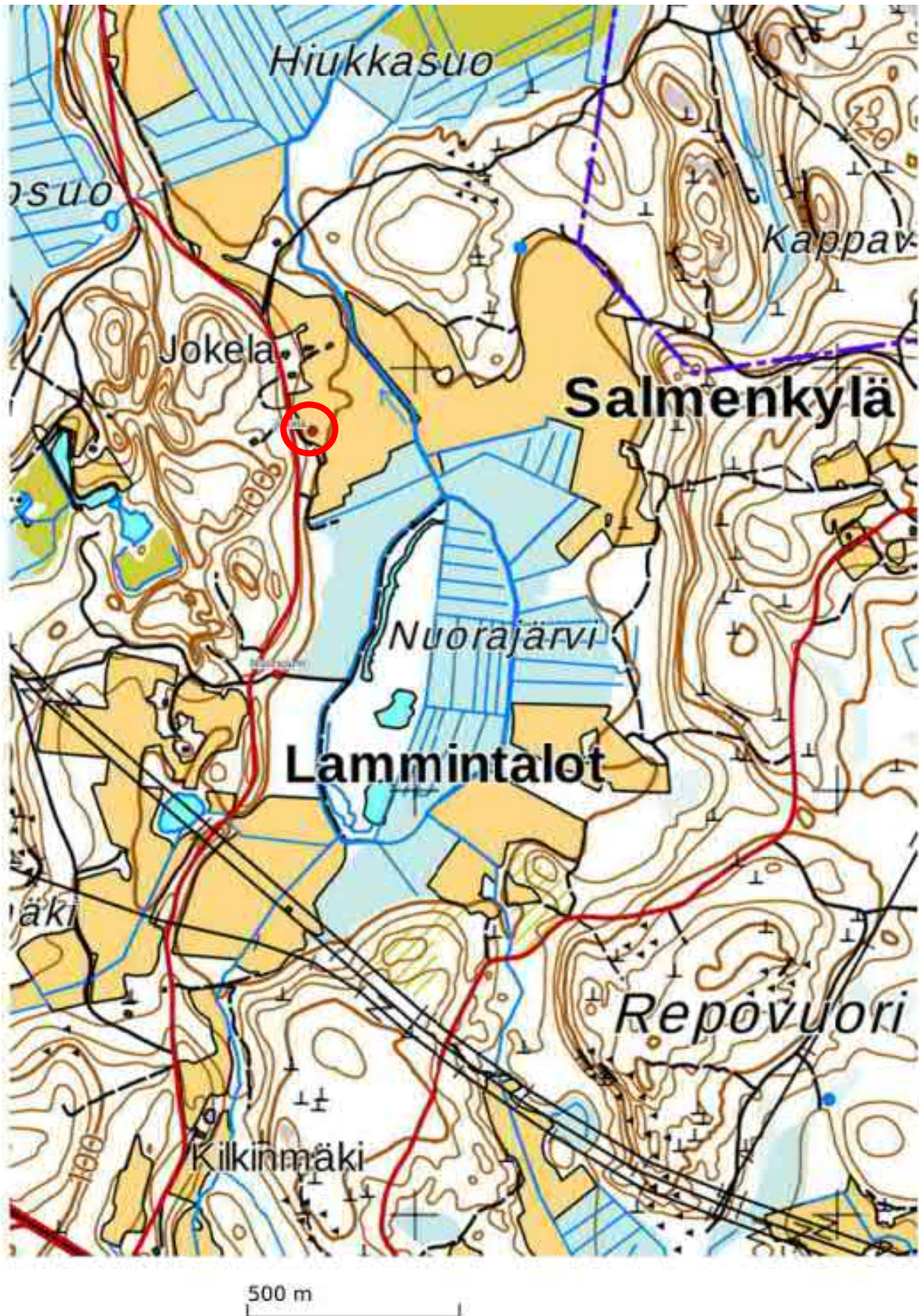
Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 35467:1-2, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	2005, Petri Halinen ja Teemu Mökkönen, inventointi 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Jokelan asuinpaikka harmaan ladon edustalla olevalla pellolla. Kuvattu luoteeseen. Kuva: Satu Koivisto.



Tuoreiden kuivatusojien leikkauksista pystyi tarkastelemaan hyvin turvekerrostumia. Kuva: Satu Koivisto.



Lemi Jokela, 100005607

Lemi Nuorajärvi, 416010010

Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN:	P: 6779276, I: 544682, Z: 81
TM35-lehtijako:	M5114G
Etäisyystieto:	Lemin kirkosta n. 9,6 km pohjoiseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäänösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Lemmin pohjoisosassa Muinais-Saimaaseen kuuluneen kuivatun ja nykyisin kosteikoksi palautetun Nuorajärven länsirannalla Enkelinmäen itäpuolella. Asuinpaikka on muinaisen rantatörmän päällä harjun itärinteen tasanteella, muinaisella niemekkeellä kapeassa ja matalassa lahdessa. Paikka on suurelta osin ehjä ja osin peltotien leikkaama. Löytöinä v. 2000 inventoinnissa saatiin kvartseja ja palanutta luuta. Todennäköisesti ympäristössä Nuorajärven länsirannoilla on useampiakin kivikautisia asuinpaikkoja nykyisillä pelloilla Jokelan, Saven ja Mäkelän talon mailla. Lähikohde on Lemi Jokela.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkasteltiin kuivatetun Nuorajärven ja sen kosteikkoarkeologisen potentiaalin takia. Nuorajärven kohde kasvaa nykyään hyvin tiheää pusikkoa, joten sieltä ei saatu mitään uusia havaintoja.

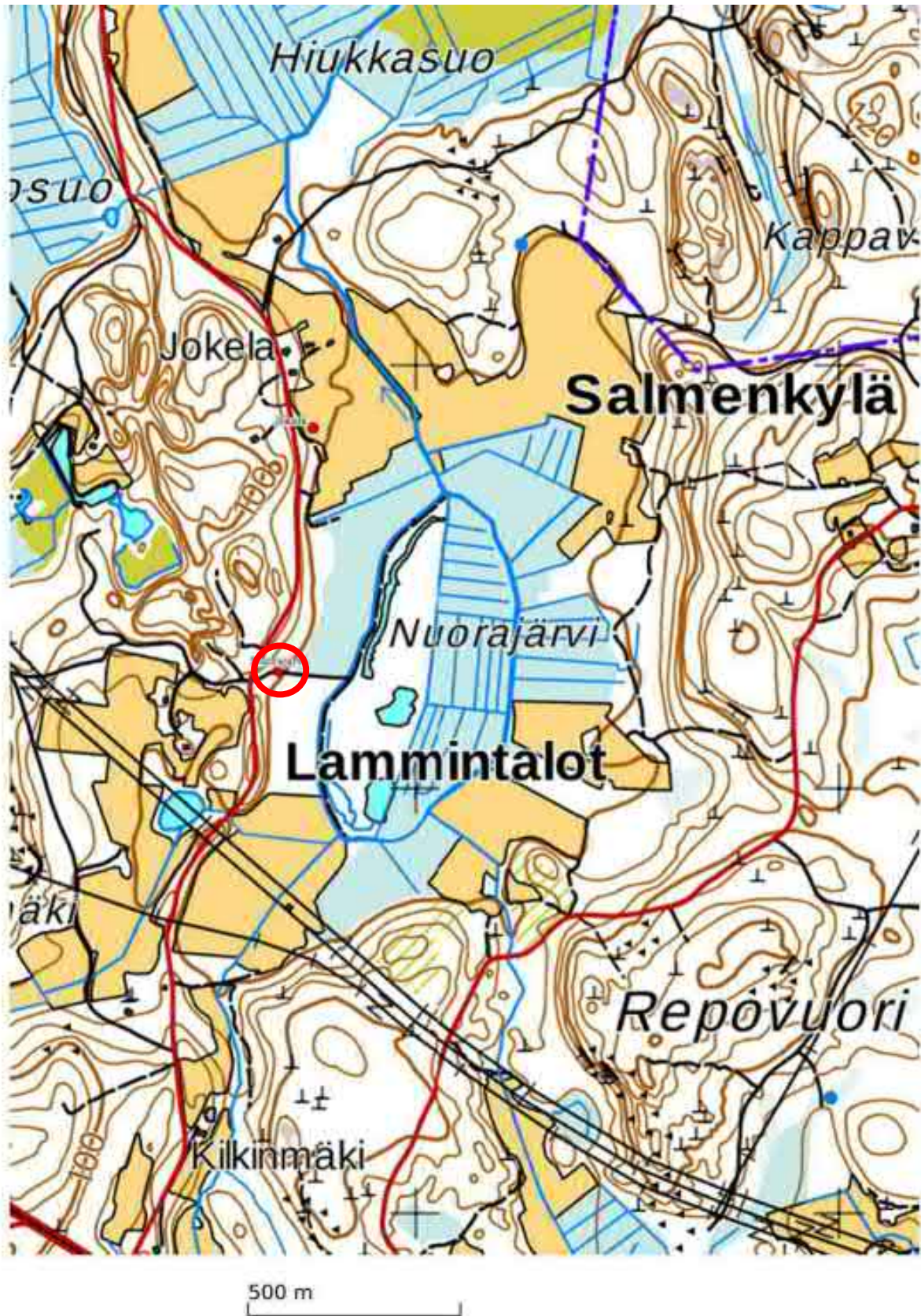
Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 32321:1-2
Tutkimukset:	2000, Timo Jussila, inventointi 2000, Timo Jussila, tarkastus 2008, Timo Jussila, Hannu Poutiainen ja Tapani Rostedt, tarkastus 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Lemi Nuorajärvi. Kivikautinen asuinpaikka tien tuntumassa. Kuvattu länteen. Kuva: Satu Koivisto.



Nuorajärvi on nykyään palautettu kosteikoksi. Kuva: Satu Koivisto.



Lemi Nuorajärvi, 416010010

Savitaipale Kammarlahti 1–2, 739010010

Muinaisjäännöstyyppi:	muinaisjäännösryhmät
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	moniperiodinen, kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS'TM35FIN:	P: 6787172, I: 531797, Z: 80–82
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 5,4 km luoteeseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Alue on Kammarlahden pohjukkaa, sen länsirannalla olevaa maakumparettä. Alueella sijaitsee kivikautinen asuinpaikka (Kammarlahti 1, z = 81–82) ja kolme pyyntikuoppaa (Kammarlahti 2, z = 80–81). Kumpareen korkeinta lakea kiertää matalammalla oleva terassi, jonka eteläpäässä on harjanteen poikki ulottuva mahdollinen nelisivuinen asumuspainanne (noin 4 x 10 m). Painanteen eteläpuolisella harjanteella on kolme pyyntikuoppaa harjanteen suuntaisesti rivissä. Lähikohteita ovat Savitaipale Rajalamminsuo 1–3, Rovastinoja ja Rovastinoja E.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkasteltiin useaan otteeseen ja yleisemmin LIL-projektissa eri vuosina läheisten Kammarlahden vedenalaiskenttätöiden takia. Paikka on ollut Suur-Saimaan aikaan, mahdollisesti vielä varhaismetallikaudella, saarena. Löydöt on saatu 1996 inventoinnissa painanteeseen tehdystä koekuopasta, jossa havaittiin myös likamaata. Koko mäenkumpareen ala lienee asuinpaikkaa, vaikka löytöjä tuli vain painanteesta. Koordinaattipisteessä P=6787177, I=531762 on hieno ja selkeä asumuspainanne, joka kuitenkin sijaitsee nykyisen suojelurajauksen ulkopuolella (ks. kartta). Pyyntikuopat mäen kaakkoisreunalla ovat hyvin symmetrisiä eivätkä kovin vanhan oloisia. Kuopissa on havaittu kairatessa kuitenkin selkeä huuhtoutumiskerros, joten ne eivät ole aivan tuoreita. Pyyntikuopat eivät liittyneet asumuspainanteeseen, vaan ovat ilmeisesti myöhempiä. Kohde sijaitsee hienolla paikalla kristallinkirkkaan Kammarlahden rannalla ja mäen eteläpuolella on pieni suppamainen soistuma. Suon eteläpuolella, painanteesta noin 100 lounaaseen, kapealla tasanteella on hyvin selkeän näköinen painanne (P=6787102, I=531719), jonka koepistoista ei saatu kuitenkaan havaintoja. Vieressä on vielä toinen mahdollinen loiva painanne.

Nykyinen suojelurajaus ei ulotu kumpareen laelle selkeimmän painanteen kohdalle, joten sitä pitää päivittää.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 29647, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1996, Timo Jussila, inventointi
	2004, Petteri Pietiläinen, inventointi
	2004, Helsingin yliopiston kenttätutkimuskurssi, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Selkeä asumuspainanne kumpareen laen tuntumassa suojelurajauksen länsipuolella kuvan keskiosassa. Kuvattu luoteeseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Kammarlahti 1–2, 739010010. Selkeä asumuspainanne ylemmän nuolen kohdalla ja toinen mahdollinen painanne etelässä metsäteiden risteyksessä.

Savitaipale Pomperi 2, 739010017

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6786153, I: 531357, Z: 81-82
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 5,6 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

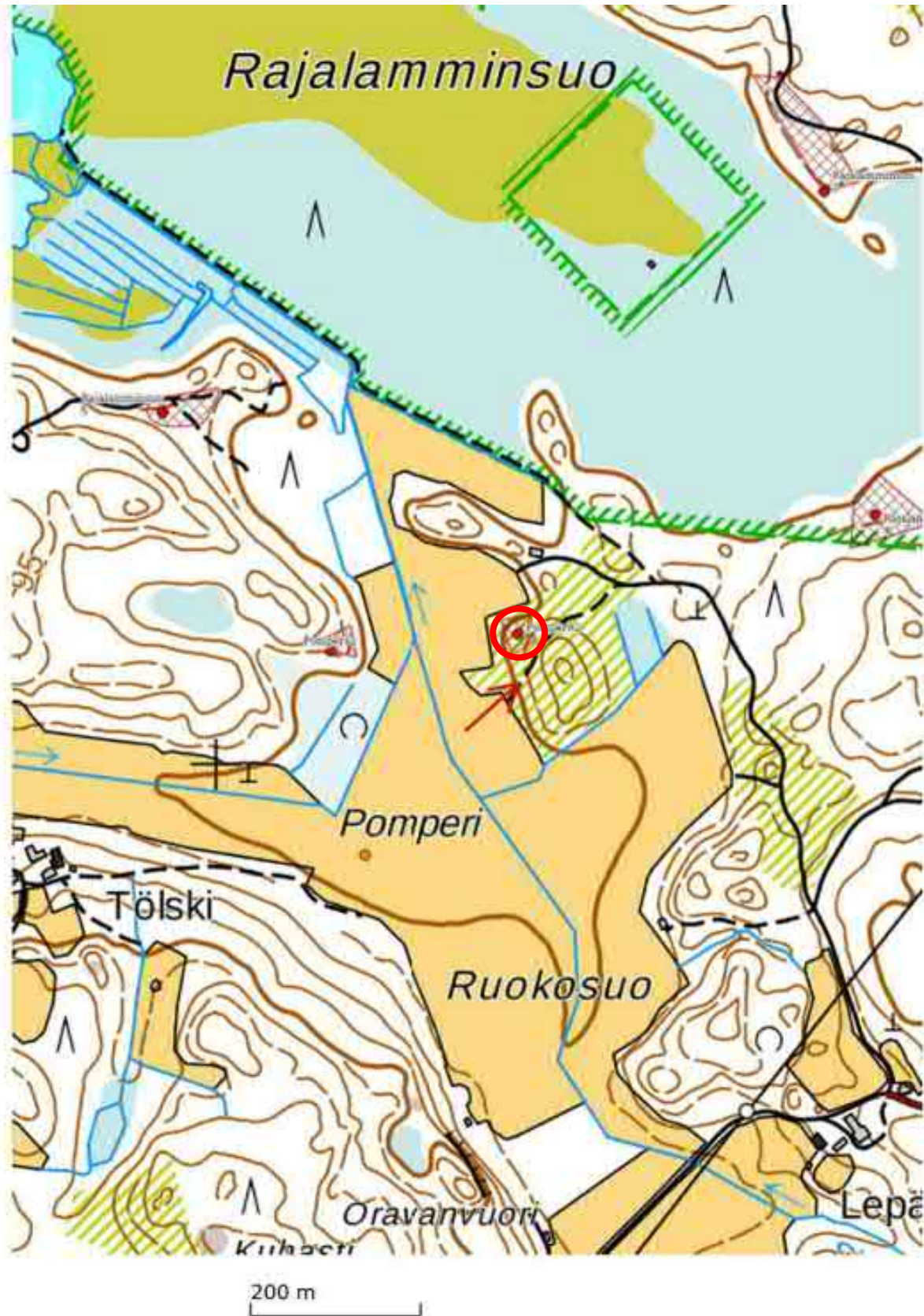
Asuinpaikka sijaitsee Rajalamminsuon eteläpuolella mäenkumpareen länsi-luoteiskolkassa, metsätien pohjoispuolella alemmalla tasanteella. Koekuopista löytyi kvartsi-iskoksia. Jussilan 1996 mukaan kyseessä on hieman epämääräinen kohde. Paikka on ollut muinainen salmipaikka kumpareen alemmalla tasanteella ja sen länsirannalla on Pomperi 1 -asuinpaikka. HY teki paikalle kolme koekuoppaa, joista ei saatu löytöjä tai havaintoja. Lähikohteita ovat Savitaipale Pomperi 3, Ruokosuo, Pyhä-Paula ja Rajalamminsuo 1-3.

Vuoden 2015 inventoinnissa aluetta tarkasteltiin melko systemaattisesti. Inventoinnin aikana Rajalamminsuon eteläpuoleiset metsäsaarekkeet oli hiljattain aukkohakattu ja metsänpohja äestetty. Siksi maaperän havainnointi ja pintapoiminta olivat helppoa. Mj-rekisterin suojelurajauksen eteläpuolelta äestysurasta (P=6786115, I=531363) löytyi kvartsi-iskoksia. Hiekkamaassa oli lähes ehjä podsolimaannos, joka oli paikoin sekoittunut äestyksessä. Löydöt liittyvät ilmeisesti Pomperi 2 -asuinpaikkaan ja siten sen suojelurajausta tulisi päivittää. Kvartsi-iskosten löytöpaikka on merkitty oheiseen karttaan punaisella nuolella.

Inventointilöydöt:	KM 40598
Aiemmat löydöt:	KM 29654, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1996, Timo Jussila, inventointi
	2004, Petteri Pietiläinen, inventointi
	2004, Helsingin yliopiston kenttätutkimuskurssi, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



*Savitaipale Pomperi 2. Kvartsia kumpareen lounaisreunalta äestysurasta. Tapani Rostedt löytöpaikan kohdalla. Kuvattu koilliseen.
Kuva: Satu Koivisto.*



Savitaipale Pomperi 2, 739010017 Kvartsia löytyi äestysurasta punaisen nuolen osoittamasta kohdasta.

Savitaipale Rajalamminsuo 1, 739010011

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6787142, I: 531157, Z: 83-85
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 6,0 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Rajalamminsuo pohjoisrannalla olevan korkean harjun etelärinteeseen tasanteella. Asuinpaikka-alue lienee noin 200 m pitkä. Alueella on havaittavissa kaksi asumuspainannetta, toinen keskellä ja toinen itälaidalla. Asuinpaikan yläpuolella harjun etelärinteellä on pyyntikuoppia. Lähikohteita ovat Rovastinoja, Rovastinoja E ja Kammarlahti 1-2.

Vuoden 2015 inventoinnissa voitiin havaita, että kohde sijaitsee todella hienolla paikalla muinaisella terassilla ja sen asumuspainanteet ovat suhteellisen selkeitä. Rinne yläpuolella on jyrkähkö ja paikka ollut selustastaan hyvin suojattu. Ranta on ollut vähän kauempana ja avoin. Paikalla ei havaittu suoarkeologista potentiaalia. Kohteen eteläpuolella on tällä kohden laguunimainen kaareva lahdeke ja jyrkän harjun etelärinteellä on melko leveä ja loivasti laskeva terassi. Paikalla lienee asuttu heti Vuoksen puhkeamisen jälkeen ja asutus on Jussilan (1996) mukaan jatkunut koko kampakeraamisen ajan n. 3000 eaa. saakka. Paikalta ei saatu vuonna 2015 uusia havaintoja.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 29648, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1996, Timo Jussila, inventointi
	2004, Petteri Pietiläinen, inventointi
	2004, Helsingin yliopiston kenttätutkimuskurssi, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Rajalamminsuo 1. Kuva asuinpaikkaterassista koilliseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Rajalamminsuo 1, 739010011

Savitaipale Rajalamminsuo 2, 739010012

Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	-
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen, pronssikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN:	P: 6786573, I: 532007, Z: 81–84
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 5,1 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäänösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohteessa on kaksi asuinpaikka-aluetta. Kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Rajalamminsuo itärannan pohjoisosassa, jyrkähkön ja korkeahkon muinaisen rantatörmän päällä (83–84 m mpy), metsätien kohdalla. Toinen, kivi- ja/tai varhaismetallikautinen asuinpaikka sijaitsee alempana (81–82 m mpy) edellisen luoteispuolella, aivan suon "rannalla", osin metsätien alla. Lähikohteita ovat Savitaipale Rajalamminsuo 3 ja 4 sekä Kammarlahti 1–2.

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa ja sen edustan suolla tehtiin kaivauksia vuonna 2017 (ks. raportti Museoviraston arkistossa). Ylempi terasseista on muinainen Suur-Saimaan rantatörmä (noin 4000 eaa.) ja sen alapuolella on 20–40 m leveä tasanne. Metsätie kulkee noin 70 m matkan tasanteen päällä. Asuinpaikka jatkuu tien pohjois- ja eteläpuolella samaisen terrassin päällä (Jussila 1996). Toinen, alempi asuinpaikka on osin metsätien alla. Asuinpaikan laajuus pitäisi selvittää koekuopin ja se voi hyvinkin jatkua suon turvekerrosten alle. Suon rantaviiva on tällä kohtaa hyvin suora ja avoin.

Suojelurajausta tulee päivittää, koska löytöjä on huomattavasti laajemmalla alueella metsätiellä, kuin vuonna 1996. Hieno piikaavin löytyi kohteen eteläreunalta ja otettiin talteen, koska muuten se menisi autonrenkaiden alla murskaksi. Kohde on muutenkin kulumiselle erittäin altis ja löytöaineistoa pyörii autojen renkaiden alla tiellä ja kääntöpaikoilla hienossa hiekkamaalajissa. Mahdollinen painanne sijaitsee ylempänä rinteessä (P=6786682, I=531995), kooltaan noin 6 x 9 m ja yksi kivilaji-iskos löytyi siihen tehdystä koepistosta, jota ei kuitenkaan otettu talteen.

Inventointilöydöt:	KM 40599:1-2, Asuinpaikkalöytöjä
Aiemmat löydöt:	KM 29649, Asuinpaikkalöytöjä
	KM 29953, Käsihioin
	KM 34945:1-2, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1996, Timo Jussila, inventointi
	2004, Petteri Pietiläinen, inventointi
	2004, Helsingin yliopiston kenttätutkimuskurssi, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Rajalamminsuo 2 yläpuoli NE. Mahdollinen uusi painanne kuvattuna kaakkoon. Kuva: Satu Koivisto.



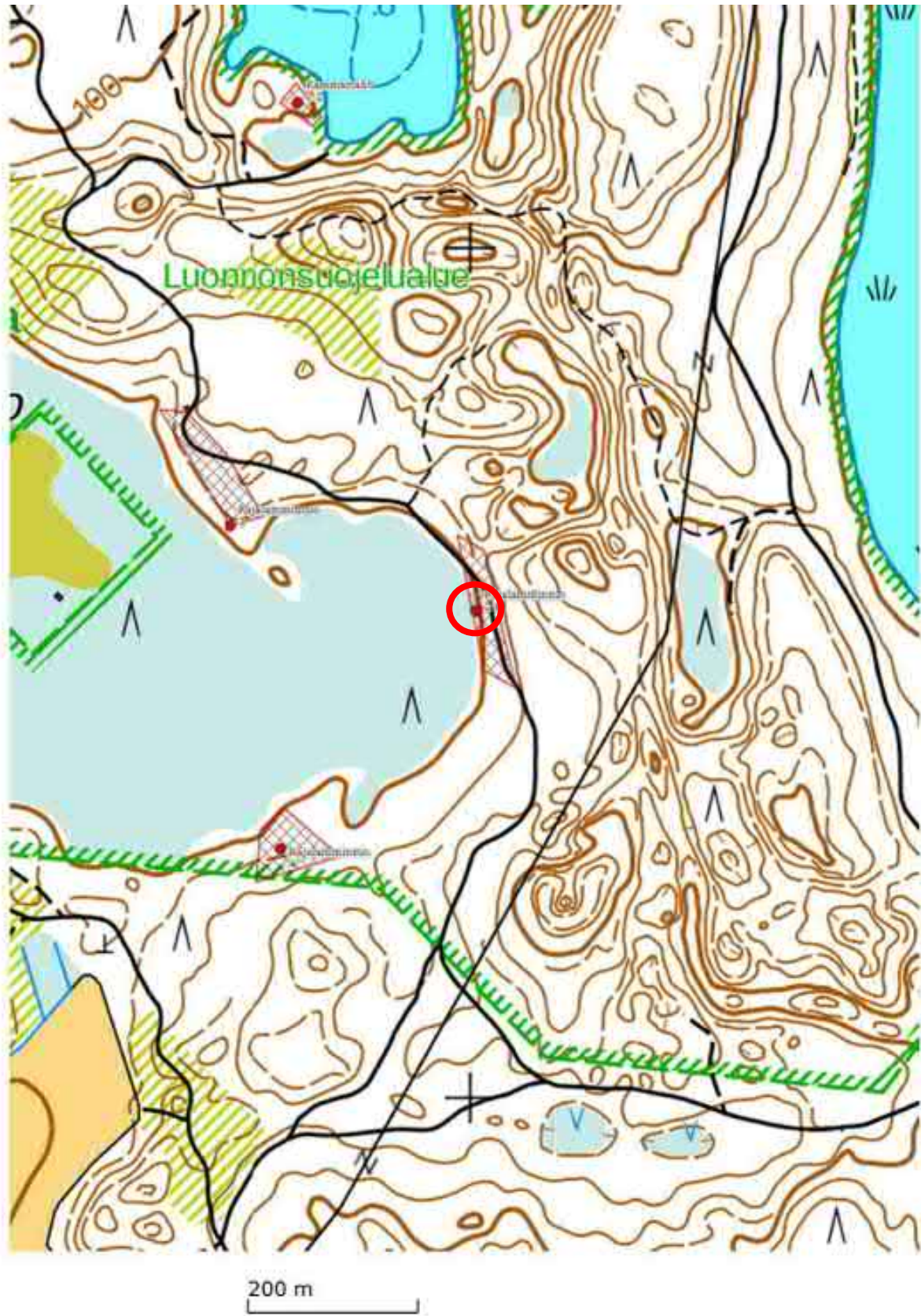
Savitaipale Rajalamminsuo 2 -kohdetta metsäautotiellä. Kuvattu pohjoisluoteeseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Rajalamminsuo 2 ja 3 -kohteilla ja niiden läheisyydessä havaitut kivikautiset asuinpaikkalöydöt. Kvartsit sinisellä, keramiikka keltaisella ja piikaavin vihreällä. Mahdollinen asumuspainanne punaisella tähdellä. Todennäköisesti kyseessä on yksi ja sama asuinpaikkavyöhyke.

Piikaavin tien pinnasta talteen	6786532.66	532036.96
Kvartsia ei talteen	6786583.47	532027.41
Mahd. painanne nw-se -suunt. n 6x9m, kivilaji-iskos	6786681.87	531994.71
Kvartsi aivan suon laidassa	6786656.29	531962.6
Kvartsi	6786647.47	531972.62
Kvartsi	6786647.26	531973.64
Kvartsi	6786641.33	531982.45
Kvartsi	6786684.29	531942.14
Kvartsi	6786695.62	531913.67
Kvartsi	6786702.17	531899.16
Keramiikka ei talteen	6786571.00	532027.42

Rajalamminsuo 2 löytöjen ja havaintojen gps-koordinaatit.



Savitaipale Rajalamminسو 2, 739010012

Savitaipale Rajalamminsuo 3, 739010013

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	asumuspainanteet
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen, pronssikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6786673, I: 531717, Z: 81-82
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 5,3 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Rajalamminsuon koillisrannalla olevan niemekkeen päällä, tien eteläpuolella. Paikalla on useita (5 kpl?) asumuspainanteen tapaisia laakeita syvennyksiä. Niemekkeen tyvessä, metsäautotien länsipuolella on todettu pyyntikuoppa (HY:n raportti 2004). Pyyntikuopan läheltä tieltä löytyi kvartsi-iskoksia. Lähikohteita ovat Savitaipale Rajalamminsuo 2 ja 4 sekä Kammarlahti 1-2.

Vuoden 2015 inventoinnissa kohde tarkastettiin läheisen suon takia. Alueelle oli vuonna 1996 tehty yhteensä kahdeksan koekuoppaa, joista yhdestä löytyi vain yksi kvartsi-iskos. Tieltä on myös muutamia löytöjä. Myös vuoden 2015 inventoinnissa löytyi tien mutkasta kvartsi-iskos (P=6786799, I=531664), mistä oli aiemminkin löytöjä. Mitään pyyntikuopaksi oletettavaa ei voitu paikalla havaita, mutta runsaasti kampakeramiikkaa löytyi ylempää autojen kääntöpaikalta suojelurajauksen ulkopuolelta (P=6786805, I=531672), jotka otettiin talteen, jotteivat ne murskaantuisi auton pyörien alla. Kohteen pohjoisosassa maanpinta ja mahdollinen kulttuurikerros on sekoittunut metsäautotien ja kääntöpaikan kohdalla. Keramiikka on nykyisin hienoksi jauhautunutta murua ja sitä oli paikalla suhteellisen runsaasti. Mahdolliset asumuspainanteet ovat epämääräisiä ja osa niistä lienee luonnonmuodostumia.

Inventointilöydöt:	KM 40600
Aiemmat löydöt:	KM 29650, Asuinpaikkalöytöjä KM 34946, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1996, Timo Jussila, inventointi 2004, Petteri Pietiläinen, inventointi 2004, Helsingin yliopiston kenttätutkimuskurssi, inventointi 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Rajalamminsuo 3. Kampakeramiikkaa autojen kääntöpaikalta asuinpaikan pohjoispuolelta. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Rajalamminsuo 2 ja 3 -kohteilla ja niiden läheisyydessä havaitut kivikautiset asuinpaikkalöydöt. Kvartsit sinisellä, keramiikka keltaisella ja piikaavin vihreällä. Todennäköisesti kyseessä on yksi ja sama asuinpaikkavyöhyke. Rajalamminsuo 3 -kohteen uudet löydöt (punainen nuoli) tulivat aivan suojelurajauksen pohjoispuolelta ja todennäköisesti asuinpaikka jatkuu vielä jonkin matkaa ainakin tuohon suuntaan.



Savitaipale Rajalamminسو 3, 739010013

Savitaipale Rajalamminsuo 4, 739010014

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS/TM35FIN:	P: 6786293, I: 531777, Z: 82–83
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 5,2 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

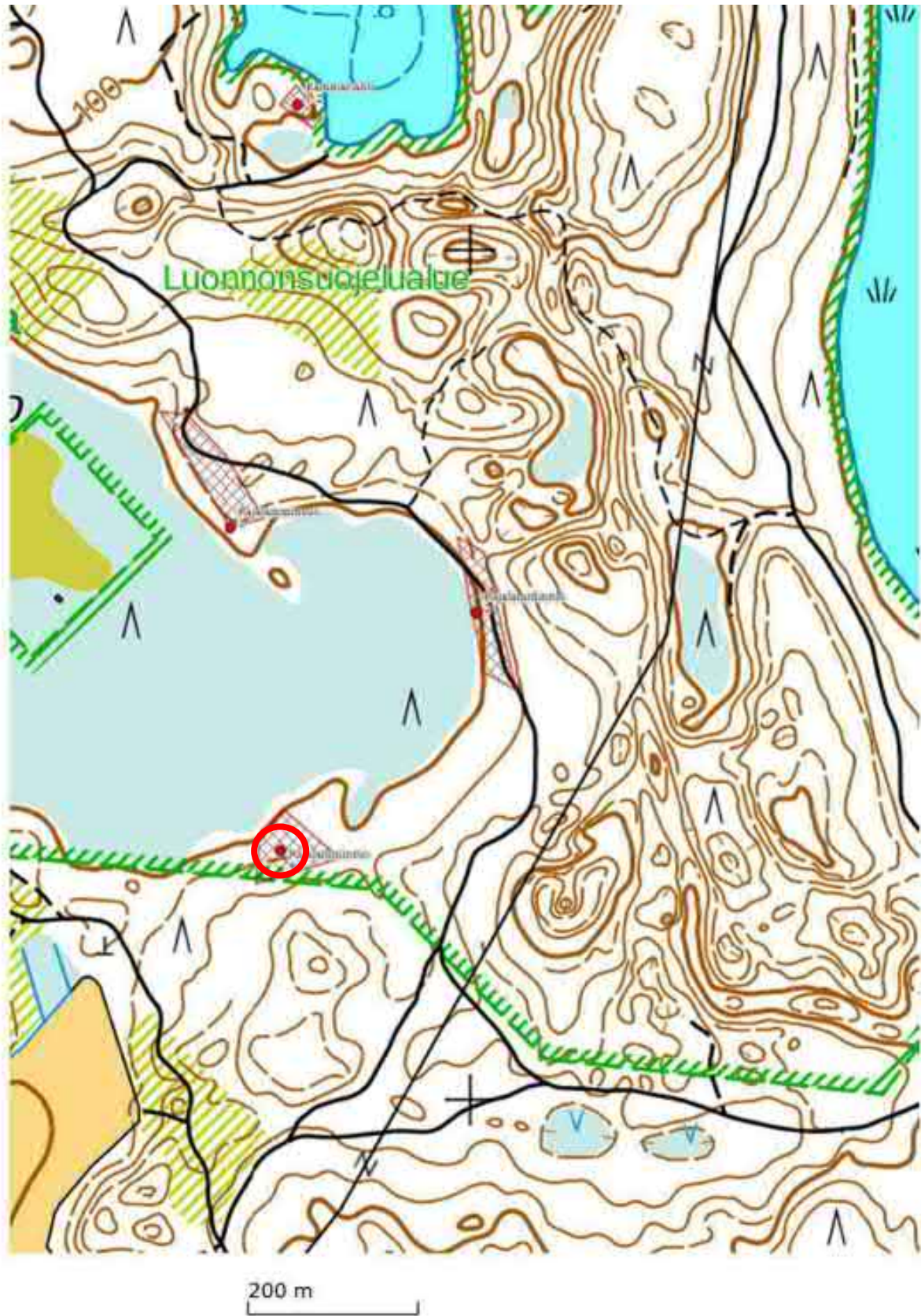
Asuinpaikka sijaitsee Rajalamminsuo itärannan eteläosassa olevan niemekkeen eteläpuolisella rinteellä. Lähikohteita ovat Savitaipale Rajalamminsuo 2 ja 3 sekä Pomperi 2.

Vuoden 2015 inventoinnissa kohde tarkastettiin läheisen suon takia. Vuonna 1996 koekuopasta oli löytynyt kvartsi-iskos. Myös aiemmin paikallinen harrastaja oli löytänyt koekuopista joitain kvartseja. HY:n kurssi teki vuonna 2004 myös neljä kuoppaa, mutta tuloksetta. Asuinpaikkaa oli kaiveltu hiljattain ja hienoa hiekkaa oli levitetty sinne tänne kuntan päälle. Mahdollinen painanne sijaitsee rantavallien välissä pisteessä P=6786311, I=531795. Asuinpaikan itäpuolella on hyvin potentiaaliselta vaikuttava suo ja sen koillispuolella pieni hiekkainen niemeke.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 29651, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1996, Timo Jussila, inventointi
	2004, Petteri Pietiläinen, inventointi
	2004, Helsingin yliopiston kenttätutkimuskurssi, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Rajalamminsuo 4. Soistunut lahdelma ja pieni niemeke asuinpaikan itäpuolella. Kuvattu pohjoiseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Rajalamminسو 4, 739010014

Savitaipale Rajalamminsuo 5, 739010015

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	asumuspainanteet
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinajäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6786413, I: 530937, Z: 82-83
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 6,1 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinajäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Rajalamminsuon etelärannalla olevan niemekkeen tyvessä tasanteella tieurien risteyksen alueella. Paikalla on havaittu asuinpainanne. (Lokakuussa 2010 saadun tiedon mukaan alueella on noin 5-vuotias männyntaimikko ja koko alue äestetty siten, ettei mitään painanteita pystynyt havaitsemaan.) Lähikohteita ovat Savitaipale Pomperi 1, 2 ja 3 sekä Ruokosuon verkkolöytö.

Vuoden 2015 inventoinnissa kohde tarkastettiin läheisen suon ja Ruokosuon verkkolöydön takia. Paikalla, niemekkeen tyvessä, oli inventoinnissa 1996 havaittu täysin ehjä asumuspainanne. Näin ei todellakaan ollut enää, vaan paikalla on tehty järeä metsänuudistus. Asuinpaikalla ei voi havaita enää mitään painannetta, kuten ei Pietiläinenkään tehnyt vuonna 2004. Silloin paikka oli jo hakattu. Pidemmällä niemessä on jokin moderni kuoppa (P=6786463, I=531024). Koko niemi vaikuttaisi potentiaaliselta kivikautisen asuinpaikan sijoittumiselle, mutta Jussila sai löytöjä vain nyt tuhotun painanteen ääreltä. Tältä kohteelta on saatu talteen koekuopasta myös keramiikkaa, missä ei ole kampakeramiikalle tyyppisiä piirteitä, vaan palat vaikuttaisivat ennemminkin tekstiili- tai jopa nuorakeramiikalta (vrt. balttilaiset myöhäisneoliittiset ryhmät). Kohteen korkeustaso viittaisi myös myöhäiskivikauteen. Sääli, että asuinpaikka on näin pahasti vaurioitunut metsänuudistuksessa.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 29652, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1996, Timo Jussila, inventointi
	2004, Petteri Pietiläinen, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Rajalamminsuo 5, 739010015

Savitaipale Rovastinoja, 739010009

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	asumuspainanteet
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6787112, I: 530798, Z: 83
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 6,4 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Kuolimon Pyhä-Paulan lahden itärannalla, sen ja Rajalamminsuon välisen niemekkeen tyvessä Rovastinojasta 150 m koilliseen, metsätien alla ja pohjoispuolella. Asuinpaikka löytyi vuonna 1996 muinaisjäännösten inventoinnissa. Paikalla on hyvin säilynyt kivikautisen asumuksen pohja, joka on poikkeuksellisen suuri: noin 20 x 16 m (vallin ulkoreunasta). Asumuspainanne on aivan muinaisen Saimaan rantatörmän reunalla. Alueella on komeita muinaisen Suur-Saimaan rantatörmä. Asuinpaikka lienee myöhäiskampakeramiikan tai Pöljän keramiikan aikainen (3600–2800 eaa.) korkeussijainnin, Saimaan rannansiirtymiskronologian ja löytöjen (myöhäiskampakeramiikkaa) perusteella. Lähikohteita ovat Savitaipale Rovastinoja E, Rajalamminsuo 1 ja Kammarlahti 1–2.

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa läheisen Rajalamminsuon ja sen suoarkeologisen potentiaalin takia. Paikalla on useita vanhoja sekä Kuolimon että Muinais-Saimaan rantamuodostumia. Itse painanne on suuri, selkeä ja hieno ja se erottuu hyvin LiDAR-aineistossa. Seudun asumuspainannetyyppeihin nähden tämä esimerkki on mitoiltaan poikkeuksellisen suuri ja syvä. Siitä on kaivettu vuonna 1997 vain pieni nurkkaus, noin viidennes. Ympäristössä on myös useita muita mahdollisia painanteita, joista suuri osa lienee luontaisia rantavallien aiheuttamia epätasaisuuksia. Maasto paikalla on hyvin kuhmuraista ja siellä on paljon eriaikaisia rantavalleja. Myös painanteen rakentamisessa on hyödynnetty vanhaa rantavallia sen seinälinjassa. Löytöinä kaivauksilla on saatu ainakin myöhäistä kampakeramiikkaa ja ilmeisesti Kierikinkeramiikkaa, ehkä myös hieman tyyppillistä kampakeramiikkaa. Kyseessä oli ensimmäinen kaivaus Suomessa, josta tietoja päivitettiin internettiin päivittäin. Painannetta kaivettaessa havaittiin, että luontainen sorakerros oli poistettu ja kasattu asumuksen valliksi. Permanto oli kulunut keskiosastaan noin 10 cm muuta lattiatasoa syvemmäksi. Talon nurkasta tuli myös hiilikeskittymä, mahdollinen hiiltynyt seinähirsi. Kaivauksesta ei ole kuitenkaan kunnollista yleiskarttaa, joten kaivauskoordinaatistoa ja kaivettuja alueita on hieman hankala asettaa kartalle ja maastoon. Rovastinojan rannassa on nykyään kivikautisen talon ennallistus informaatiokyltteineen, joka liittyy alueen retkeilyreitistöön.

Inventointilöydöt:

–

Aiemmat löydöt:

KM 29646, Asuinpaikkalöytöjä

KM 30430, Asuinpaikkalöytöjä

Tutkimukset:

1996, Timo Jussila, inventointi

1997, Timo Jussila, kaivaus

2004, Petteri Pietiläinen, inventointi

2004, Helsingin yliopiston kenttätyökurssi, inventointi

2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Rovastinoja. Suuri painanne kuvan keskiosassa. Vuoden 1997 kaivausten kuvaustornin jäännökset olivat vielä jäljellä. Kuvattu pohjoiseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Rovastinoja. Kivikautisen talon ennallistus Rovastinojan rannassa. Talon on suunnitellut ja rakentanut muinaisartesaani Risto Järvisalo Taipalsaaresta. Kuvattu kaakkoon. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Rovastinoja, 739010009

Savitaipale Rovastinoja E, 1000009897

Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Alatyyppi:	pyyntikuopat
Lukumäärä:	4
Ajoitus:	kivikautinen(?)
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS'TM35FIN:	P: 6787101, I: 530932, Z: 82
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 6,4 km länteen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Pyhä-Paula -nimisen lahden itärannalla, matalan harjanteen etelärinteellä muodostaen itään päin loivasti kaartavan puoliympyrän. Pyyntikuopat 1–3 sijaitsevat alueella kulkevan metsäautotien eteläpuolella ja 4 sen pohjoispuolella. Pyyntikuoppa 5 sijaitsee harjanteen laella, lähellä sen kapeinta kohtaa. Kuoppa on soikiomainen ja siinä on havaittavissa reunavalli. Rovastinojan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee noin 120 m päässä pyyntikuopasta 4. Muita lähikohteita ovat Savitaipale Rajalamminsuon 1 ja Kammarlahti 1–2.

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa läheisen Rajalamminsuon ja sen suoarkeologisen potentiaalin takia. Kyseessä on hyvin epämääräinen kohde. HY:n raportissa koordinaatit on annettu vain kuopille 1, 4 ja 5. Kuopissa oli havaittu huuhtoutumiskerros, joten ne eivät ole aivan tuoreita. Vuonna 2015 annetuilla koordinaattipisteillä ei havaittu kuoppia. Joku kuopan tapainen löytyi pisteestä P=6787126 I=530946. Paikalla ei havaittu kuitenkaan yhtään pyyntikuopalta vaikuttavaa jäännöstä. Kyseessä voivat olla tuulenkaadot hiekkarinteessä, joka on suhteellisen jyrkkä. Uusia ”pyyntikuoppia” on muodostumassa kaatuneiden puiden kohdalle tälläkin hetkellä.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	–
Tutkimukset:	2004, Helsingin yliopiston kenttätökurssi, inventointi 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Rovastinoja E, 100009897

Savonlinna (Kerimäki) Jussila, 1000005921

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	asumuspainanteet
Lukumäärä:	2
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6873818, I: 627318, Z: 82,50
TM35-lehtijako:	N5314C
Etäisyystieto:	Kerimäen kirkosta noin 10 km koilliseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

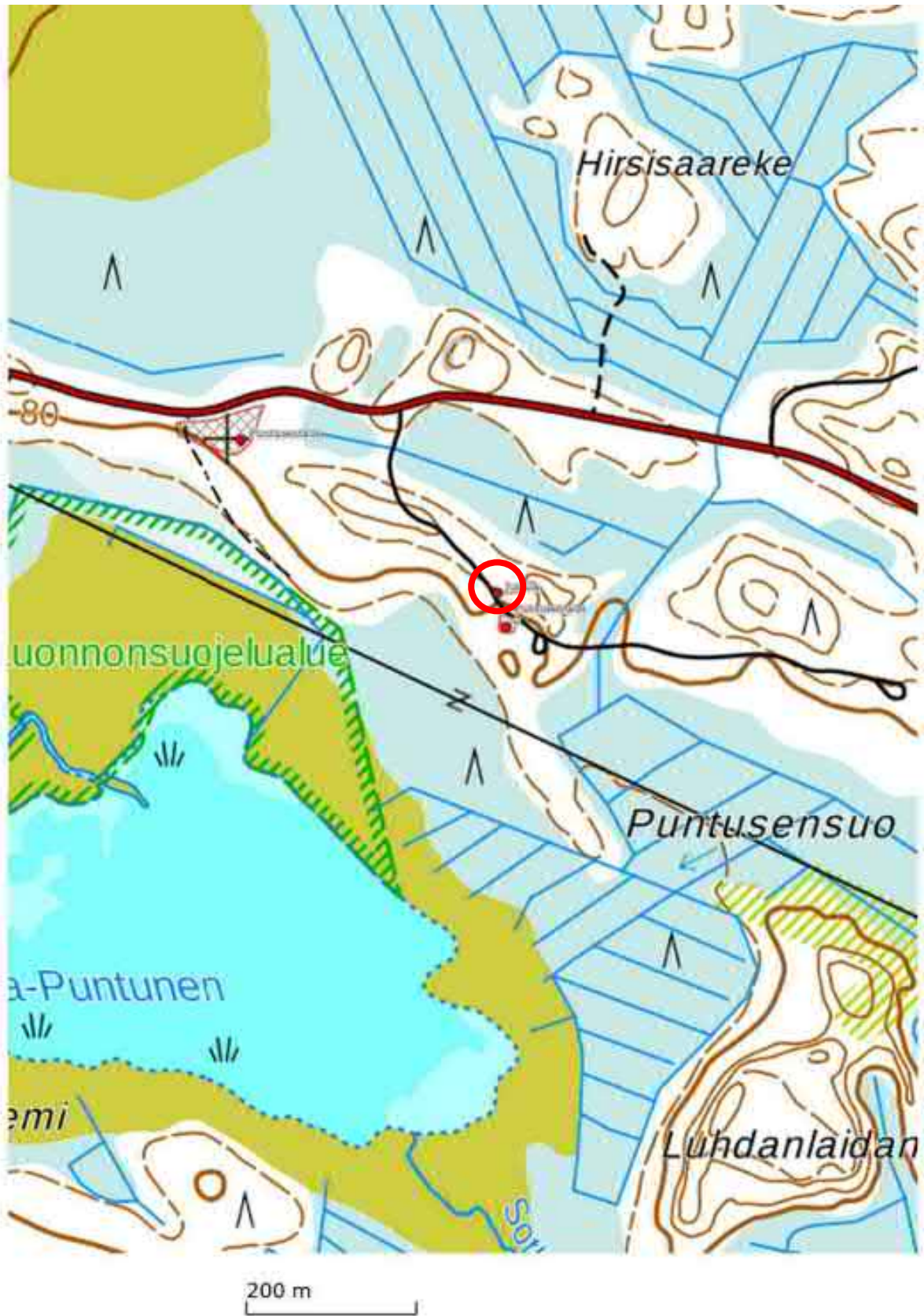
Kohde sijaitsee Rauvanniemen kaakkoiskärkeen vievän tien (15373) eteläpuolella, tien ja Puntusensuon välisellä hiekkakankaalla, Pohja-Puntusesta noin 0,3 km koilliseen. Paikalla on hiekkakuoppa, jonka reunoilta on poimittu talteen kampakeramiikkaa (Ka II) ja kvartsi-iskoksia. Toinen löytökohta on hiekkakuopan luoteisreunalla ja toinen kaakkoisreunalla (p= 6876 610, i= 3627 570). Hiekkakuoppaan luoteesta laskevan tieuran molemmilla puolilla on mahdolliset asumuspainanteet, joiden halkaisija on noin 5 m ja syvyys 0,3 m. Hiekkakuoppa on tuhonnut ison osan asuinpaikkaa. Asuinpaikan laajuus ei ole tiedossa. Lähikohteita ovat Savonlinna Puntusentaus 2, Puntusentaus ja Puntusensuo.

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa läheisen Pohja-Puntusen mataloituvan lahden ja laajojen suoalueiden, entisten umpeen kasvaneiden vesistöalueiden takia. Vanhat kohteet tarkastettiin ja uusia etsittiin koekuopittamalla potentiaaliselta vaikuttavilta alueilta. Jussilan kohteella ei ollut tapahtunut mainittavia muutoksia sitten vuoden 2001 tarkastuksen. Kohde laskee etelään kohti Pohja-Puntusen soistunutta ranta-aluetta.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 35906:1–4, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	2001, Martti Koponen, tarkastus 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savonlinna (Kerimäki) Jussila. Asuinpaikka laskee Puntusensuohon. Kuvattu lounaaseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savonlinna (Kerimäki) Jussila, 1000005921

Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus, 246010005

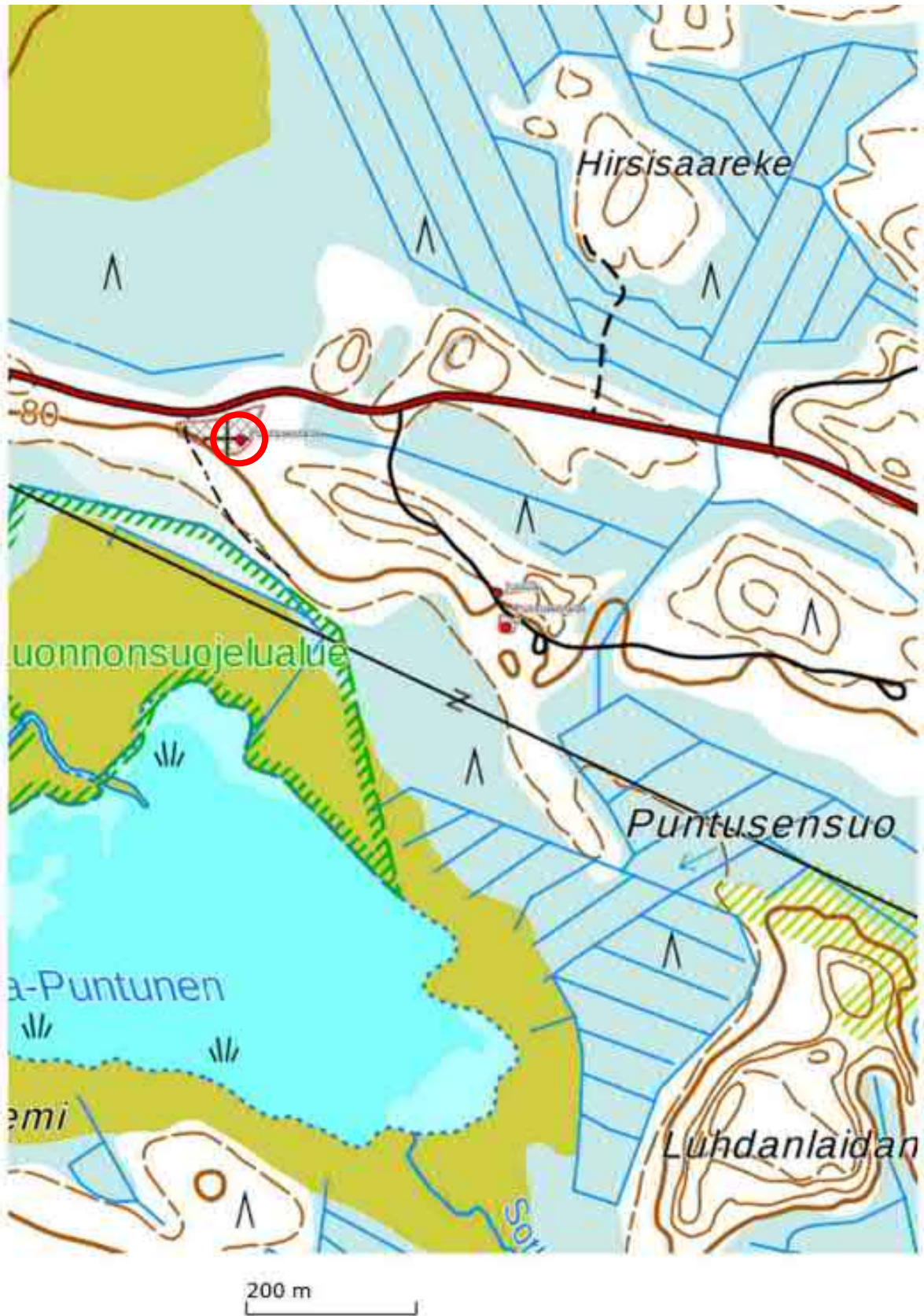
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6873998, I: 627016, Z: 80
TM35-lehtijako:	N5314C
Etäisyystieto:	Kerimäen kirkosta noin 10 km koilliseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Kumpurannasta Rauvanniemeen vievän tien etelälaidassa, Pohja-Puntusen järven pohjoispuolella. Maasto on Puntusensuohon, etelään viettävää hiekkakangasta. Löydöt ovat tien varressa olevan metsittyneen hiekkakuopan reunoilta. Hiekkakuoppa sijaitsee noin 1,1–1,2 kilometriä Puntusen sillalta Rauhaniemeen päin. Ensimmäiset löydöt alueelta tulivat esiin vuonna 1936 sorakuopasta. Vuoden 1937 tutkimuksien perusteella asuinpaikka on lähes kokonaan tuhoutunut. Alueelle kaivettiin 24 koekuoppaa, joista vain yhdestä tuli löytöjä. Leppäahon mukaan paikalla on ollut todennäköisesti melko pieni, tilapäinen asuinpaikka. Lähikohteita ovat Savonlinna Puntusentaus 2, Jussila ja Puntusensuo.

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa läheisen Pohja-Puntusen mataloituvan lahden ja laajojen suoalueiden (umpeen kasvaneiden vesistöalueiden) takia. Vanhat kohteet tarkastettiin ja uusia etsittiin koekuopittamalla potentiaaliselta vaikuttavilta alueilta. Puntusentauksen kohteella ei ollut tapahtunut mainittavia muutoksia lukuun ottamatta hiekkakuopan umpeenkasvua ja paikalla kasvavaa sankkaa metsää. Kohde laskee etelälounaaseen kohti Pohja-Puntusen soistunutta ranta-aluetta ja se sijaitsee samalla kapealla harjanteella, jolla on useita muitakin kivikautisia kohteita.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 10484:2, Saviastianpaloja KM 10632:2, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1937, Jorma Leppäaho, kaivaus 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus, 246010005

Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus 2, 246010116

Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN:	P: 6873778, I: 627328, Z: 81–83
TM35-lehtijako:	N5314C
Etäisyystieto:	Kerimäen kirkosta noin 10,4 km koilliseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäänösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Pohja-Puntusen lammesta noin 300 metriä koilliseen, Kerimäen kunnan hiekkakuopan länsilaidalla. Asuinpaikka on luoteesta Puruveteen työntyvän laajan Rauvanniemen keskiosassa sijaitsevan hiekkaharjanteen lounaisrinteellä. Harjun lounais- ja koillispuolilla on laajat suoalueet, jotka ovat kivikaudella olleet enimmäkseen veden peitossa. Nykyisin lähin vesistö on lounaassa oleva Pohja-Puntusen lampi, joka on itse asiassa Puruveden lahti. Harjua pitkin kulkee tie luoteesta Kumpurannasta kaakkoon Rauvanniemen kylään. Siitä eroaa tie etelään, noin 300 metrin päässä olevalle Kerimäen kunnan hiekkakuopalle. Asuinpaikka sijaitsee hiekkakuopan luoteisreunalla. 1930-luvulla löydetty Puntusentauksen asuinpaikka sijaitsee kohteesta noin 300 metriä länsiluoteeseen, samalla harjurinteellä. Vuoden 1998 tarkastuksen yhteydessä löydettiin saviastian palasia hiekkakuopan reunalta ja hiekkakuopalle johtavalta tieltä. Rannansiirtymisen ja löytöjen perusteella asuinpaikka-alue ajoittuu tyyppillisen kampakeramiikan aikaan. Tien lounaispuolella on matala, soikea mahdollinen asumuspainanne, joka on kooltaan noin 7 x 5 metriä. Painanteesta noin 12 metriä rinnettä alas lounaaseen on pyöreä, suppilomainen ja kehävallinen kuoppa. Hiekkakuoppa on tuhonnut osan muinaisjäänösalueesta. Lähikohteita ovat Savonlinna Jussila, Puntusentaus, Puntusensuo ja Puntusentaus 3 (uusi kohde).

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa läheisen Pohja-Puntusen mataloituvan lahden ja laajojen suoalueiden (umpeen kasvaneiden vesistöalueiden) takia. Vanhat kohteet tarkastettiin ja uusia etsittiin koekuoppittamalla potentiaaliselta vaikuttavista alueista. Kohde sijaitsee Rauvanniemen keskiosassa Pohja-Puntusen lammesta noin 300 m koilliseen. Kerimäen kunnan vanha hiekkakuoppa on hyvin laaja. Paikalla on loivasti lounaaseen laskevaa hiekkakangasta. Löydöt (vuodelta 1998) on hiekkakuopasta ja sinne johtavalta tieltä. Kuopan reunalla on ehjältä vaikuttava asumuspainanne. Hiekkakuoppa on tuhonnut suurimman osan maisemaa ja varmaan myös vienyt paljon kivikautta mukanaan.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 30921, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1998, Antti Bilund, tarkastus 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savonlinna Puntusentaus. Vanha kunnan hiekkakuoppa. Kuvattu etelään. Kuva: Satu Koivisto.



Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus 2, 246010116

Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus 3, uusi kohde

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6873928, I: 627134, Z: 85
TM35-lehtijako:	N5314C
Etäisyystieto:	Kerimäen kirkosta noin 10,4 km koilliseen
Koordinaattiselite:	Keramiikan löytöpaikan gps-koordinaatit

Kohdekuvaus:

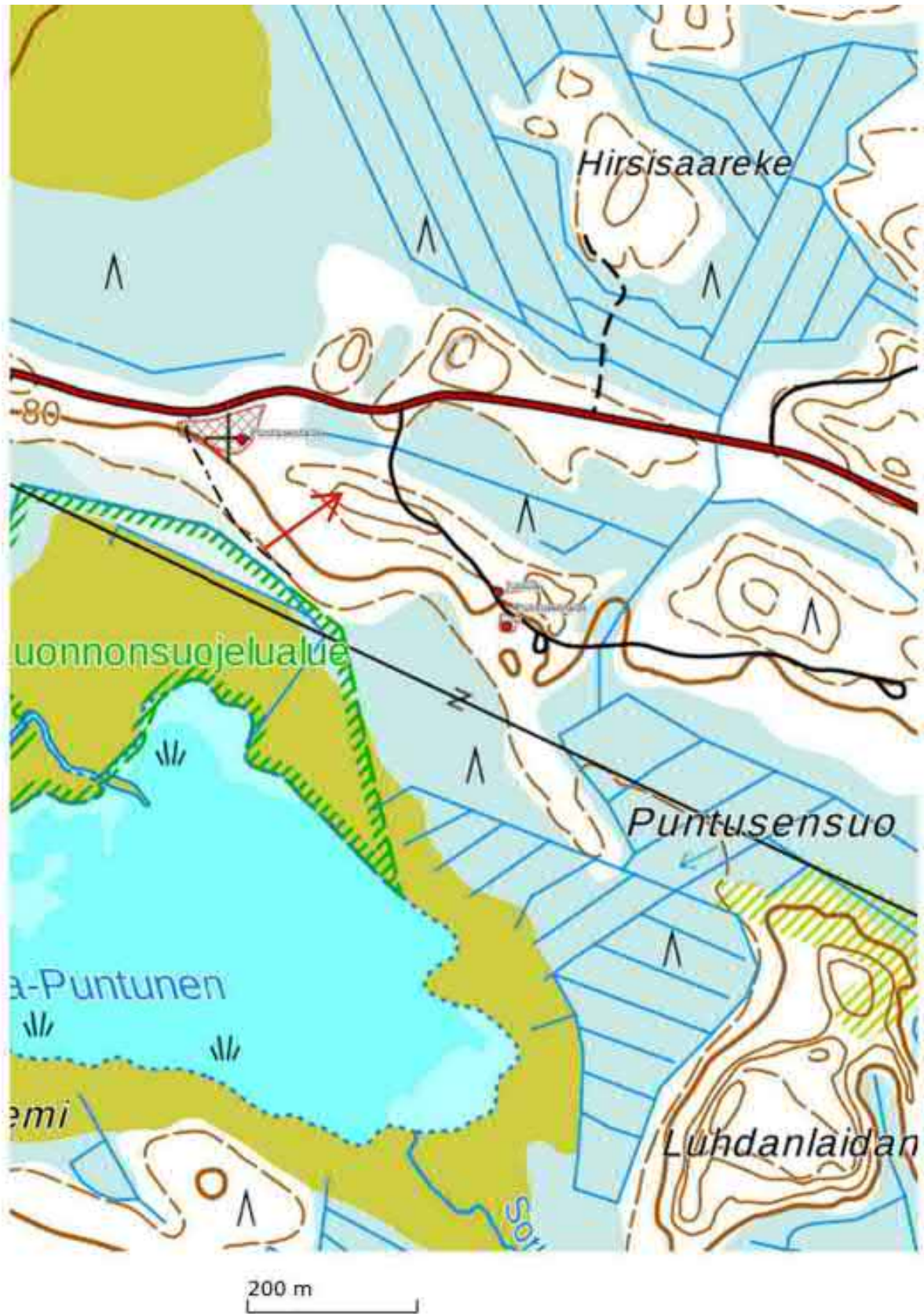
Kohde sijaitsee Pohja-Puntusen lammesta noin 270 metriä pohjoiskoilliseen, pienen mäenkumpareen luoteisharjalla. Luoteesta Puruveteen työntyvän laajan Rauvanniemen keskiosassa sijaitsevalla hiekkaharjanteella on useita asuinpaikkoja, joissain niissä myös asumuspainanteita. Harjun lounais- ja koillispuolilla on laajat suoalueet, jotka ovat kivikaudella olleet enimmäkseen veden peitossa. Nykyisin lähin vesistö on lounaassa oleva Pohja-Puntusen lampi, joka on Puruveden lahti. Harjua pitkin kulkee tie luoteesta Kumpurannasta kaakkoon Rauvanniemen kylään. Lähikohteita ovat Savonlinna Jussila, Puntusentaus, Puntusentaus 2 ja Puntusensuo.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa läheisen Pohja-Puntusen mataloituvan lahden ja laajojen suoalueiden (umpeen kasvaneiden vesistöalueiden) takia. Vanhat kohteet tarkastettiin ja uusia etsittiin koekuopittamalla potentiaaliselta vaikuttavilla alueilla. Rauvanniementien suuntaiselta kapealta hiekkaharjanteelta löytyi uusi kohde koekuopituksessa. Vasta 85 m mpy korkeudella, muinaisen saaren kärjestä löytyi mahdollinen painanne ja koekuopasta pieni palanen keramiikkaa. Koepisto oli halkaisijaltaan 25 cm ja keramiikka tuli noin 10 cm syvyydeltä hiekkamaasta. Paikalla oli puhdas podsoli ja ilmeisesti pienialainen kohde rajautuu saaren kärkeen. Paikalla on mahdollinen painanne, joka menettänyt muotonsa metsänpohjan uudistuksessa.

Inventointilöydöt:	KM 40601, Asuinpaikkalöytö
Aiemmat löydöt:	–
Tutkimukset:	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savonlinna Puntusentaus 3 uusi kohde. Saviastianpala repun kohdalla olevasta koepistosta. Kuvattu etelään. Kuva: Satu Koivisto.



Savonlinna (Kerimäki) Puntusentaus 3, uusi kohde

Taipalsaari Jänlampi, uusi kohde

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6781706, I: 572316, Z: 80
TM35-lehtijako:	M5134B
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 15,2 kilometriä itään
Koordinaattiselite:	Kvartsin löytöpaikan gps-koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kohde sijaitsee Kattelussaaren eteläosassa, sen etelässä puhkaisevan Jänlammen kaakkoisrannalla, hiekkaisen mäntyä kasvavan harjanteen laella. Lähikohteita ovat Taipalsaari Jänniemi 4, Jänniemi ja Kulju 1.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa läheisen Jänlammen mataloituvien rantojen ja laajojen suoalueiden (umpeen kasvaneiden vesistöalueiden) takia. Vanhat kohteet tarkastettiin ja uusia etsittiin koekuoppittamalla potentiaaliselta vaikuttavilta alueilta. Niemekkeen pohjoisluoteispäässä, noin 80 m mpy korkeudella löytyi koepistosta hyvää kvartsia (lohkottu kappale ja kaksi iskosta). Kerrosjärjestys oli: turve 5 cm, hiiltynyt kerros 1-2 cm, huuhtoutunut hiekka 5-7 cm, tummempi rikastunut (likamaa?) 10 cm, vaaleampi rikastunut kerros 5 cm, alla puhdas vaalea hiekka. Paikalla oli hyvin hieno maalaji. Koekuoppia tehtiin systemaattisesti koko Jänlammen rannoille ja erityisesti suon reunalle kohteesta itään, muttei paikalta saatu muita havaintoja. Kvartsikuopan ympäristöä rei'itettiin myös ahkerasti, mutta tuloksetta. Kuvat kvartsit koekuopassa kaakkoon.

Inventointilöydöt:	KM 40602, Kvartsia
Aiemmat löydöt:	–
Tutkimukset:	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Taipalsaari Jänlampi. Koepisto, josta löytyi kvartsia, kuvan keskiosassa. Kuvattu koilliseen. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Jänlampi. Kvartsia koepistosta. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Jänlampi, uusi kohde

Taipalsaari Ketvele, 831010011

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRSTTM35FIN:	P: 6781785, I: 571601, Z: 77,50
TM35-lehtijako:	M5132H
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 14 kilometriä itään
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Kattelussaaren Ketveleenlammen ja Kylänlahden välisellä kannaksella, hiekkaisen mäntyä kasvavan Mustamäen länsirinteellä. Löydöt kahdelta hiekkaniemekkeeltä metsän ja pellon rajoilta. Kaksi löytöaluetta: pohjoisempi on tien varressa, eteläisempi siitä noin 100 metrin päässä. Todennäköisesti kysymyksessä on yhtenäinen asuinpaikka. Löydöt kampa- ja asbestikeramiikkaa, kvartsiä. Lähikohteita ovat Taipalsaari Mustamäki 1 ja Kilpiänsaari-Ketvele.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa asuinpaikan edustalla sijaitsevan mataloituvan Kylänlahden ja muinaisen salmipaikan takia. Päihäniementieltä Eteissaarelle etelään risteävän soratien pohjoisreunalle oli hiljattain kaivettu oja ja sen leikkauksessa erottui runsaasti kivikautista löytöaineistoa; kvartsi-iskoksia ja -esineitä, palanutta luuta ja saviastian paloja. Muutamia löydöistä otettiin talteen, kuten hajoamassa ojanpientareella lojunut kampakeraamisen astian reunapala. Kvartsiaineisto on huomattavan runsasta ja hyvälaatuista. Uusi ojaleikkaus alkoi vasta suojelurajauksen ulkopuolella kaakossa jatkuen kohti etelää Eteissaaren veneenlaskupaikkaa. Löytöjen perusteella asuinpaikka siis jatkuu melko pitkälle kaakkoon kohti Kylänlahden pohjukassa olevaa hiekkakuoppaa ja on siten huomattavasti aikaisempaa tietoa laaja-alaisempi.

Tien eteläpuoleisten, soistuneiden maastonkohtien takia pidettiin mahdollisena, että osia asuinpaikasta voisi olla soistunut. Siksi Museoviraston KYS-osastolta pyydettiin lupaa saada tehdä kairauksia asuinpaikan edustalla. Paikalle laadittiin 35 m mittainen yhtenäinen linja korkeuskäyrien vastaisesti, jota kairattiin noin 2 m välein tavallisella maaperäkairalla (yht. 32 m pituudelta ja 19 tutkimuspistettä), jonka putken paksuus oli noin 50 mm. Kairalinjan päätepisteiden koordinaatit olivat P= 6781764, I= 571723 ja P=6781733, I= 571713. Venäläismallinen suokaira ei toiminut paikalla runsaan aluskasvillisuuden ja juurien takia. Turpeen alta saatiin havaintoja löytövyöhykkeen jatkumisesta (kvartsi turpeen alta pisteessä P=6781757, I= 571724) ja hiilipitoisesta kerrostumasta kosteikossa. Kairaustulokset on esitetty seuraavan sivun taulukossa.

Kohde on hienolla paikalla Suur-Saimaan korkean rantaterassin alapuolella suojaisassa paikassa soistuvan lahden rannassa muinaisessa salmassa. Maastoa yritettiin tarkastella myös asumuspainanteiden varalta, mutta sellaisia ei paikalla havaittu. Asuinpaikan eteläisin osa lähellä Päihäniementien risteystä sijaitsee hiekkaisella perunamaalla ja viljelijän mukaan kivikautisia löytöjä tulee joka vuosi esiin maata muokattaessa. Vuoden 1974 inventointiraportin mukaan löydetyt keramiikan palat olivat lähinnä tyyppillistä ja myöhäiskampakeramiikkaa sekä asbestisekoitteista keramiikkaa. Kyseessä on siis huomattavan laaja-alainen ja löytörikas kivikautinen asuinpaikka. Talteen otettu keramiikan reunapala oli huomattavan karkeasekoitteista ja sen ulkopinta oli murtunut tarkemman määrittelyn tekemiseksi. Muodoltaan ja sekoitteeltaan se kuitenkin muistuttaa tyyppillistä kampakeraamiikkaa.

Inventointilöydöt:	KM 40603, Asuinpaikkalöytöjä
Aiemmat löydöt:	KM 20057, Asuinpaikkalöytöjä
	KM 27586, Asuinpaikkalöytö
	KM 32424, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1975, Timo Miettinen, inventointi

1992, Timo Jussila, inventointi
 2000, Tuija Kirkinen, inventointi
 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi

Kairaus 1	Kairaus 2	Kairaus 3	Kairaus 4	Kairaus 5	Kairaus 6	Kairaus 7	Kairaus 8	Kairaus 9	Kairaus 10
5 cm turve	10 cm turve	12 cm turve	4 cm turve	6 cm turve	7 cm turve	maapinta rikkoontunut	järvenpohja tulee esiin	ei pintaturvetta	15 cm turve
5 cm multava huuhtoutunut	5 cm hiekanssek. turve	7 cm huuhtoutunut multava hiekka	12 cm hiekanssek. turve	5 cm hiekanssek. turve	5 cm sek. huuhtoutunut ja turve	2 cm turve	7 cm pintaturve	20 cm hiekanssek. turve	18 cm raidallinen hiekka harmaa, rusk. org.
14 cm sekoittunut huuhtoutunut	2 cm multava huuhtoutunut	10 cm rikastunut	20 cm puhdas hiekka	7 cm liikaisenharmaa hiekka ja hiilipartikkelit	6 cm sek. hiekka ja hiilipartikkelit	21 cm multava sek. hiekka, jonka pohjalla hiilimurua	16 cm hiekanssek. turve (harmaa, tumma)	12 cm raidallinen kerros (järvihiekkä, org. sek. kerrokset + hiilipartikkelit)	vettä 45 cm pinnasta
10 cm rikastunut	8 cm multava, hieman hiilensek. ja rikastunut	5 cm puhdas hiekka	ei rikastunutta	10 cm rikastunut ja liikamaa	7 cm epämääräinen rikastunut	6 cm sek. kerros, jossa hiiltä	5 cm hiiltynyt kerros	3 cm haarmaankelt. järvenpohjahiekka	
alla puhdas keltainen hiekka	20 cm puhdas hiekka		vanha ajoura tai kaapeli	6 cm puhdas hiekka	2 cm puhdas vaalea hiekka	8 cm puhdas hiekka	8 cm raidallinen kerros	10-15 cm karkea pohjahiekka	
kokonaissyv. 50 cm	kokonaissyv. 55 cm	kokonaissyv. 64 cm	kokonaissyv. 37 cm	kokonaissyv. 60 cm	kokonaissyv. 61 cm	kokonaissyv. 69 cm	4 cm vaaleanharmaa järvenpohjahiekka	kokonaissyv. 70 cm	kokonaissyv. 68 cm
tien reuna	tieltä kohti järveä	*kvartsi-iskos -15 cm syvyydellä			*15 cm hiiltynyttä kerrosta, kuva kairanputkesta	65 cm -> karkeampi hiekka, järvi?	kokonaissyv. 63 cm (viim. 7 cm kark. pohjahiekkaa)		

Kairaus 10	Kairaus 11	Kairaus 12	Kairaus 13	Kairaus 14	Kairaus 15	Kairaus 16	Kairaus 17	Kairaus 18	Kairaus 19
15 cm turve	19 cm turve	10 cm turve	20 cm siltinsek. turve	40 cm turve	20 cm turvemömmöä	22 cm turve	25 cm turve	24 cm turve	25 cm turve
18 cm raidallinen hiekka harmaa, rusk. org.	7 cm raidallinen vaihettumiskerros	10 cm raidallinen turve/harmaa siltti	10 cm raidallinen kerros	67 cm saakka samaa harmaata vetistä silttiä	12 cm harmaa siltti	8 cm harmaa siltti/hiekka	alla vaihettumiskerros	harmaa hiekka	alla tiivis savi, jonka pinta hieman silttinen
vettä 45 cm pinnasta	14 cm kostea harmaa siltti	15 cm kostea harmaa siltti	13 cm harmaa siltti, jonka keskellä 6-7 cm org. nauha		silttiä 50 cm syvyyteen, jonka alla sitkeä harmaa savi	53 cm syvyydessä tiivis sitkosavi, jossa paikoin rautasaostumia	50 cm syv. savi, joka ei pysy kairassa	60 cm syv. harmaansinertävä savi	viimeiset 10 cm sinistä savea, jonka yläosa hiekkaisempi
	muuttuu savisemmaksi	pohja 20 cm kark. Hiekka	vetistä; suunnilleen puolet turvetta ja silttiä		vetistä kauttaaltaan	saven raja hyvin selkeä			
	pari senttiä pohjasta kark. hiekka	vettä 20 cm pinnasta	vettä 25 cm pinnasta			10 cm vettä pinnalla			
kokonaissyv. 68 cm	jo kosteampaa, vettä 40 cm pinnasta	kokonaissyv. 60 cm	kokonaissyv. 75 cm	kokonaissyv. siis 76 cm	kokonaissyv. 67 cm	kokonaissyv. 73 cm	kokonaissyv. 73 cm	kokonaissyv. 72 cm	kokonaissyv. 63 cm
	kokonaissyv. 66 cm							ollaan jo järvessä!	järvi

Taulukko Ketveleen edustan kosteikon kairaustuloksista. Arkeologisesti mielenkiintoiset havainnot on korostettu vihreällä.



Taipalsaari Ketvele. Löytöjä runsaasti ojaleikkauksessa. Kuvattu kaakkoon. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Ketvele. Näkymä asuinpaikan edustan soistuneelle Kylälahdelle lounaaseen. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Ketvele. Systemaattinen kairaus asuinpaikan edustan kosteikolla. Kuvassa Juuso Koskinen (vas.) ja Tapani Rostedt. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Ketvele. Kairauslinja asuinpaikan edustan soistuneella lahdella. Kuvassa Satu Koivisto ja Juuso Koskinen. Kuva: Tapani Rostedt.



Taipalsaari Ketvele. Kairauspiste 13. Vetistä turvetta ja silttiä, siltissä tumma orgaaninen kerros.



Taipalsaari Ketvele, 831010011



Uudet löydöt asuinpaikan itäpuolella merkitty kartalle vihreillä symboleilla.

Taipalsaari Konstunkangas, 831010005

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	asumuspainanteet
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6778156, I: 557847, Z: 80
TM35-lehtijako:	M5132C
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 3 kilometriä itään
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

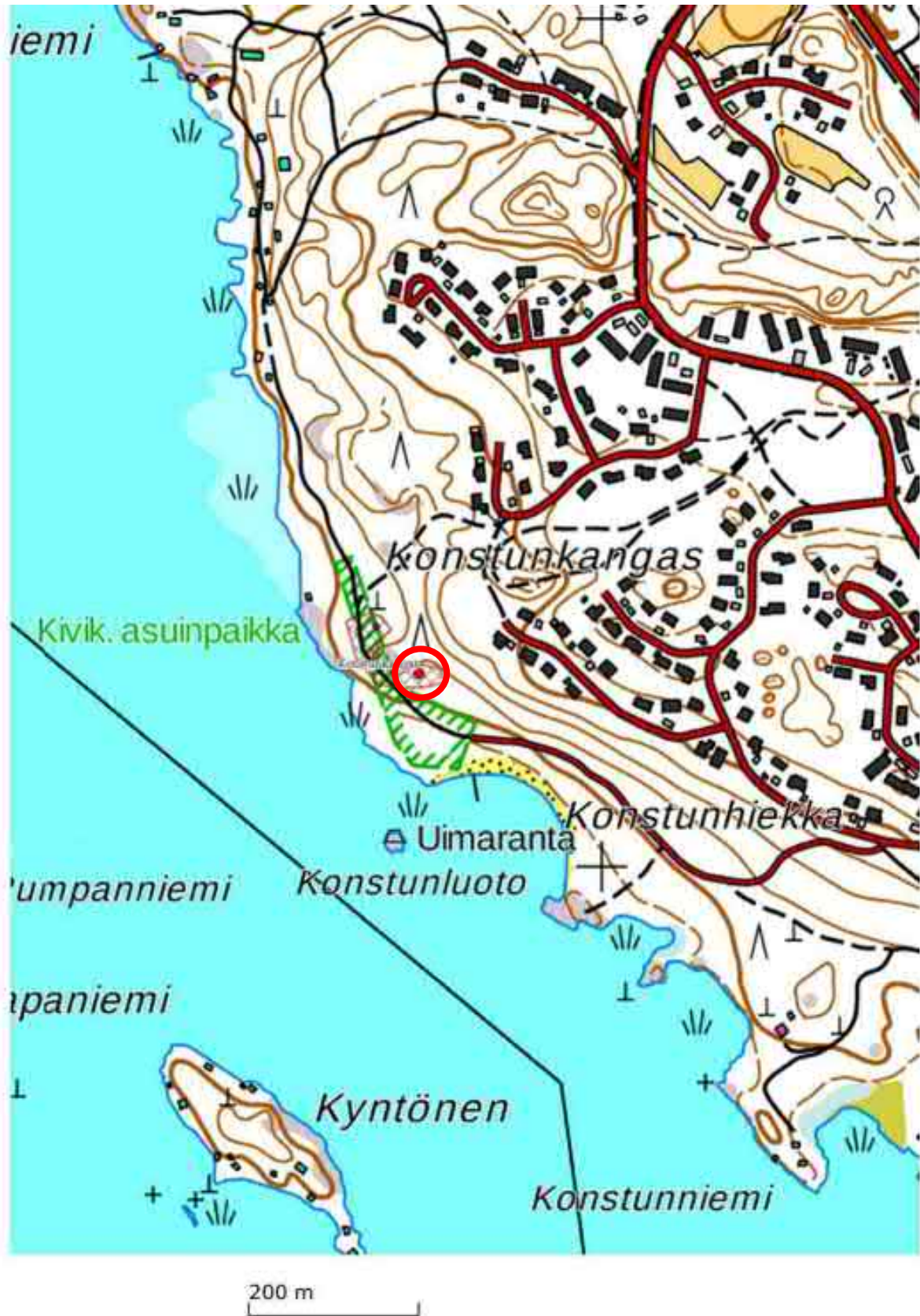
Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee mäntyä kasvavan hiekkakankaan länsilaidalla, jossa kulkee tie Voipionniemeen. Löydöt kvartssia, kampakeramiikkaa. Alueella on ainakin yksi mahdollinen asuinpainanne tien itäpuolella hyvin lähellä tietä. Lähikohteita ovat Taipalsaari Konstunluoto, Kirjamoinniemi ja Saimaanharju.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa sen vedenalaisarkeologisen potentiaalin takia. Kohde sijaitsee Konstunkankaan länsireunalla, uimarannan luoteispuolella, muinaisen rantatörmän päällä. Paikalla kasvaa mäntykangasta. Etelärannan asumuspainanteesta löytyi vuonna 1992 kvartseja ja likamaata. Löytöjä oli myös tieltä. Vuoden 1975 löydöt olivat vain tieltä ja siitä risteäviltä poluilta. Vuoden 1999 tarkastuksessa löytöjä tuli myös nykyisen rajauksen eteläpuolelta, uimarannan eteläreunan veneenlaskupaikalle johtavan tien risteyksestä. Kyseessä lieneekin laaja-alainen asuinpaikkavyöhyke, jonka ympärillä on paljon rakennuspainetta.

Tällä kertaa tiellä havaittiin vain pari kvartssia, joita ei otettu talteen. Aluetta tarkasteltiin pintapuolisesti eteläpuoleisen hiekkarannan, matalan rantaveden ja kohteen läpi kulkevan tienpätkän osalta. Löydöt on aikoinaan tehty tien pinnasta noin 160 x 20 m laajalta alueelta. Rannalta tai rantavedestä ei löytynyt kuin pyöristyneitä kvartseja ja tie käytiin läpi kursorisesti. Paikalla ei havaittu muutoksia aikaisempiin inventointitietoihin. Minna Koivikko teki asuinpaikan edustalla vedenalaistutkimuksia vuonna 1998. Näkyvyys oli tuolloin noin 2 m. Jatkotarkastelut voisivat olla tarpeen laajemmalla alueella veden alle jääneiden kohteiden etsimiseksi. Vuoden 2015 heinäkuussa näkyvyys vedessä oli todella huono, vain vajaan metrin luokkaa – vesi ”kukki” tummana, kuten Pien-Saimaalla nykyään yleisemminkin.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 20053, Asuinpaikkalöytöjä
	KM 27585, Asuinpaikkalöytö
	KM 31826, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1975, Timo Miettinen, inventointi
	1992, Timo Jussila, tarkastus
	1998, Minna Koivikko, vedenalaisinventointi (ei tietoa rekisterissä)
	1999, Petro Pesonen et al., tarkastus (ei rekisterissä)
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Taipalsaari Konstunkangas, 831010005

Taipalsaari Kujansuu, 831010009

Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
ETRS-TM35FIN:	P: 6786813, I: 559276, Z: 79–83
TM35-lehtijako:	M5141C
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 5,5 kilometriä pohjoiskoilliseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäänösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Kolinlahden pohjukasta noin 300 m koilliseen. Ensimmäiset löydöt saatu hiekkapellolta Syrjälään vievän tien länsipuolelta, mutta sittemmin asuinpaikka-alueen on todettu ulottuvan laajalle alueelle tien itäpuolelle. Kaivauksissa on löytynyt runsaasti erityisesti tyyppillistä kampakeramiikka, mutta myös Pöjänkeramiikkaa (luusekoitteista) ja mahdollisesti varhaismetallikautista keramiikkaa. Löytöihin kuuluu myös piikarhu sekä savi-idolien katkelmia. Pinta-alaltaan laaja ja kronologialtaan lavea asuinpaikka, jonka ajoitus on noin 3900–1200 calBC. Siitepölyanalyysi on tehty asuinpaikan itäpuolelta (ks. Vuorela 1995). Lähikohteita ovat Taipalsaari Syrjälä 1 ja 2.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, koska se sijaitsee Vapo:n Suurisuon turvetuotantoalueen läheisyydessä. Aikaisemmissa tutkimuksissa erittäin runsaslöytöiseksi todettu asuinpaikka sijaitsee osin lounaaseen viettävällä hiekkaisella pellolla ja metsämaalla; sillä ei ole nykyisellään suoraan vesistö- tai kosteikkoyhteyttä. Maantien reunassa oli hiljattain paranneltu ojakaivantoa, jonka leikkaukset käytiin systemaattisesti läpi. Lisäksi samalla korkeustasolla olevaa kangasta, asuinpaikasta kaakkoon, käytiin läpi painanteiden yms. varalta. Pisteessä P=6786647, I=559488 oli havaittavissa asumuspainanteelta vaikuttava selkeä ilmiö, joka oli luode-kaakkosuuntainen, kooltaan noin 6x4 m ja syvyydeltään noin 50 cm. Sen keskelle tehtiin kaksi pientä lapionpistoa (ilman seulaa), mutta kuopista ei saatu havaintoja. Kujalan asuinpaikka on todennäköisesti nykyistä laajempi ja voi jatkua edelleen nykyisestä suojelurajauksesta itään. Asian tarkastaminen vaatisi kuitenkin systemaattista koekuopitusta. Pesosen (1999) kaivausraportissa mainitaan myös, että idän suunnassa, tontilla 1:34, asuinpaikan laajuus on lähes täysin auki, sillä sinne ehdittiin tehdä vain muutama koekuoppa. Todennäköisesti asuinpaikka siis jatkuu harjun eteläreunalla ainakin jonkin matkaa itään päin. Vanhatalon (2013) koekaivausraporttia ei ollut tämän inventoinnin jälkityövaiheessa vielä saatavilla.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 19223, Asuinpaikkalöytö KM 20056, Asuinpaikkalöytöjä KM 31289, Asuinpaikkalöytöjä, "piikarhu" KM 31825:1–3740, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1973, Matti Huurre, tarkastus 1975, Timo Miettinen, inventointi 1995, Irmeli Vuorela, ei määritelty 1998, Simo Vanhatalo, koekaivaus 1998, Minna-Kähtävä Marttinen, tarkastus 1999, Petro Pesonen, kaivaus 2012, Kirsi Luoto ja Kalle Luoto, inventointi 2013, Simo Vanhatalo, koekaivaus 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Taipalsaari Kujansuu. Asuinpaikkaa vasemmalla, tuore oja tarkastettiin tien reunalla. Kuvattu itäkaakkoon. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Kujansuu SE Luhtala. Selkeämuotoinen painanne tasaisella kankaalla. Kuvattu länteen. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Kujansuu, 831010009. Painanne merkitty punaisella nuolella. Asuinpaikka jatkuu todennäköisesti jonkin matkaa tähän suuntaan.

Taipalsaari Lahdenranta, 831010044

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	asumuspainanteet
Lukumäärä:	3
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRSTM35FIN:	P: 6791341, I: 555887, Z: 82,50
TM35-lehtijako:	M5141C
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 10,2 kilometriä pohjoisluoteeseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Muinais-Saimaan terassilla toisistaan erillään sijaitsevat kolme n. 5-6 -metristä soikeahkoa painannetta, pituussuunta terassin suunta (SE-NW). Painanteet ovat matalia, syvyydeltään ½ m luokkaa. Kaksi eteläisintä ovat n. 50–60 m välein, kolmas keskimmäisestä n. 120 m luoteeseen. Koekuopitusta ei ole tehty. Kaikki lienevät kuitenkin suhteellisen samanaikaisia ja kivikautisia asumuspainanteita. Todennäköinen ikäarvio on tyyppillisestä kampakeramiikasta myöhäiskampakeramiikkaan tai Pöljän keramiikkaan. On mahdollista, että painanteiden välialueetkin ovat asuinpaikkaa. Lähikohteita ovat Taipalsaari Suuri Sarviniemi ja Suuri Sarviniemen hylky.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, koska se sijaitsee Suurisuon turvetuotantoalueen välittömässä läheisyydessä ja siellä on havaittu tälle alueella harvinaisempia asumuspainanteita. Suurisuon koillisosat inventoitiin melko tarkasti. Myös tällä kohteella käytiin ja painanteet vaikuttivat hyvin epämääräisiltä. Painanteet ovat hyvin epäselviä ja maasto alueella on muutenkin epätasaista ja kivikkoista (kuten peruskarttamerkinnästäkin huomaa). Mahdollisesti joitain hieman resenttiä vanhempia kaivantoja on melko runsaasti alueen pohjoisosassa. Yhteen alueen länsireunan kuopanteista tehtiin pieniä koepistoja, joista ei saatu muita havaintoja, kuin että maakerrokset olivat sekoittuneita. Resenttejä kaivantoja vaikuttaisi olevan paikalla melko runsaasti ja metsänpohja on joskus käsitelty voimakkaasti, mistä johtuu maaston yleinen muhkuraisuus kivisyyden lisäksi.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	–
Tutkimukset:	2000, Kaarlo Katiskoski ja Teemu Mökkönen, tarkastus 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Taipalsaari Lahdenranta, 831010044

Taipalsaari Pinnakka, 831010007

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6780415, I: 558147, Z: 80
TM35-lehtijako:	M5132D
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 1,3 km eteläkaakkoon
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Nikinlahden luoteisrannalla hiekkaisen rantatörmän päällä. Löytöjä Jauhialaan vievän maantien molemmin puolin. Paikalla on linja-autopsäkki. Löydöt tyyppillistä kampakeramiikkaa ym. Lähikohteita ovat Taipalsaari Vanha Pappila, Taipaleenranta ja Taipaleenranta 2.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, koska sen sijainti muinaisessa salmipaikassa on mielenkiintoinen ja sen läheisyydessä on kosteikkoja. Kohde sijaitsee Pappilankankaan itäpuolella muinaisen salmen länsirannalla, tien varressa. Löydöt on tehty (1974) bussipysäkin tienoilta. Rikkaimman asuinpaikka-alueen oletetaan jääneen nykyisen tien alle. Kohdetta tarkasteltiin sen pohjoispuolella sijaitsevan pienen suon ja topografian takia. Paikalle oli hiljattain kaivettu kaapelikaivanto, joka noudatti tien pohjoisreunaa ja ulottui osin läheisten talojen puutarhamaille. Kaivantoa tarkasteltiin ohi kulkiessa. Maaperä oli hyvännäköistä hiekkaa, mutta pikaisella tarkastuksella ei havaittu likamaata tai löytöjä. Kaivanto kulki suoraan muinaisjäännöksen halki, mutta kohteella ei ole aikaisempaa suojelurajausta. Suon ympäristöä tutkittiin uusien kohteiden toivossa, mutta topografia on hieman liian jyrkkäpiirteistä kivikautisille asuinpaikoille. Aluetta kutsutaankin ”Pikku Punkaharjuksi” sen suurien korkeuserojen ja kauniin harjumaiseman takia.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 20054, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1975, Timo Miettinen, inventointi
	1992, Timo Jussila, tarkastus
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Taipalsaari Pinnakka. Kaapelikaivanto kulkee kivikautisen asuinpaikan halki. Kuvattu koilliseen. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Pinnakka Pikku-Punkaharju. Kuvattu luoteeseen. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Pinnakka, 831010007

Taipalsaari Syrjälä 2, 831010030

Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	varhaismetallikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6786973, I: 559726, Z: 80
TM35-lehtijako:	M5141C
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 6,6 km pohjoiskoilliseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Laukniemen kylässä, Suur-Saimaan Kolhonlahden ja Pikku-Saimaan Kolinlahden välisen kannaksen pohjoisrannalla, Suur-Saimaan puolella. Kohde on Kolinlahden pohjukassa, rannasta noin 60 metriä länteen ja Syrjälän talosta 200 metriä itäkaakkoon, länteen menevän tien pohjoispuolella. Paikalla on matala ja loivarantainen muinainen niemeke, joka on vanhaa peltoaluetta. Tältä niemekkeeltä on löydetty kvartsinen levykaavin. Siitä 100 metriä etelään, etelään menevän tien varrelta, on löydetty myös kvartsi-iskoksia. Paikalla arvellaan olleen laaja ja pitkäaikainen esihistoriallinen asuinpaikkakompleksi. Lähikohteita ovat Taipalsaari Syrjälä 1 ja Kujansuu.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa ja se sijaitsee pääosin pellolla, Kujansuun asuinpaikan koillispuolella. Löytöjä on saatu pellolta ja talolle johtavan tien varresta. Paikalla on ollut muinainen loiva niemeke, joka suuntautuu pohjoiseen. Koko laaja vyöhyke on ilmeisesti pitkäikäinen asuinpaikkakompleksi. Minna Koivikko teki vedenalaisinventointia kohteen itäpuolisella Kolhonlahdella itään työntyvän niemen tuntumassa vuonna 1998. Erittäin tiheä kaislikko häytti näkyvyyttä ja paikalle rakennettava mökkikylä oli muuttanut rantaa voimallisesti. Peruskartallakin matala ranta on merkitty ruovikkoiseksi. Paikalla ei tehty projektin tavoitteiden kannalta kiinnostavia havaintoja.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 27588, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1992, Timo Jussila ja Petro Pesonen, inventointi
	1998, Minna Koivikko, vedenalaisinventointi
	2012, Kirsi Luoto ja Kalle Luoto, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Taipalsaari Syrjälä 2, 831010030

Taipalsaari Taipaleenranta 2, 831010029

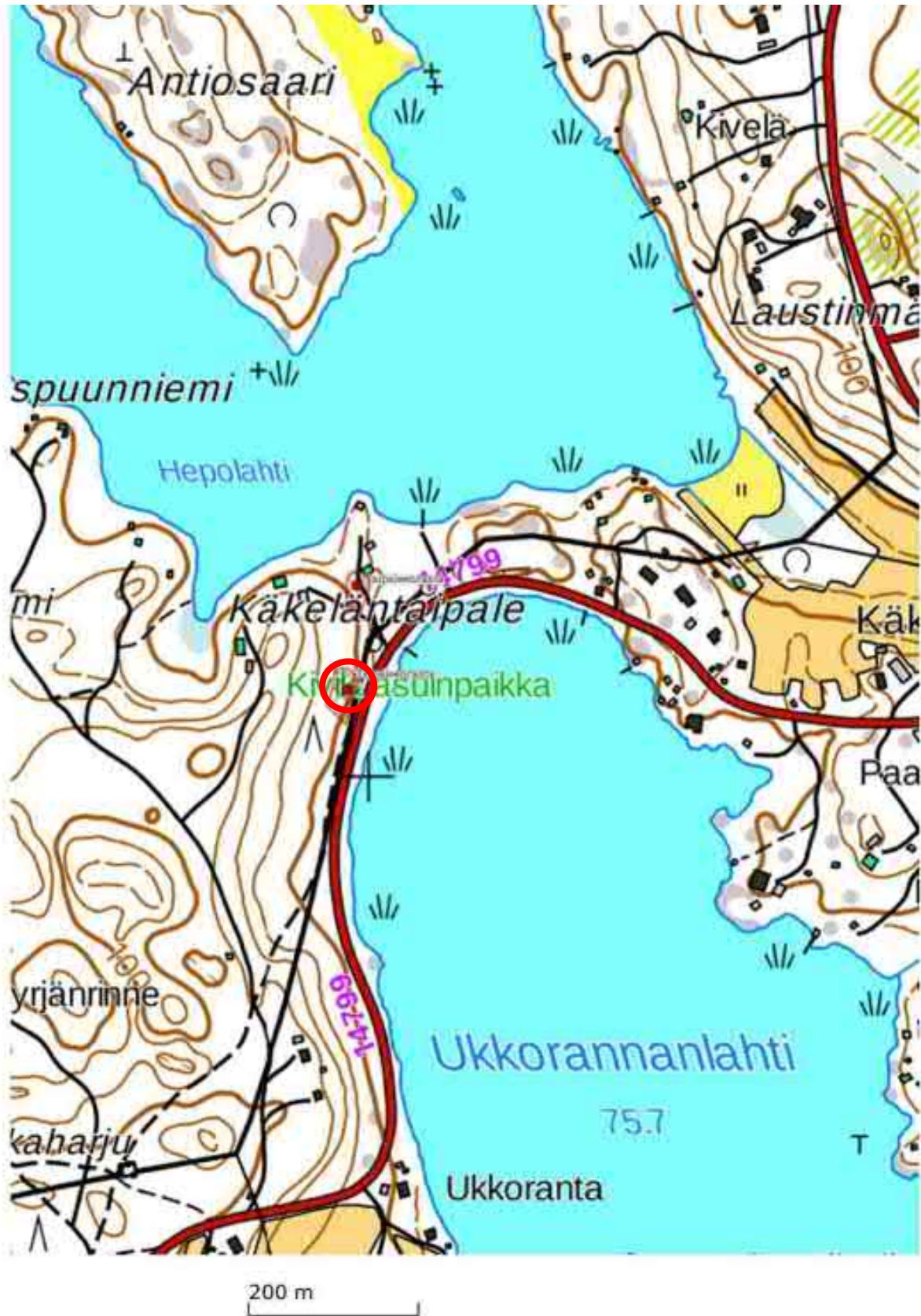
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Alatyyppi:	asumuspainanteet
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
ETRS-TM35FIN:	P: 6781155, I: 559006, Z: 80
TM35-lehtijako:	M5132D
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 1,9 km itään
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Asuinpaikka sijaitsee Ukkolahdenrannan länsipuolella, Rehulaan vievän tien varressa (osaksi sen tuhoama), metsäisellä rinteellä. Näkyvissä on yksi asumuspainanne. Liittyy ehkä kohteeseen Taipaleenranta. Löydöt kampakeramiikkaa. Lähikohteita ovat Taipalsaari Taipaleenranta ja Pinnakka.

Aluetta tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, koska se on sijainnut mielenkiintoisella paikalla muinaisen salmen länsirannalla Pinnakasta koilliseen. Löytöjä on saatu tien pohjoispuolelta, sähkölinjan alalta vain noin 10x20 m laajalta alueelta. Vuonna 1992 todettiin, että löytöjä on ylemmällä törmällä noin 100 m matkalla. Vuoden 2004 tarkastuksessa hiljattain oikaistun tien penkalta oli tullut esiin runsaasti tekstiilikeramikkaa ja jokunen kvartsi. Asuinpaikan kohdalla ja sitä ennen Ukkorannanlahden länsirannalla on hyvän näköistä tasannetta Suur-Saimaan terassin etupuolella. Muinais-Saimaan rantamuodostumat ovat paikalla hienot, mutta muuten siellä ei havaittu inventoinnin tavoitteiden kannalta merkittävää.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 27587, Asuinpaikkalöytö KM 38636, Asuinpaikkalöytöjä
Tutkimukset:	1992, Timo Jussila & Petro Pesonen, inventointi 2004, Jukka Luoto, tarkastus 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Taipalsaari Taipaleenranta 2, 831010029

Taipalsaari Vaateranta, 831010006

Muinaisjäänöstyyppi:	muinaijäänöstysryhmät
Alatyyppi:	–
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen, pronssikautinen
Laji:	kiinteä muinaijäänös
ETRS-TM35FIN:	P: 6777936, I: 559506, Z: 79–83,50
TM35-lehtijako:	M5132C
Etäisyystieto:	Taipalsaaren kirkosta 4 km eteläkaakkoon
Koordinaattiselite:	Muinaijäänösrekisterin koordinaatit

Kohdekuvaus:

Kivikautinen asuinpaikka ja kivikautisia punamultahautoja käsittävä kalmisto sijaitsee Kirjamoinsalmen pohjoisrannalla, Saimaanharjun asuntoalueen eteläpuolella. Asuinpaikan alaraja on suunnilleen 79 m:n korkeudella. Sitä alemmaksi tehdyistä koekuopista ei ole löytöjä. Tutkimukset ovat osoittaneet, että kyseessä on poikkeuksellisen runsaslöytöinen ja erittäin arvokas kampakeraamisen kulttuurin asuinpaikka ja useitten punamultahautojen alue. Kohde ajoittuu pääasiassa n. 4000–2800 eKr., mutta viitteitä on myös tätä nuoremman ns. vanhemman metallikauden asutuksesta (vanhemman metallikauden keramiikkaa). Löytöaineisto on runsas ja monipuolinen: liki 25.000 saviastianpalaa, savikuvioita, meripihka- ja liuskekoruja, kivistä valmistettuja työkaluja, piisirppi ym. Luuanalyysseissa on saatu tietoa elinkeinoista (suurriistan metsästy, kalastus ja karjanhoito). Lähikohteita ovat Taipalsaari Kirjamoinniemi, Konstunluoto ja Konstunkangas.

Kohdetta käytiin tarkastelemassa vuoden 2015 inventoinnissa sen kosteikko- ja vedenalaispotentiaalın takia. Tien eteläpuolella omakotitalojen keskellä on rakentamaton alue ja tasainen kangasmaasto viettää loivasti kaakkoon, missä on Museoviraston opastaulu vuodelta 2001. Tasanteen edustalla on vanha hiekkaranta ja laituri. Minna Koivikko totesi vedenalaisinventoinnissaan (1998), että kohteen edustan rantaa on ruopattu ja muokattu vuosien kuluessa siinä määrin, että olosuhteet havaintojen tekoon ovat huonot. Myös tiheä kaislikko vähentää näkyvyyttä. Pohja syvenee tasaisesti rannasta pois päin eikä selkeää vedenalaista terassia voi havaita. Näkyvyys vedessä oli vuonna 1998 noin 2 m; nykyisellään ehkä alle metrin luokkaa.

Kosteikkoarkeologisesti tarkasteltuna Vaaterannan itäpuolella sijaitseva Hyvärniemensuo voisi kuitenkin olla arkeologisesti potentiaalinen. Vaaterannan löytöalueen kanssa samalla korkeustasolla oleva suo on kuitenkin harvakseltaan ojitettu ja siellä kasvaa tiheää metsää. Lisäksi kunnan kaatopaikka jätealtaineen sijaitsee Hyvärniemen keskiosassa suon itälaidalla, joten kenttätöolosuhteet eivät toisaalta olisi kovin otolliset. Jos kuitenkin jotain uusia rakennushankkeita on vireillä alueelle, suosittelisin siellä ensin tehtävän esim. koekuopitusta. Saimaanharjun etelärannalla samalla korkeustasolla Vaaterannan kanssa on varmasti vielä jäljellä löytymättömiä kohteita tai löytöalueita. Tiivis rakennuskanta on todennäköisesti tuhonnut ja peittänyt alleen monia potentiaalisia alueita.

Vaaterannan länsikulmalla oli heinäkuussa 2015 tuore työmaa, joka ulottui peruskartalle merkityn suojelurajauksen sisäpuolelle. Tuoreita kaivantoja käytiin tarkastamassa inventoinnissa suurpiirteisesti, mutta niissä ei havaittu likamaata, löytöjä tai rakenteita. Ilmeisesti Lahden museo oli tehnyt valvontaa paikalla kaivutyön aikana (Sorvali 2015).

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 10316, Asuinpaikkalöytö
	KM 18188, Asuinpaikkalöytö (hautap.)
	KM 18272, Kampaker. asuinpaikkalöytö
	KM 19239, Asuinpaikkalöytö

KM 19620, Kampakeramiikkaa
 KM 20659, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 22845, Keramiikkaa
 KM 25274, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 26112, Asuinpaikkalöytö
 KM 28316, Asuinpaikkalöytö
 KM 28540, Asuinpaikkalöytö
 KM 29248, Aspl.
 KM 30322, asp.-ja hautalöytöjä
 KM 30887, Kalmisto- ja asuinpaikkalöytöjä
 KM 31494:1–2398, Kalmisto- ja asuinpaikkalöytöjä
 KM 36457:1-6, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 36711:1–11, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 37849:1–3295, Asuinpaikkalöytöjä
 KM 9132, Kivik. saviast. paloja
Tutkimukset:
 1930, Julius Ailio, kaivaus
 1970, Oiva Keskitalo, tarkastus
 1971, Jouko Rätty, kaivaus
 1975, Timo Miettinen, inventointi
 1978, J.-P. Taavitsainen, kaivaus
 1989, Timo Jussila, kaivaus
 1991, Timo Jussila, kaivaus
 1994, Timo Jussila, tarkastus
 1994, Simo Vanhatalo, kaivaus
 1997, Kaarlo Katiskoski, kaivaus
 1998, Minna Koivikko, vedenalaisinventointi (puuttuu rekisteristä)
 1998, Kaarlo Katiskoski, kaivaus
 1999, Kaarlo Katiskoski, kaivaus
 2008, Petro Pesonen, kaivaus
 2015, Eetu Sorvali, valvonta
 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Taipalsaari Vaateranta. Panoraama kohteesta etelään. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Vaateranta. Tapani Rostedt laiturilla kohteen etelärannassa. Kuvattu pohjoiseen. Kuva: Satu Koivisto.



Taipalsaari Vaateranta, 831010006

7.2 Löytöpaikat

Savitaipale Marttila, 739040003

Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Alatyyppi:	irtolöytöpaikat
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
ETRSTTM35FIN:	P: 6786153, I: 532817
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 4,2 km länsiluoteeseen
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin koordinaatit, karkea arvio

Kohdekuvaus:

Reikäkivi KM 2824:2 on löydetty Marttilan kylästä Savitaipaleelta ja se on tullut Suomen Muinaismuistoyhdistykselle 1892 vankilanopettaja A. Lindhin kautta. Marttilan kylä sijaitsee Saivitaipaleen kirkonkylän pohjoispuolella Kuolimon kaakkoisrannalla. (Miettinen 1981.) Koordinaatit ovat rekisterin mukaan karkea arvio. Rekisteritappä on väärällä paikalla Marttilan kylästä noin 4,3 km länteen. Oikea kohta on merkitty oheiselle kartalle. Tällä paikalla on Kuolimon Lepänkannonlahteen kohti pohjoista laskeva hiekkainen rinne, jossa on useita eriaikaisia muinaisrantamuodostumia. Läheinen hiekkaranta on osa eteläisen Kuolimon merkittyä retkeilyaluetta ja paikalla on tie ja parkkipaikka.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	KM 2824:2, reikäkivi
Tutkimukset:	1974, Timo Miettinen, inventointi 1998, Timo Jussila, inventointi 2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Kuolimo Lepänkannonlahti. Vanhoja rantamuodostumia. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Marttila, 739040003. Nykyinen löytöpaikka punaisen renkaan kohdalla ja Marttilan kylän todellinen sijainti merkittynä punaisella nuolella.

Savitaipale Pomperi 3, uusi löytöpaikka

Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Alatyyppi:	irtolöytöpaikat
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
ETRSTTM35FIN:	P: 6786278, I: 531294
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 5,7 km länsiluoteeseen
Koordinaattiselite:	Kvartsin löytöpaikka

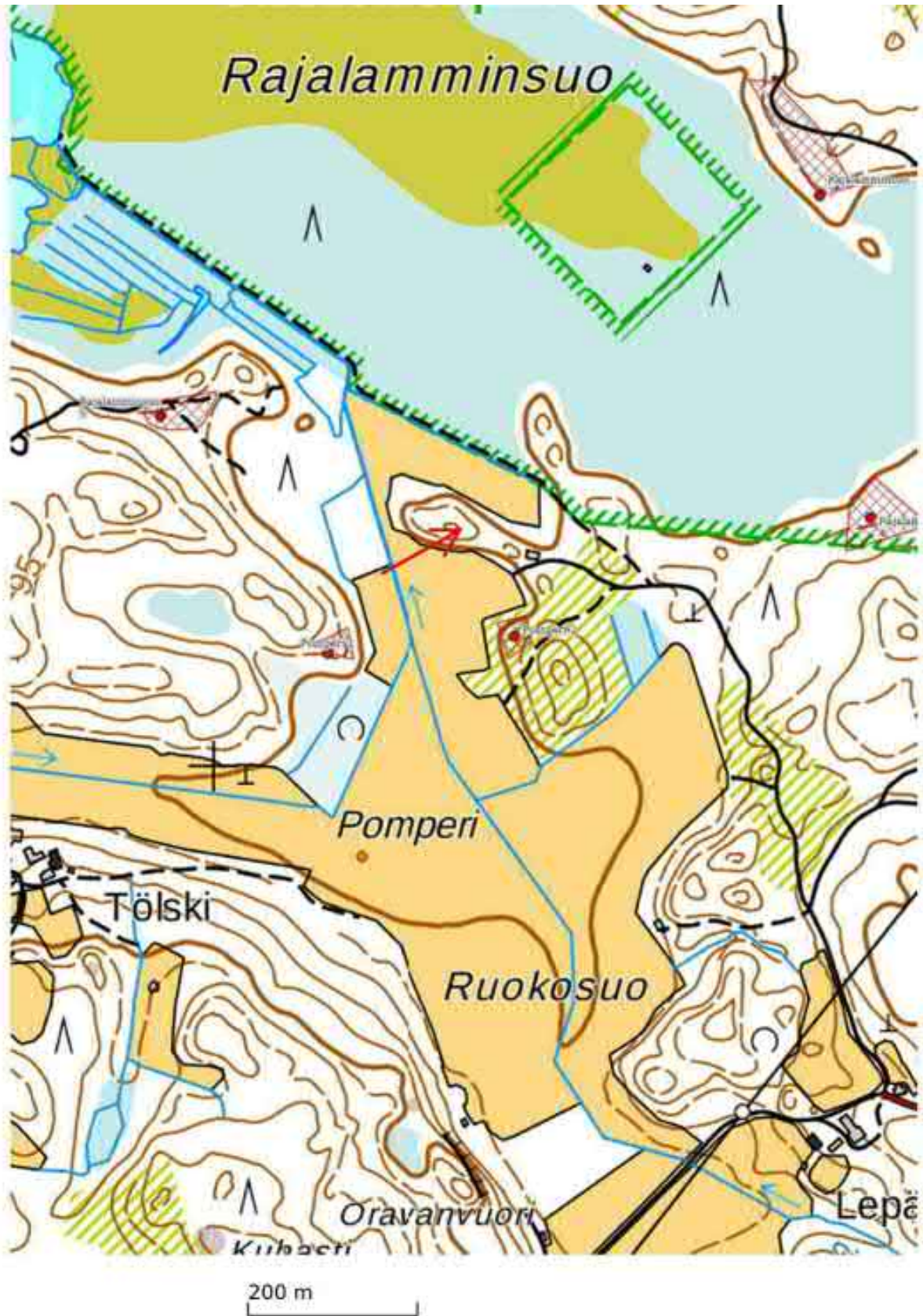
Kohdekuvaus:

Kvartsi löytyi koekuopasta Rajalamminsuo eteläpuolelle avautuvan muinaisen järvenlahden, nykyisen Ruokosuun suulta. Inventoinnissa 2015 käytiin läpi salmen rantoja ja sen itärannalta, niemen kärjestä löytyi koepistosta yksi kvartsi-iskos. Maaperä paikalla on kivikkoista hiekkaa, jossa kuitenkin on ehjä podsolikerros havaittavissa. Muista koepistoista samalla niemekkeellä ei saatu havaintoja, joten kohde jää löytöpaikaksi.

Inventointilöydöt:	KM 40604
Aiemmat löydöt:	–
Tutkimukset:	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Pomperi 3. Kuva koepistolle luoteeseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Pomperi 3, uusi löytöpaikka nuolen kohdalla.

Savitaipale Pyhäpaula, 739040006

Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Alatyyppi:	irtolöytöpaikat
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
ETRSTTM35FIN:	P: 6786803, I: 530318
TM35-lehtijako:	M5123C
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 6,8 km länsiluoteeseen
Koordinaattiselite:	Koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä

Kohdekuvaus:

Taltoa, Savitaipaleen kotiseutumuseo 877. Savitaipaleen museon ilmoituksen mukaan museon kokoelmissa oleva talto on löydetty Pyhäpaulan lahdesta ja sen on lahjoittanut museolle Ville Matikka vuonna 1933. Säkniemen länsipuolella sijaitseva Kuolimon Pyhäpaulan lahti on matala ja rämerantainen paitsi itäpuoleltaan, jossa on etelään, aikoinaan lahtena olleeseen Rajalamminsuohon työntynyt hiekkaniemeke. On mahdollista, että talto on löytynyt juuri tältä alueelta (Miettinen 1981). 1930-luvulla tehty löytö liittyyne Rovastinojan asuinpaikkakompleksiin Pyhäpaulanlahden itärannalla (Jussila 1996).

Kuolimon etelärantoja käytiin läpi inventoinnissa 2015. Tämä ranta on tuulinen ja avoin, mutta esihistoriallista ihmistoimintaa on ollut alueen läheisyydessä jo kivikaudella jatkuen ainakin varhaismetallikaudelle. Paikalla on matala ranta, jota käytetään veneenlaskupaikkana. Paikka muodostaa kannaksen sen etelä- ja kaakkoispuolella sijaitseville Rajalammeille ja umpeen kasvaneelle Rajalamminsuolle. Kannaksella on havaittavissa useita eriaikaisia hiekkaisia rantamuodostumia, eli se on hyvin altis rantavoimille. Jos talto on tosiaan peräisin rantavedestä, se on voinut joutua sinne rantavoimien vaikutuksesta tai sijoitettu tarkoituksella veteen. Paikalla ei havaittu mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	Savitaipaleen kotiseutumuseo 877
Tutkimukset:	1981, Timo Miettinen, inventointi
	1996, Timo Jussila, inventointi
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Pyhäpaula. Kiviesine on löytynyt aikoinaan ilmeisesti rantavedestä. Kuvattu koilliseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Pyhäpaula, 739040006

Savitaipale Ruokosuo, 739040007

Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Alatyyppi:	irtolöytöpaikat
Lukumäärä:	1
Ajoitus:	kivikautinen
ETRSTTM35FIN:	P: 6785893, I: 531177
TM35-lehtijako:	M5114D
Etäisyystieto:	Savitaipaleen kirkosta 5,8 km länsiluoteeseen
Koordinaattiselite:	Koordinaatit muinaijäännösrekisteristä

Kohdekuvaus:

Löydön oli 1950-luvulla tehnyt Tölskin talon vanhaisäntä Taavetti Kuukka, joka saattoi osoittaa löytökohdan hyvinkin tarkkaan talon itäpuolella olevalla Ruokosuo suopellolla. Pelto on pohjoisempana avautuvan laajan Rajalamminsuon kuivattu haarake, joka aikoinaan on ollut Kuolimon lahtena. Kuukka oli löytänyt kaksi tuohella päällystettyä verkon kivistä, n. 20 m:n välein toisistaan, kahdesta sarkaojasta niin, että hän oli päättellyt verkon kulkeneen saran poikki. Hän uskoi, että kaivamalla kivesten välisen alueen samaan syvyyteen missä ko. löydöt olivat, voisi löytää lisää merkkejä ko. verkosta. Valitettavasti verkonkivekset tuhoutuivat myöhemmin tulipalossa, joten niiden luonnetta ja ajoitusta ei voida enää saada selville. On tietysti mahdollista, että kivekset ovat olleet jopa esihistoriallisia, sillä ne olivat löytäjän mukaan osittain saven sisällä. Mutta on myös mahdollista, että ne ovat myöhemmin joutuneet maa-ainesten mukana sattumalta pellolle maanparannustöiden yhteydessä, eivätkä siten todista paikalla aikoinaan harjoitetusta kalastuksesta. (Miettinen 1981.)

Korkeussuhteiden perusteella on mahdollista, että löydöt ajoittuvat kivikaudelle (kampakeramiikan - Pöljän keramiikan aikaan) (Jussila 1996). Topografisesti paikka on ollut verkkokalastukseen sopiva lahdekkeen suu ja sen lähistöllä on useita kivikautisia asuinpaikkoja.

Kuolimon etelärantoja käytiin läpi inventoinnissa 2015 ja myös Ruokosuo ojaileikkauksia tarkasteltiin melko systemaattisesti. Ojat olivat melko tuoreita, joten havainnointi onnistui hyvin. Ojien syvyys on noin 60-70 cm ja niiden leikkauksissa turpeessa erottuu paljon luontaisia puunkappaleita. Ojien pohjalle on lajittunut mineraalimaata; hienoa hiekkaa ja silttiä. Vaikea uskoa, että painokivet olisivat joutuneet turpeen ja mineraalimaan rajalle maanparannustöiden seurauksena. Paikalla ei kairattu tai kaivettu koepistoja, mutta mielestäni Ruokosuo alueella on kosteikkoarkeologista potentiaalia ja turvekerroksen alla voi olla säilynyt esihistoriallista kalastusvälineistöä tai muuta ihmistoiminnan merkkejä. Kalastuksen kannalta paikka on ollut erittäin otollisessa paikassa kapeassa salmassa lahden suulla, joka on soveltunut erityisen hyvin esihistoriallisille sulkukalastuslaitteille.

Inventointilöydöt:	–
Aiemmat löydöt:	2 tuohipäällysteistä verkonpainoa (kadonneet)
Tutkimukset:	1981, Timo Miettinen, inventointi
	1996, Timo Jussila, inventointi
	?, Jukka Luoto, Tarkastus
	2015, Satu Koivisto & Tapani Rostedt, inventointi



Savitaipale Ruokosuo. Tölskin suopellot, josta verkonkivet ovat aikoinaan löytyneet. Kuvattu pohjoisluoteeseen. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Ruokosuo. Puuta ojaleikkauksessa. Kuva: Satu Koivisto.



Savitaipale Ruokosuo, 739040007